

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**AKADEMİK KARIYERİN BAŞLANGICI OLARAK
ARAŞTIRMA GÖREVLİLİĞİ**

Demet ÖZSOY BAŞAR

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Yusuf PUSTU**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
AMME İDARESİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI**

EKİM - 2019

**AKADEMİK KARIYERİN BAŞLANGICI OLARAK ARAŞTIRMA
GÖREVLİLİĞİ**

Demet ÖZSOY BAŞAR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
AMME İDARESİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

EKİM 2019

Demet ÖZSOY BAŞAR tarafından hazırlanan “*Akademik Kariyerin Başlangıcı Olarak Araştırma Görevliliği*” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Amme İdaresi Anabilim Dalında Kamu Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER

Kamu Yönetimi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Danışman Üye : Doç. Dr. Yusuf PUSTU

Kamu Yönetimi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Doç. Dr. Tekin AVANER

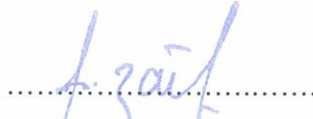
Kamu Yönetimi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Tez Savunma Tarihi: 09.10.2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Demel ÖZSOY BAŞAR

09/10/2019

AKADEMİK KARIYERİN BAŞLANGICI OLARAK ARAŞTIRMA GÖREVLİLİĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Demet ÖZSOY BAŞAR

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ekim 2019

ÖZET

Ülkemiz yükseköğretim kurumlarının nitelikli öğretim üyesi eksikliğinin uzun zamandır dile getirilmesi sebebiyle bu alandaki ihtiyacı karşılamak üzere geleceğin öğretim üyeleri gözüyle bakılan ve akademik kariyerin başlangıç basamağını oluşturan asistan/araştırma görevliliğinin incelenmesi gerektiğine karar verilmiştir. Bu kapsamda, bu çalışmada araştırma görevlilerinin geçmişten günümüze Anayasalar, Üniversite Kanunları ve Üniversite Personel Kanunlarına nasıl ve hangi başlıklar altında girdikleri, seçilme, atanma ve görevlendirilme biçimleri, alandaki eksikliği gidermek üzere yapılan yurtiçi ve yurtdışı öğretim elemanı yetiştirme modelleri ile araştırma görevlilerinin sorunları üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonuçları göstermiştir ki; ülkemizde üniversite sayısında yaşanan artışa oranla öğretim üyesi ve özellikle araştırma görevlisi sayısındaki artış yeterli düzeyde olmamış, bilim insanı yetiştirme amaçlı uygulanan modellerden de istenen verim alınamamıştır. Özellikle akademik insan kaynağının temelini oluşturan bu grubun istihdam türleri ile ilgili sorunlar, yükselmede yaşanan kadro sorunu, doktor öğretim üyesi kadrosuna atamada kota uygulaması, görev tanımındaki belirsizlikler, maaşlarının düşüklüğü ve en önemlisi kadro güvencesinin olmaması (50/d ile atanan araştırma görevlileri için) gibi sebepler bu mesleğe yönelik talebin azalmasına ve doğal olarak sayıca yetersiz olan grubun niteliğinin de düşmesine sebep olacağı anlaşılmıştır.

Bilim Kodu : 118806
Anahtar Kelimeler : Yükseköğretim, Öğretim Elemanı, Araştırma Görevlisi, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP)
Sayfa Adedi : 153
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Yusuf PUSTU

(RESEARCH ASSISTANTSHIP AS THE BEGINNING OF ACADEMIC CAREER)

(M.Sc. Thesis)

Demet ÖZSOY BAŞAR

ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITY

October 2019

ABSTRACT

Since the shortage of qualified faculty members of the higher education institutions of our country has been expressed for a long time, it has been decided that the assistant / research assistant, who is considered as the starting point of the academic career, should be examined in order to eliminate the shortage of faculty members. In this context, in this study, how and under what titles the research assistants have entered into the Constitutions, University Laws and University Personnel Laws from the past to the present day, the types of election, appointment and appointment, the models of domestic and international teaching staff made in order to eliminate the deficiencies in the field and the problems of research assistants have been emphasized. The results of the study showed that; In comparison with the increase in the number of universities in our country, the increase in the number of lecturers and especially research assistants was not sufficient and the desired efficiency could not be obtained from models applied for the purpose of raising scientists. Problems related to the types of employment of this group, which is the basis of academic human resources in particular, the problem of staff on the rise, the application of quota in the appointment of doctor faculty, uncertainty in the job description, low salaries and most importantly lack of staff security (for research assistants appointed with 50 / d). It is understood that the reasons will lead to a decrease in the demand for this profession and a decrease in the quality of the inadequately group.

Science Code : 118806
Key Words : Higher Education, Instructor, Research Assistant, Faculty Training Program (ÖYP)
Page Number : 153
Supervisor : Doç. Dr. Yusuf PUSTU

TEŞEKKÜR

Tüm alıŐma s¼recinde bilgi birikimi ile bana yol g¼steren değerli tez danıŐmanım Do. Dr. Yusuf PUSTU hocama, her daim yanımda olan eŐim Z¼lfikar BAŞAR'a, mesai arkadaşlarıma ve aileme desteklerinden ¼t¼r¼ teŐekk¼r ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: BİLGİ İNŞA EDEN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI: ÜNİVERSİTELER	5
1.1. Üniversite Kavramı.....	5
1.2. Üniversitelerin Temel Özellikleri	6
1.2.1.Özerklik.....	6
1.2.2. Akademik Özgürlük	11
1.2.2.1. Akademik özgürlüğü tanımlama sorunları	12
1.2.2.2.Akademik özgürlüğün tanımı, sınırlılıkları	13
1.2.2.3. Hukuki metinlerde akademik özgürlük	16
1.3. Türk Yükseköğretim Sisteminin Genel Görünümü.....	18
1.3.1. Cumhuriyet Dönemi Yükseköğretim Reformları.....	24
1.3.2.Akademik Kariyer/Akademik Kadro Süreci	28
1.3.3.Akademik Unvan ve Akademik Yükselme Süreci.....	29
1.4. Üniversite Personelinin Statüsü ve Kamu Hizmeti	30
1.4.1. Kamu Hizmeti Kavramı ve Asli Unsurları	30

1.4.2. Memur Kavramının Kamu Görevlisi Kavramı ile Özdeşleştirilerek Anayasada Yer Alması	31
1.4.3. Akademik Personelin Genel Memur Statüsünden Kopuşu.....	31
1.4.4. Akademik Personelin “Diğer Kamu Görevlileri” Kavramı Adı Altında 1982 Anayasasına Girişi.....	32
1.4.5. Üniversitelerle İlgili Kanunlarda Akademik Personelin Sınıflandırması	33
1.4.5.1. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu’na göre sınıflandırma	33
1.4.5.2. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu’na göre sınıflandırma.....	34
1.4.5.3. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu’na göre sınıflandırma	35
1.5. Vakıf Üniversitelerinde Akademik Personelin İstihdamı	38
1.5.1. Çalışma Esasları ile Aylık ve Diğer Özlük Hakları Bakımından Değerlendirme	39
1.5.2. Akademik Personel ile Vakıf Üniversitesi Arasındaki Sözleşme	40
İKİNCİ BÖLÜM: ÜNİVERSİTENİN TEMELİ OLARAK ARAŞTIRMA GÖREVLİLİĞİ.....	43
2.1. Araştırma Görevlilerinin Üniversite Kanunlarındaki İfade Ediliş Şekli ve Atanma Biçimleri	43
2.1.1. Üniversitelere İlişkin İlk Kanun’daki (4936 sayılı Üniversiteler Kanunu) biçimi ile “Asistan”	43
2.1.2. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu’nda “Asistan” ve “Araştırma Görevliliği”	44
2.1.3. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile “Asistan”dan Kopan “Araştırma Görevliliği”	46
2.1.4. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na Göre Araştırma Görevlisi Atama Süreci	47
2.2. Araştırma Görevlilerinin Yetiştirilmesi Amacıyla Yapılan Uygulamalar	49
2.2.1. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Eğitim Amacıyla Yurtdışında Yetiştirilmeleri	50
2.2.1.1. MEB kanalıyla (1416 Sayılı Kanun) ve YÖK kanalıyla	

(2547/33. Madde) sayılı yurtdışına öğrenci gönderilmesi.....	50
2.2.1.2. YÖK tarafından getirilen düzenlemeler	56
2.2.2. Lisansüstü Eğitim Amacıyla Yurtiçinde Araştırma Görevlilerinin Yetiştirilmesi.....	58
2.2.3. Araştırma Görevlilerinin Diğer Üniversitelerde Görevlendirilme Maddesi: 2547/35. Madde	59
2.2.3.1. 2547/35. madde hükümlerinin değerlendirilmesi	59
2.2.3.2. “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik”	61
2.2.4. Yetiştirilmek Amacıyla Görevlendirilen Araştırma Görevlilerinin Mecburi Hizmet Yükümlülüğü.....	64
2.2.4.1. Mecburi hizmet kavramı.....	64
2.2.4.2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun mecburi hizmet yükümlülüğünün kapsamı	66
2.2.5. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP).....	69
2.2.5.1. İlk kez uygulanan öğretim üyesi yetiştirme programları	69
2.2.5.2. Öğretim üyesi yetiştirme programları’nın YÖK koordinasyonuna geçişi ve ayrılan kadro sayıları	70
2.2.5.3. Yerleştirme işlemlerinde cari usul atama sisteminden ÖYP’nin kilit noktası olan merkezi sisteme geçiş	73
2.2.5.4. Atama işlemleri ile yurtiçi ve yurtdışı dil eğitimleri.....	75
2.2.5.5. Lisansüstü eğitim kontenjanları ve yerleştirme.....	79
2.2.5.6. Kaynak aktarımı ve ÖYP giderleri	80
2.2.5.7. Problemlü uygulamanın kaldırılması ve araştırma görevlilerinin istihdam türünde yapılan değişiklik.....	81
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	83
3.1. Araştırma Görevlilerinin Sorunları.....	83
3.1.1. Araştırma Görevlilerinin İstihdam Türleri ve Sorunları	85

3.1.1.1. Temel düzenleme: Daimi statü 33. madde araştırma görevlileri	86
3.1.1.2. Problemlı uygulama: Geçici statü 50/d'ye tabi araştırma görevlileri .	88
3.1.1.3. Kadro sorunu/kadro güvencesinin olmaması	91
3.1.2. Doktor Öğretim Üyesi Kadrosuna Atamada %20 Kota Uygulaması	92
3.1.3. 35 inci Maddenin Uygulanma Biçiminde Yaşanan Eşitsizlikler Mağduriyetler	94
3.1.4. Görev Tanımındaki Belirsizlikler.....	95
3.1.5. Psikolojik Taciz (Mobbing)	96
3.1.6. Taahhütname ve Kefalet Senetleri İle İlgili İşlemler	99
3.1.7. Araştırma Görevlisi Kadrosuna Atanmada “35 Yaş” Sorunu	102
3.1.8. Çalışma Yaşamını Etkileyen Temel Sorun: Maaş.....	104
3.2. Çözüm Önerileri	112
3.2.1. Araştırma Görevlilerinin İstihdam Türlerine İlişkin Çözüm Önerileri	113
3.2.2. Taahhütname ve Kefalet Senetlerine İlişkin Çözüm Önerileri	114
3.2.3. Araştırma Görevlisi Kadrosuna Atanmada Kaldırılan “35 Yaş” ile ilgili Çözüm Önerileri	114
3.2.4. Maaşa İlişkin Çözüm Önerileri	115
3.2.5. Diğer Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri	117
4. SONUÇ.....	119
KAYNAKLAR.....	127
EKLER	137
EK-1 Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı Burslusı Öğrenci Sayısındaki Değişim (2007-2016).....	138
EK-2 Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik).....	139
EK-3 Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)	148
ÖZGEÇMİŞ.....	153

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1.1. Akademik unvanlar ve ülkelere göre karşılığı	3
Çizelge 1.2. Ülkelere göre üniversitelerin özerklik düzeyleri.....	8
Çizelge 1.3. Öğretim elemanlarının unvanlara göre dağılımı	19
Çizelge 1.4. Araştırma görevlisi sayısı açısından en büyük 10 üniversite	24
Çizelge 1.5. Cumhuriyet döneminin yükseköğretim kanunları.....	25
Çizelge 1.6. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre istihdam şekilleri.....	34
Çizelge 1.7. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre istihdam şekilleri.....	35
Çizelge 1.8. 1765 sayılı Üniversiteler Personel Kanunu'na göre istihdam şekilleri	35
Çizelge 1.9. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2018 yılı değişikliği öncesindeki istihdam şekilleri	36
Çizelge 1.10. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre günümüzdeki istihdam şekilleri	37
Çizelge 1.11. 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nun 2018 yılı değişikliği öncesindeki istihdam şekilleri	37
Çizelge 1.12. 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'na göre günümüzdeki istihdam şekilleri	38
Çizelge 2.1. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na tahsis edilen yurtdışı burslusu sayısı.....	55
Çizelge 2.2. ÖYP kapsamında ayrılan kadro ve atanan aday sayısı (2010-2015)	72
Çizelge 2.3. ÖYP araştırma görevlilerinin yurt içi dil eğitiminden beklentileri.....	77
Çizelge 2.4. ÖYP araştırma görevlilerinin yurt dışı dil eğitimlerinden beklentileri	78
Çizelge 3.1. Kadro türlerine göre araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının sıralaması.....	83
Çizelge 3.2. Öğrenim durumlarına göre araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının sıralaması	84
Çizelge 3.3. Araştırma görevlilerinin seçiminde rol oynayan faktörler	87
Çizelge 3.4. 2019 Temmuz Ayı Sonrası Memuriyete Giriş Maaş Örnekleri.....	109
Çizelge 3.5. 2019 Temmuz Ayı Giriş Maaş Örnekleri.....	110
Çizelge 3.6. Öğretim Elemanlarının Kadro Derece Aralığı ve Ek Gösterge Oranı	111

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.1. Türkiye’deki üniversitelerin sayısal gelişimine dair bulgular	12
Şekil 1.2. Ülkemizde 1983-2019 yılları arasında öğretim elemanı sayısındaki değişim.....	20
Şekil 1.3. Ülkemizde 1983-2019 yılları arasında öğretim üyesi sayısındaki değişim	21
Şekil 1.4. Ülkemizde cinsiyete göre araştırma görevlisi sayısındaki değişim	23
Şekil 1.5. Vakıf üniversitesinde görev yapan öğretim elemanı verileri (1983-2016)...	41
Şekil 2.1. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışında burslusuz yüksek lisans öğrenci sayısındaki değişim(2007-2018).....	51
Şekil 2.2. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışında burslusuz doktora öğrenci sayısındaki değişim(2007-2018).....	52
Şekil 2.3. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışında burslusuz öğrenci sayısındaki değişim(2007-2018).....	53
Şekil 2.4. 1987-2005 yılları arasında YÖK tarafından yurtdışına gönderilen araştırma görevlileri	56
Şekil 2.5. ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri.....	74
Şekil 2.6: Alan sınav puanı ile başvuracak araştırma görevlileri için ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri.	75
Şekil 2.7. Özel yetenek sınavı ile başvuran araştırma görevlilerinin ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri	79
Şekil 2.8. ÖYP’nin statü değişikliğinin nedenleri.....	82
Şekil 3.1. 2002-2013 dönemi maaş artış oranları.....	107

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

ABD

Anabilim Dalı

DİDGK

Danıştay İdari Davalar Genel Kurulu

HD

Hukuk Dairesi

HDGK

Hukuk Dairesi Genel Kurulu

RG

Resmi Gazete

ÖYP

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı

Ü.

Üniversite

YLS

Yurtdışı Lisansüstü Sınavı

YÖK

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

1. GİRİŞ

Üniversiteler; 1982 Anayasası'nın 130. maddesi¹ ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu²'nin 3. maddesinde³ ifade edildiği üzere; milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile kanunla kurulan, kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip kamu kurumlarıdır.

“Üniversite ve benzeri yükseköğretim kurumlarında öğretimi gerçekleştiren, araştırma yapan ve özgün araştırmalarıyla alanına katkıda bulunan kişiler”⁴ olarak tanımlanan akademik personel; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda “Öğretim Elemanı” genel başlığı altında tanımlanmaktadır. Akademik personelin atanma, görev, yetki, yetiştirilme, çalışma ve denetim usulleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda; sınıflandırma, aylık ve ek göstergeleri, derece yükselme ve kademe ilerlemeleri, sosyal haklardan yararlanma, ek ders ücreti, üniversite, idari görev ve geliştirme ödeneklerinin miktarı, emekli ve yabancı uyruklu personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esaslar 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nda yer almış; hüküm bulunmayan hususlarda ise Devlet Memurları Kanunu geçerli kılınmıştır.⁵

Akademik personel; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri olarak tanımlanmaktadır. Akademik personelin tabi olduğu hizmet sınıfları ise 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu⁶nda tanımlanmıştır. Hizmet sınıfları; öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır.

Öğretim üyeleri hizmet sınıfı; profesör, doçent ve doktor öğretim üyesinden;

¹ Madde 130 – Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.

² RG Tarih ve Sayısı:06.11.1981-17506

³ Madde 3: Yükseköğretim Kurumları: Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitü- süne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır.

⁴ Avcı, M. (2016). Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Personel Atama Usulü. *Amme İdaresi Dergisi*, 49(1), s. 58.

⁵ Aslan, O. E. (2014). *Kamu Personel Hukuku*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, s. 171.

⁶ RG Tarih ve Sayısı:13.10.1983-18190

Öğretim görevlileri hizmet sınıfı: öğretim görevlilerinden;

Araştırma görevlileri hizmet sınıfı ise araştırma görevlilerinden oluşmaktadır (Madde 3).

Akademik personeli, tabi oldukları 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre tanımlarsak⁷ (Madde 3 - m);

Profesör; En yüksek düzeydeki akademik unvana sahip kişidir.

Doçent; Üniversitelerarası Kurul tarafından verilen doçentlik akademik unvanına sahip kişidir.

Doktor Öğretim Üyesi; Doktora çalışmalarını başarı ile tamamlamış, tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanını veya Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen belli sanat dallarının birinde yeterlik kazanmış olan akademik unvana sahip kişidir.

Öğretim Görevlisi; Yükseköğretim kurumlarında okutulan dersleri vermek, uygulama yapmak veya yaptırmakla yükümlü olan öğretim elemanıdır. (Madde 3 - n)

Ülkemizde kullanılan akademik unvanların bazı ülkelere göre karşılığı ise aşağıdaki gibidir.

⁷22.02.2018 tarihli ve 7100 sayılı “Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” (Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 06.03.2018-30352) ile aşağıda tanımları bulunan Yardımcı Doçent kadrosu Doktor Öğretim Üyesi kadrosuna dönüştürülmüş, ayrıca Okutman, Uzman, Çevirici ve Eğitim-Öğretim Planlamacısı kadroları yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun yürürlüğe girdiği tarihte “Yardımcı Doçent” kadrosunda bulunanlar “Doktor Öğretim Üyesi”, Okutman, Uzman, Çevirici ve Eğitim-Öğretim Planlamacısı kadrolarında bulunanlar ise “Öğretim Görevlisi” kadrosuna dönüştürülmüş sayılmaktadır.

Kanun hükmünde kararname öncesi bu kadrolar aşağıdaki şekilde tanımlanmakta idi:

Yardımcı Doçent: Doktora çalışmalarını başarı ile tamamlamış, tıpta uzmanlık veya belli sanat dallarında yeterlik belge ve yetkisini kazanmış, ilk kademedeki akademik unvana sahip kişidir.

Okutman: Eğitim - öğretim süresince çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan öğretim elemanıdır.

Uzmanlar: Öğretimle doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgili olan, özel bilgi veya uzmanlığa ihtiyaç gösteren bir işle laboratuvarlarda, kitaplıklarda, atölyelerde ve diğer uygulama alanlarında görevlendirilen öğretim yardımcılardır.

Çeviriciler: Sözlü veya yazılı çeviri işlerinde çalıştırılan öğretim yardımcılardır.

Eğitim - Öğretim Planlamacıları: Yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretimin planlanmasıyla görevli öğretim yardımcılardır.

Türkiye	Profesör	Doçent	Doktor Öğretim Üyesi	Araştırma Görevlisi
ABD	Professor	Associate Professor	Assistant Professor	Assistant
Avustralya	Professor	Associate Lecturer	Senior Lecturer	Assistant Lecturer
Kanada	Professor	Associate Professor	Assistant Professor	-
Singapur	Professor	Associate Lecturer	Assistant Professor	-
İngiltere	Professor	Pr.Lect./Reader	Senior Lecturer	-
Yeni Zelanda	Professor	Associate Lecturer	Senior Lecturer	Assistant Lecturer
İspanya	A-Professor	B- Professor	C- Professor	Assistant
İsveç	Professor	-	Senior Lecturer	Research Assistant
Hollanda	Professor	-	Senior Lecturer	Research Assistant
Belçika	Ordinary Professor	Professor	Senior Lecturer	-
Bulgaristan	Professor	Associate Professor	Head Assistant	Senior Assistant/Assistant

Çizelge 1.1. Akademik unvanlar ve ülkelere göre karşılığı⁸

ABD'deki üniversitelerin bölgeden bölgeye hatta eyaletten eyalete gösterdiği farklılık göz önüne alındığında kullanılan akademik unvan sayısının 800'den fazladır, hatta bu unvanlar için bir sözlük dahi hazırlanmıştır. Ancak bu unvanlar içinde öne çıkanlar tıpkı ülkemizde olduğu gibi doktor öğretim üyesi (assistant professor), doçent (associate professor) ve professor (full professor) unvanlarıdır.⁹ Ülkemizdeki araştırma

⁸ aktaran Bülbül, T. (2006). *Üniversite Öğretim Elemanı Ücretlerinin Akademik Yaşama Yansımalarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s. 85.

⁹ İpek, C., & Gök, E. (2015). "ABD ve Türkiye Yükseköğretim Sisteminde Akademik Personelin İstihdamı, Terfi Uygulamaları Ve Türkiye Yükseköğretim Sistemi İçin Bazı Öneriler". *TYB (Türkiye Yazarlar Birliği) Dergisi*(13), s. 178-179.

görevliliği pozisyonu ABD’de de bulunmaktadır ancak araştırma asistanı, öğretim asistanı ile idari ve danışmanlık asistanı olmak üzere 3 farklı gruba ayrılmaktadır.¹⁰

Çalışmamızın temelini oluşturan araştırma görevlisi ise; yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanı olarak tanımlanmaktadır. (2547 / Madde 33 - a)

Araştırma görevlileri ile ilgili yapılan çalışmaların istihdam türü, görevlendirme gibi tek bir alanla sınırlı olduğu görülmüş, bu nedenle bu çalışmada öğretim üyeliğinin temelini oluşturan araştırma görevlilerinin atanma, yetiştirilme, görevlendirilme gibi tüm süreçlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

“Bilgi İnşa Eden Yükseköğretim Kurumları: Üniversiteler” başlıklı birinci bölümde; araştırma görevlilerinin görev yaptığı kurumlar olan üniversiteler, üniversitelerin sahip olması gereken özellikler, yükseköğretim sistemimizin genel görünümü ve üniversite personelinin statüsü anlatılmıştır.

“Üniversitenin Temeli Olarak Araştırma Görevliliği” başlıklı ikinci bölümde, araştırma görevlilerinin ilk üniversite kanunundan günümüzde geçerli yükseköğretim kanununa kadar geçişmiş olduğu dönüşüm anlatılmış, ayrıca öğretim üyesi eksikliğini gidermek amacıyla yapılan yurtiçi ve yurt dışı yetiştirme programları anlatılmıştır.

“Araştırma Görevlilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri” başlıklı üçüncü bölümde ise, araştırma görevlileri tarafından ifade edilen sorunlar dile getirilmiş ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri anlatılmıştır.

¹⁰ Karataş, T., Özen, Ş., & Gülnar, E. (2017). Akademisyenlerin Kariyer Basamakları ve Yükselme Ölçütlerine İlişkin Görüşleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(2), s. 84.

BİRİNCİ BÖLÜM:

BİLGİ İNŞA EDEN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI: ÜNİVERSİTELER

1.1.Üniversite Kavramı

Üniversitelere dünya genelinde bakıldığında devlet, vakıf ve özel üniversitelerden oluştuğu görülür. Ülkemizde devlet ve vakıf üniversiteleri olmakla beraber, özel üniversite ise bulunmamaktadır.¹¹ UNESCO tarafından 11 Kasım 1997 tarihinde yayınlanan ve 77 maddeden oluşan “*Yüksek Öğretim Personelinin Statüsüne İlişkin Tavsiye Kararı*”na göre; “Yüksek öğretim kurumları, ve daha özel olarak üniversiteler; geleneksel bilgi ve kültür üzerine görüşlerini özgürce muhafaza eden, yayan ve açıklayan, mevcut doktrinlerce kısıtlanmaksızın yeni bilgiler peşinde koşan bilim insanı topluluklarıdır”.¹²

Ülkelerin gerek sosyal, gerek kültürel gerekse teknolojik hemen her alandaki gelişmelerinde insan gücünün eğitilmesi en temel etkidir. İnsan gücünün eğitilmesine hizmet eden kurumların başında da üniversiteler gelmektedir.¹³

Çağdaş anlamda yükseköğretim kurumları özelde üniversiteler, öncelikle bilimsel araştırmaların yapıldığı kurumlar olarak kabul edilmektedir. Eğitim ve öğretim üniversitelerin sonraki görevleri arasında yer alır. Bilimsel çalışmaların yapıldığı ve yayıldığı yükseköğretim kurumlarının kendilerine verilen milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirme görevini yerine getirebilmeleri için nitelikli öğretim elemanlarına ihtiyaçları vardır. Yükseköğretim kurumlarında bilimsel araştırmalarda ilerlemelerin sağlanabilmesi için ise öncelikle “insan ögesi”ne yani

¹¹ Aydın, M. S., Kaya, H., & Kete, H. (2017). Yükseköğretim Hizmetlerinin Özellikleri ve Türkiye'de Yükseköğretim Hizmetlerinin Görünümü. *Journal Of Awareness*, 2(2), s. 12.

¹² İnternet: UNESCO, (1997). *Yüksek Öğretim Akademik Personelinin Durumuna İlişkin Tavsiye*, (Erişim Tarihi: 08.08.2017)

¹³ TC Basbakanlık. (1992). *Çağdaş Eğitim Çağdaş Üniversite*. Ankara: TC Basbakanlık Basımevi.(aktaran Gültekin, N., Çelik, A., & Nas, Z. (2008). Üniversitelerin Kuruldukları Kent'e Katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), s. 265.

yaratıcı beyin gücüne sahip bilim adamları ile bunların niteliğine ve uzmanlığına ihtiyaç vardır.¹⁴

Son dönemde yükseköğretime ilişkin yazın incelendiğinde üniversitelerin; sanayi toplumlarının üniversitesi olan “modern üniversite”den, bilgi toplumlarının üniversitesi olan “girişimci üniversite”ye doğru bir dönüşüm yaşandığı görülür. Girişimci üniversitenin, modern üniversiteye göre ayırt edici özellikleri; modern üniversitelerin misyonunun eğitim ve öğretim faaliyetleri ile sınırlı olması ve bu faaliyetler sonucu elde ettiği bilgiyi aktif olarak kullanmamaları yanında girişimci üniversitelerin elde ettiği bilgiyi kullanmaları aynı zamanda bu bilgiden kendilerine gelir sağlamalarıdır. Ayrıca modern üniversitelerde, üniversite ile devlet arasındaki ilişkilerin doğrudan mekanizmalar üzerinden kurulurken, girişimci üniversitede üniversite ile devlet arasındaki ilişkilerin dolaylı mekanizmalar üzerinden kurulması ve bu sayede üniversitelerin devlete karşı özerkliklerinin artırılması hedeflenmektedir.¹⁵

1.2. Üniversitelerin Temel Özellikleri

Gerek dünyada gerekse ülkemizde üniversitelerin kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmeleri için sahip olmaları gereken asgari birtakım özellikler vardır.

1.2.1. Özerklik

Üniversitelerin görevlerini ancak özerk bir yapı içerisinde gerçekleştirebilmeleri nedeniyle, üniversite denildiğinde akla gelen sözcüklerden ilki özerklidir. Üniversitelerin yapısında gerçekleşen dönüşüm neticesinde, yükseköğretimde son 20 yıllık süreçte gerek Avrupa ülkelerinde gerekse Japonya ve Güney Kore’de önemli reformların gerçekleştirildiği/gerçekleştirilmekte olduğu görülür. Tüm bu reformların odak noktasını ise üniversite özerkliği oluşturmaktadır.¹⁶ Özerkliği, genellikle

¹⁴ Çavdar, A. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa, Türk Eğitim Derneği Yayınları.46; İnternet: UNESCO, 1997, (Erişim Tarihi: 08.08.2017)

¹⁵ Yavuz, M. (2012). Neden Yükseköğretim Reformu? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 2, s. 4.

¹⁶ Yavuz, 2012, s. 3-4.

yükseköğretim kurumlarının siyasi otoritenin etkisinden uzak kalarak, kendi seçtikleri kişiler ve oluşturdukları kurullar tarafından yönetilmesi olarak tanımlama eğilimi vardır.¹⁷

Dünya Üniversiteler Servisi tarafından 06-10 Eylül 1988 tarihleri arasında kabul edilen “*Akademik Özgürlük ve Yükseköğretim Kurumlarının Özerkliği*” başlıklı Lima Bildirgesi’ne göre ise özerklik; “Yükseköğretim kurumlarının iç işleyişlerine, mali işlerine ve yönetimlerine ilişkin kararlar almada ve eğitim, araştırma, dışa yönelik çalışmalar ve diğer ilgili faaliyetlerde kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıkları” anlamına gelmektedir. (Tanımlar 1-c)

Ülkemizde üniversitelere ilişkin yasalar incelendiğinde üniversitelerin özerk kuruluşlar olduğu ilk kez 1946 yılındaki 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu¹⁸ ile ve sonrasındaki tüm üniversite kanunlarında belirtilmiştir. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu dönemindeki hakim görüşe göre özerklik; üniversitelerin, devletin etkin denetiminin dışına çıkarak kendi seçtikleri yöneticilerin denetiminde yer almasıdır. Bu tanımlamadan anlaşılan “hocaların dokunulmazlığı”dır.¹⁹

Üniversite özerkliği; OECD tarafından 2003 yılında yayımlanan “Education Policy Analysis” adı çalışmada;

“Kendi binalarına sahip olma,

Kredi kuruluşlarından ödünç kredi alma,

Bütçesini hedeflerine göre kullanma,

Akademik yapı ve ders içeriğini oluşturma,

Personel istihdamı ve işten çıkarma hakkı,

Personelin maaşlarını belirleme,

Öğrenci kontenjanını belirleme,

Harç ücretlerini belirme”²⁰ olmak üzere sekiz kriter temelinde ele alınmıştır.

¹⁷ Korkut, H. (1993). Üniversite Özerkliği. *Eğitim ve Bilim*, 17(88), s. 3.

¹⁸ RG Tarih ve Sayısı:18.06.1946-6336

¹⁹ Bilgili, A. S. (2016). “Üniversitelerde Bilimsel/Akademik Özerklik ve Özgürlük Hakkında Bir Değerlendirme”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), s. 7.

²⁰ OECD. (2003). Education Policy Analysis. Paris, s. 4.

	Kendi binalarına sahip olma	Ödünç kredi alma	Hedeflerine göre bütçe kullanma	Akademik yapı ve ders içeriği oluşturma	Akademik kadro istihdam etme ve işten çıkarma	Maaşları belirleme	Öğrenci kontenjanını belirleme	Öğrenci harcını belirleme
Meksika	●	◇	●	●	●	◇	●	●
Hollanda	●	●	●	◇	●	●	●	◇
Polonya	●	●	●	●	●	◇	●	◇
Avustralya	●	◇	●	●	●	●	◇	◇
İrlanda	●	◇	●	●	●	◇	●	◇
İngiltere	●	◇	●	●	●	●	◇	◇
Danimarka	◇	●	●	◇	●	◇	●	◇
İsviçre	◇	◇	●	●	●	●	◇	-
Norveç	◇	-	●	●	●	◇	●	-
Finlandiya	◇	-	●	◇	●	●	◇	-
Avusturya	◇	-	●	●	●	●	◇	-
Kore	-	-	◇	◇	-	◇	●	-
Türkiye (devlet üniversiteleri)	-	-	-	◇	◇	-	◇	-
Türkiye (vakıf üniversiteleri)	●	●	●	◇	◇	●	◇	●
Japonya	-	-	-	◇	◇	-	-	-

◇ : Kısmen

● : Tamamen

- : Yok

Çizelge 1.2. Ülkelere göre üniversitelerin özerklik düzeyleri²¹

Bu sekiz kriter üzerine Türkiye’de dahil OECD ülkeleri değerlendirilmiş, Çizelge 1.2’de de görüldüğü üzere Türkiye’deki devlet üniversitelerinin ise bu kriterlerden yalnızca üçünü (akademik yapı ve ders içeriğini oluşturma, personel istihdamı ve işten çıkarma hakkı, öğrenci kontenjanını belirleme) kısmen karşıladığı belirtilmiştir. Dolayısıyla Türkiye’deki devlet üniversitelerinin özerkliğinin OECD kriterlerini sağlamadığı görülür.²²

²¹ aktaran Küçükcan, T., & S.Gür, B. (2009). *Türkiye’de Yükseköğretim Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Ankara: Siyaset,Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), s. 54.

²² OECD, 2003 aktaran (Yavuz, 2012, s. 4).

Sonraki yıllarda Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) tarafından 2009 ve 2011’de yayınlanan “University Autonomy in Europe I” ve “University Autonomy in Europe II” isimli çalışmalarda ise üniversite özerkliği;

“Örgütsel özerklik

Finansal (mali) özerklik

Personel alımında özerklik

Akademik özerklik”²³

olmak üzere 4 temel başlık altında ele alınmıştır. Türkiye’nin de içerisinde bulunduğu 26 Avrupa ülkesindeki 28 yükseköğretim sistemine her bir özerklik başlığı için ayrı ayrı değerlendirmeler yapılmış, Türkiye’deki yükseköğretim sistemi bu değerlendirmede, örgütsel özerklik başlığında 27. sırada, finansal özerklik başlığında 22. sırada, personel alımında özerklik başlığında 21. sırada ve akademik özerklik başlığında 25. sırada yer almıştır. Dolayısıyla Türkiye’deki üniversiteler özerklik bakımından Avrupa’daki üniversiteler içerisinde en düşük üniversiteler arasında yer almıştır.²⁴

Üniversite özerkliği içeriğinde; yönetim, mali, bilimsel, teknik ve akademik özerklikleri barındırır.²⁵

Gedikoğlu’na göre yönetim özerkliği; “üniversite ve yükseköğretim elemanlarının her düzeyde yöneticilerini kendilerinin seçebilmesidir.”²⁶

Yukarıdaki tanımda da ifade edildiği üzere yönetim özerkliğinin sağlanabilmesi için uygulanması gereken yöntem seçim yöntemidir.

Ülkemizde 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile öğretim üyelerine kendi oluşturdukları kurullar tarafından seçtikleri kişilerce seçim esasına dayanan yönetilme hakları verilmişti. Ancak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile fakültelerin tüzel kişilikleri ile üniversitelerin yönetsel özerklikleri kaldırılmış, seçim esasına dayanan rektörlük ve dekanlık makamlarında atama usulüne geçilmiştir.²⁷ Bu durum ise özerklik

²³ Yavuz, 2012, s. 4.

²⁴ Yavuz, 2012, s. 4.

²⁵ Korkut, 1993, s. 4.

²⁶ Gedikoğlu, T. (1990). “Üniversite Özerkliği ve Akademik Özgürlük”. *Eğitim ve Bilim*, 14(75), s. 28.

²⁷ Seggie, F. N., & Gökbel, V. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Akademik Özgürlük. *Analiz*(98), s. 21.

ilkesi ile bağdaşmamaktadır. En azından dekan ve bölüm başkanlarını üniversite öğretim elemanlarının seçmesi gerekir, bu durum çoğulcu demokrasinin gereğidir.²⁸

Mali özerklik ile kastedilen ise; kurumların faaliyetleri sonucu kendi kaynaklarını kendilerinin sağlaması ve bu kaynakların harcanmasında söz sahibi olmalarıdır.²⁹ Bu nedenle mali özerklik ancak döner sermayeye benzer yapılarda söz konusu olabilir. Üniversiteler eğitim, yayın, bilimsel faaliyetler ve bilim adamı yetiştirme gibi işlevlerini yerine getirebilmek için mali açıdan devletin desteğine ihtiyaç duyarlar. Devletin; üniversitelere sağladığı bu mali desteklerin, ne ölçüde, nereye harcadığı bilmek ve denetlemek hem en doğal hakkıdır³⁰ hem de milletine karşı yerine getirmesi gereken bir zorunluluktur. Devletin mali desteğini alan kurumlarda mali özerklikten bahsedilemeyeceğinden Türk yükseköğretim sisteminde mali özerkliğe sahip yükseköğretim kurumu olmadığı gibi³¹ dünyada da henüz tam anlamıyla mali özerkliğe sahip yükseköğretim kurumu bulunmamaktadır.³²

Bilimsel özerklik; “Bilgiyi üretenlerin kendi gündemlerini oluşturup onları izleyebilmeleri, bilgi üretiminde sadece meslektaşların veya akran değerlendirmesinin (peerreview) esas olduğunu ve dışarıdan başka hiçbir etkinin kabul edilemeyeceği”³³ olarak ifade edilmektedir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda Üniversitelerin (Madde3) bilimsel özerkliğe sahip kurumlar olduğu tanımlanmıştır. Günday’a göre bu tanımlama tam bir aldatmacadır. Çünkü bilimsel özerklik için gerekli olan özgür ve güvenceli ortam, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu öncesinde ülkemizde tam olarak sağlanamasa da, sınırlı bir şekilde mevcuttu. Ancak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun getirdiği düzenlemelerle zaten sınırlı olan bu alan tamamen ortadan kalkmıştır.³⁴

²⁸ Gedikoğlu, 1990, s. 28-29.

²⁹ Gedikoğlu, 1990, s. 29.

³⁰ San, C. (1993). Bir Toplumsal Kurum Olan Üniversitede Özerklik ve Bilim Özgürlüğü. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 48(1-4), s. 151.

³¹ Gedikoğlu, 1990, s. 29.

³² Korkut, 1993, s. 4.

³³ Küçükcan&Gür, 2009, s. 48.

³⁴ Günday, M. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa? (s. 15-37). Türk Eğitim Derneği Yayınları, s. 16.

1.2.2. Akademik Özgürlük

Cumhuriyet döneminde ilk Üniversite, Cumhuriyetin kuruluşundan on yıl sonra 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesidir. İstanbul Üniversitesi'ni 1944 yılında kurulan İstanbul Teknik Üniversitesi ile 1946 yılında kurulan Ankara Üniversitesi izlemiştir.

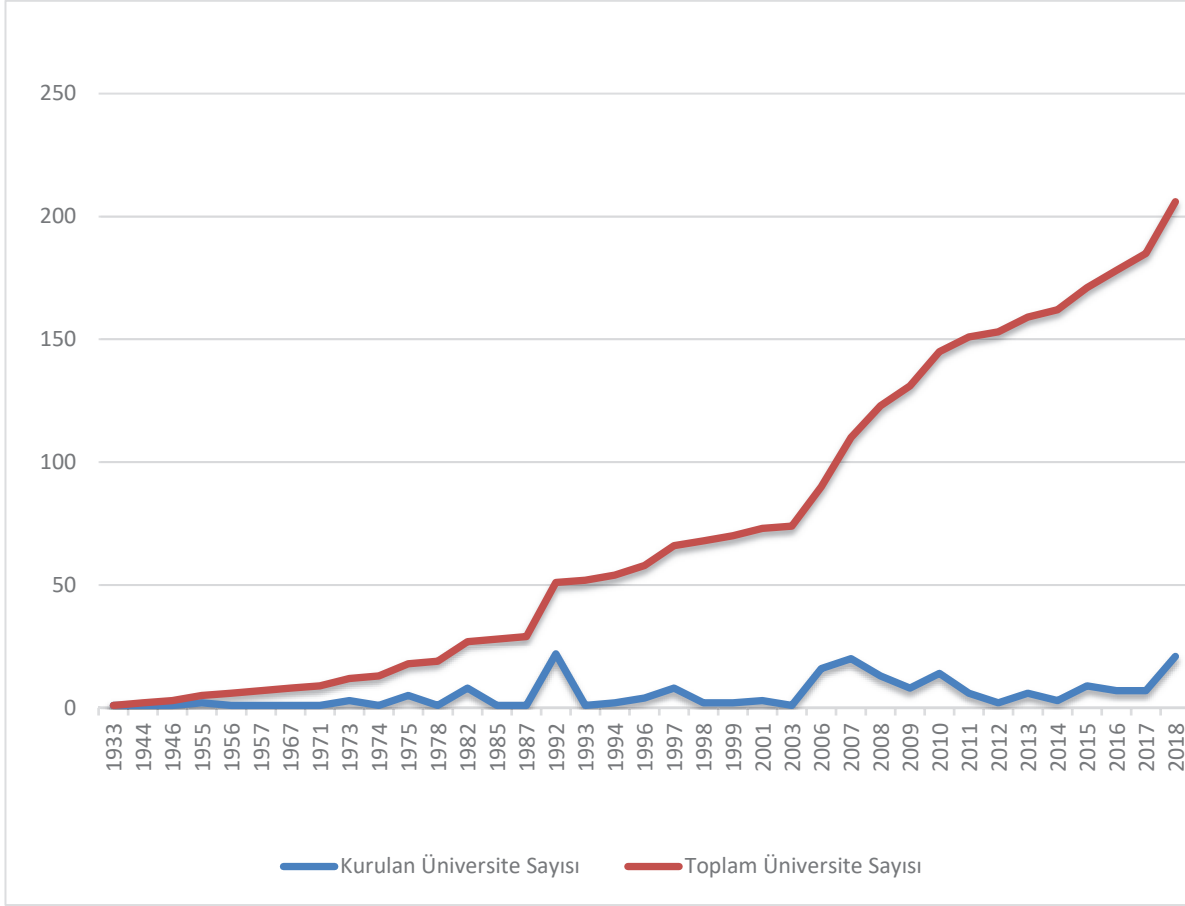
1933 yılından 1970 yılına kadar olan süreçte üniversite sayısı 8'e yükselmiştir. 1980 yılına kadar ise 11 yeni üniversite daha kurularak üniversite sayısı 19 olmuştur. 1985 yılında kurulan ilk vakıf üniversitesi olan İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi ile birlikte 1990 yılına kadar 10 yeni üniversite daha kurularak üniversite sayısı 29'a yükselmiştir. 1992 yılında 21 yeni üniversite ile 1 yüksek teknoloji enstitüsü daha açılmıştır. Bu nedenle 1992 yılı üniversite sayısında görülen büyüme açısından bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. 2000 yılına kadar 41 yeni üniversite daha kurulmuş ve 2000 yılı itibari ile üniversite sayısı 70 olmuştur.

2000 yılından 2010 yılına kadar olan süreçte 39 devlet, 20 vakıf, 2 vakıf MYO olmak üzere 61 üniversite kurulmuştur. 2010 yılından 2019 yılına kadar ise 37 devlet, 34 vakıf ve 4 vakıf MYO ile birlikte bugün itibari ile 129 Devlet, 72 Vakıf, 4 Vakıf MYO olmak üzere toplam üniversite sayısı 206'dır.³⁵

Başka bir ifade ile 2000 yılı itibari ile Türkiye'de 70 Üniversite var iken, 2000-2019 arasında 136 yeni Üniversite kurulmuştur.

³⁵ 23 Temmuz 2016 tarihinde, Olağanüstü Hal (OHAL) Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'yle **15 üniversite kapatılmıştır.**

Bu Üniversiteler; Altın Koza (İpek) Üniversitesi(Kuruluş:2011,**Ankara**), Bursa Orhangazi Üniversitesi(Kuruluş:2011,**Bursa**), Canik Başarı Üniversitesi(Kuruluş:2009-**Samsun**), Selahattin Eyyubi Üniversitesi (Kuruluş:2013,**Diyarbakır**), Fatih Üniversitesi (Kuruluş:1996, **İstanbul**), Melikşah Üniversitesi(Kuruluş:2008,**Kayseri**), Mevlana Üniversitesi(Kuruluş:2009,**Konya**), Şifa Üniversitesi (Kuruluş:2010,**İzmir**), Turgut Özal Üniversitesi ((Kuruluş:2008,**Ankara**), Zirve Üniversitesi(Kuruluş:2009,**Gaziantep**), Kanuni Üniversitesi(Kuruluş:2013,Adana), İzmir Üniversitesi (Kuruluş:2007,İzmir), Murat Hüdavendigâr Üniversitesi ((Kuruluş:2012, **İstanbul**), Gediz Üniversitesi ((Kuruluş:2008, **İzmir**),Süleyman Şah Üniversitesi (Kuruluş:2010, **İstanbul**).

Şekil 1.1: Türkiye’deki üniversitelerin sayısal gelişimine dair bulgular³⁶

1.2.2.1. Akademik özgürlüğü tanımlama sorunları

Akademik özgürlük kavramı, üniversite özerkliği kavramı ile iç içedir ve içeriği özerklik kavramı ile karşılanmaya çalışılmıştır.³⁷

UNESCO’nun raporunda da belirtildiği üzere, özerklik, akademik özgürlüklerin kurumsal biçimidir ve akademik personelin yükümlü olduğu işlevlerini yerine getirebilmelerini sağlayan bir ön koşuldur. Dolayısıyla akademik özgürlüklerin varolabilmesi için birinci şart üniversite özerkliğidir.³⁸ Ancak üniversite özerkliği tek başına yeterli değildir. Akademik özgürlüğün diğer bir şartı ise bireysel hak ve

³⁶ Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı verilerinden derlenmiştir.

³⁷ Alpkaya, G. (2001). UNESCO'nun 1997 Tarihli Kararları Işığında Akademik Özgürlük. *Prof. Dr. Cevat GERAY'a Armağan* (s. 229-244). içinde Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları:25, s. 229.

³⁸ İnternet: UNESCO, 1997.

özgürlüklerdir ve bireysel hak ve özgürlükler de tıpkı akademik özgürlük kavramı gibi daima üniversite özerkliğinin gerisinde kalmıştır.³⁹ Akademik özgürlükler için gerekli koşullardan bir diğeri de akademik personelin sahip olması gereken iş güvencesidir. Çünkü akademik personelin yönetimde etkili kişilerin veya grupların görüşleri doğrultusunda bilgi üretmemeleri durumunda işten çıkarılma ihtimalinin varlığı bile akademik özgürlüğü imkansız hale getirir.⁴⁰

İngilizce “*academic freedom*” kavramından gelen “akademik özgürlük” kavramının ülkeler tarafından farklı şekillerde uygulanmış olması, bu kavramın henüz uluslararası geçerliğe sahip, üzerinde uzlaşılan net bir tanıma sahip olamamasına sebep olmuştur. Akademik özgürlüğe ilişkin net bir tanımın ortaya konulamamasının sebeplerinden bir diğeri de akademik özgürlük kavramının sınırlarının belirlenmesindeki karmaşıklık ve tartışmadır. Bu karmaşıklığa Türkiye’de akademik personelin devlet memuru olması sebebiyle devlete sadakat ve bağlılığı ile bilim insanı olmanın gerektirdiği akademik özgürlük arasındaki sınır örnek verilebilir. Akademik personelin devletlerin resmi ideolojileri ile bağlı olup olmadıkları ve toplumsal olaylara yaklaşırken bu ideolojilerin akademik personeli bağlayıp bağlamadığı hususu, akademik özgürlük kavramının sınırları ile ilgilidir.⁴¹ Bu sebeple akademik özgürlüğe ilişkin net bir tanım ortaya konulabilmesi için öncelikli bu kavramın sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir.

1.2.2.2. Akademik özgürlüğün tanımı, sınırlılıkları

Akademik özgürlük kavramı, bazı Avrupa anayasalarında ifade, vicdan ve bilim özgürlüğü gibi bireysel haklar kapsamında düzenlenmiştir. Tarihsel olarak bakıldığında ise ilk kez modern üniversitenin temellerinin atıldığı Prusya’da, 1850 Prusya Anayasası’nda “bilim ve bilim öğretimi serbesttir” şekline yer aldığı görülür.⁴²

Akademik özgürlük, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde açıkça düzenlenmemiştir. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, akademik özgürlüklere

³⁹ Seggie&Gökbek, 2014, s. 9.

⁴⁰ İnternet: Sever, Ç. *Yök’ün Yasa Önerisi Ve Akademik Özgürlük: Tarih Bir Şey Öğretir Mi Bize?* <http://law.atilim.edu.tr/shares/personel/413/üniversite%20yazı-CHD.doc> (Erişim Tarihi: 07.09.2017)

⁴¹ Seggie&Gökbek, 2014, s. 11-12.

⁴² Kükre, B. (2015). Bir Hak Olarak Akademik Özgürlük. *ViraVerita E-Dergi*, s. 74-75.

ilişkin gelen sorunları sözleşmenin 10. maddesinde yer alan İfade Özgürlüğü kapsamında değerlendirme eğilimindedir.⁴³

UNESCO'nun 1997 tarihli kararı, tavsiye kararı olması sebebiyle bağlayıcı değildir ancak akademik özgürlüklere ilişkin uluslararası düzeyde devlet temsilcileri tarafından kabul edilen ilk karar olması sebebiyle önem taşımaktadır. Tavsiye kararı; yükseköğretimde eğitim, öğretim, araştırma yapan herkesi yükseköğretim personeli kabul etmektedir. Karara göre özerklik kurumsal bir yetkidir ancak akademik özgürlük yükseköğretim personeline özgü bireysel bir haktır. Akademik özgürlük kavramı bireysel bir hak olması sebebiyle, bu özgürlüğün korunması ve kullanılabilmesi, yükseköğretim personelinin mesleğe giriş, kadro güvencesi, kariyer sistemi içerisinde yükselme, işten çıkarma gibi konularda yapılacak çeşitli düzenlemelere bağlıdır.⁴⁴

Tavsiye kararına göre akademik özgürlük (Madde 27); “Başat öğretiyle kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğüne, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğüne, içinde çalıştıkları kurum ya da sistem hakkında görüşlerini özgürce ifade etme özgürlüğüne, kurumsal sansürden özgürlüğe ve profesyonel ya da temsili akademik organlara katılma özgürlüğüne hak”tır.⁴⁵

Dünya Üniversiteler Servisi, 06-10 Eylül 1988 tarihleri arasında kabul edilen “*Akademik Özgürlük ve Yükseköğretim Kurumlarının Özerkliği*” başlıklı Lima Bildirgesi'ne göre ise akademik özgürlük; “Akademik bir çevrenin üyelerinin tek tek ya da toplu halde bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, yaratma, öğretme, anlama ve yazma yoluyla edinmelerinde, geliştirmelerinde ve iletmelerindeki özgürlükler” olarak tanımlanmaktadır. (Tanımlar 1-a)

Lima Bildirgesine göre akademik çevre, bir yükseköğretim kurumunda öğretim, araştırma, inceleme yapan herkesi kapsar. (Tanımlar 1-b) Bildirgeye göre özerklik kavramı, akademik özgürlüğü sağlamak için bir araçtır. Temel olan özerklik kavramı değil, akademik özgürlük kavramıdır.⁴⁶ Lima Bildirgesine göre (Tanımlar-3); Akademik özgürlük kavramı, başta bir toplumsal değişim aracı olan eğitim olmak üzere

⁴³ Kükreler, 2015, s. 72-73.

⁴⁴ Alpkaya, 2001, s. 230-239.

⁴⁵ Alpkaya, 2001, s. 232.

⁴⁶ İnan, N. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa? (s. 39-42). Türk Eğitim Derneği Yayınları, s. 41.

yükseköğretim kurumlarının yerine getirmekle yükümlü oldukları tüm alanlar için vazgeçilmez bir ön koşul niteliğindedir.⁴⁷

Gedikoğlu'na göre; bir yükseköğretim sisteminde akademik özgürlükten bahsedebilmek için bu sistemde aşağıdaki ölçütlerin bulunması gerekmektedir.

- “(1) Yasa ve yönetmeliklerce öğretilmesinde sakınca görülmeyen kitap veya ders araçlarının seçimi.
- (2) Dersin amacının ne olacağı, nasıl öğretileceği ve kullanılacak yöntemin saptanması.
- (3) Dersle ilgili değerlendirme ve sınıf geçme ölçütlerinin saptanması.
- (4) Sınavların ne zaman ve nasıl yapılacağına saptanması.
- (5) Sınav sorularının hazırlanması ve değerlendirmenin öğretim üyelerince yapılması.”⁴⁸

Ülkemizde 2013 yılında zamanın YÖK yöneticisi tarafından akademik özgürlükler konusunda 9 maddeden oluşan ve dünyada genel kabul görmüş ilkeler doğrultusunda Akademik Özgürlük Bildirisi hazırlanmıştır.⁴⁹ Bildiride kısaca; Üniversitelerin hiçbir baskı ve engellenmenin söz konusu olmadığı, tüm fikirlerin açıkça ifade edildiği ve tartışıldığı yerler olduğu, öğretim elemanlarının baskı ve kısıtlamaya maruz kalmaksızın istedikleri konuda araştırma ve inceleme haklarının olduğu, ayrıca akademik özgürlüklerin öğretim elemanları, öğrenciler ve üniversiteye davet edilen kişiler dahil herkesi kapsadığı ifade edilmiştir.⁵⁰

Akademik özgürlük kavramının gelişim süreci incelendiğinde, her ülkenin kendi iç dinamiklerinden doğrudan etkilendiği görülür. Ülkemizin yakın tarihi bu açıdan değerlendirildiğinde, demokrasilerdeki hareketlerden doğrudan etkilenen üniversitelerin birçok kısıtlama ile karşı karşıya kaldığı görülür. Dolayısıyla akademik özgürlüklerin ülkemizdeki tarihi de birçok kısıtlamaya maruz kalmıştır. Bu gelişmeler neticesinde de ülkemizde akademik özgürlük henüz Avrupa ve Amerika'daki seviyeye ulaşamamış ve yasal zeminde kendini güvenceye alacak bir konuma sahip olamamıştır.⁵¹

⁴⁷ “Dünya Üniversiteler Servisi Lima Bildirgesi Akademik Özgürlük ve Yükseköğretim Kurumlarının Özerkliği. (1988). *Bilim, Eğitim, Toplum*, s. 89.

⁴⁸ Gedikoğlu, 1990, s. 32.

⁴⁹ İnternet: Çetinsaya, G. (2013). *Akademik Özgürlük Bildirisi*. <http://yok.gov.tr/web/ogrenci/akademik-ozgurluk-bildirisi> (Erişim Tarihi: 20.08.2017)

⁵⁰ Seggie&Gökbek, 2014, s. 30.

⁵¹ Seggie&Gökbek, 2014, s. 7-12.

1.2.2.3. Hukuki metinlerde akademik özgürlük

Akademik özgürlük, uluslararası kuruluşlar tarafından alınan kararlarda kendine yer bulmuş ancak ülkelerin hukuki metinlerde pek yer bulamamıştır.

Ülkemizde akademik özgürlük kavramının 1930 yılından itibaren tartışılmaya başlanması üzerine, sonrasında üniversitelere ilişkin reform adı altında çeşitli düzenlemeler yapılmış (1933,1946,1690,1973,1981) olsa da bu düzenlemeler içerisinde en önemlileri 1946,1973,1981 yıllarında gerçekleşmiş olanlardır. Bu reformlar neticesinde akademik özgürlüklere olumlu katkı sağlayan kararlar alındığı gibi, akademik özgürlüğü kısıtlayıcı kararlar da alınmıştır. 1946 yılında 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile öğretim üyelerine kendi oluşturdukları kurullar tarafından seçtikleri kişilerce yönetilme hakkı tanınması, akademik özgürlük açısından olumlu yasal değişiklikler olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca UNESCO'nun 1997 yılında tavsiye raporunda da belirttiği üzere Üniversitelerarası Kurul'un oluşturulmasının da akademik özgürlüğe katkı sağladığı varsayılmaktadır. 1960 yılında 114 sayılı kanun ile 6 farklı üniversitede görev yapmakta olan 147 öğretim üyesi hukuki olmayan gerekçelerle üniversitelerden tasfiye edilmiş, 115 sayılı kanun ile de Milli Eğitim Bakanlığı'nın Üniversiteler üzerindeki yetkileri kaldırılmıştır. 1960-1973 arası dönemde çeşitli sebeplerle akademisyenlerin üniversitelerden tasfiye edilmesi akademik özgürlüğe doğrudan müdahale niteliği taşımasının yanında, üniversitelerin bilimsel ve idari özerkliğe kavuşması akademik özgürlük alanını "bilimsel özerklikten" "kurumsal özerklik" bağlamında genişletmiştir. 1973 yılında yayınlanan 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile akademik özgürlük açısından herhangi bir yenilik getirmemiştir. Akademik özgürlüklerin gelişmesi için gerekli olan demokratik ortam, Türkiye'de 1973-1981 yılları arasında yaşanan politik, ekonomik ve sosyal sorunlar neticesinde oluşturulamamış ve akademik özgürlükler açısından ilerleme sağlanamamıştır. 1981 yılında bugün halen yürürlükte olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu çıkarılmış ve bu kanun ile YÖK kurulmuştur. Akademik özgürlük açısından, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile eskiden Milli Eğitim Bakanı'nın onayı ile gerçekleşen profesör atamalarının, üniversitelere ve YÖK'e bırakılmış olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.⁵²

⁵² Seggie&Gökbek, 2014, s. 18-22.

Akademik özgürlük; akademik çevrenin sahip olduğu bir hak olmasının yanında sınırsız bir hak değildir ve bu durum 1982 Anayasası'nda açıkça ifade edilmiştir. 1982 Anayasası'nın 130. maddesinin 4. fıkrasında; “Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki, Devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez” hükmü, akademik özgürlüklerin varlığı ile sınırlarını ifade etmektedir.⁵³

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda akademik özgürlüğün tanımında yer alan “bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak” öğretim üyelerinin görevleri arasında yer almış (Madde 22-b) ancak öğretim üyelerinin bu görevleri yerine getirirken nasıl bir serbestliğe sahip olduğu tam olarak belirtilmemiştir.⁵⁴

Ayrıca akademik özgürlükler 1982 Anayasası'nda ayrı bir başlık altında düzenlenmemiş olup, Anayasanın Temel Hak ve Ödevler Başlıklı İkinci Kısım, Kişi ve Ödevleri Başlıklı İkinci Bölümünde yer alan 25. maddesinde yer alan Düşünce ve Kanaat Özgürlüğü, 26. maddesinde yer alan Düşünceyi Açıklama ve Yayıma Hürriyeti ve 27. maddesinde yer alan Bilim ve Sanat Hürriyetine ilişkin maddeler akademik özgürlük kapsamında değerlendirilebilir. Ancak bu haklar sınırsız değildir. Anayasanın 13. maddesi temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceğine, 14. maddesi temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmayacağına ve 15. maddesi temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulmasına ilişkindir. Günümüzde geçerli 1982 Anayasası'nda halen üniversitelere yönelik, öğrenme ve öğretme özgürlüğüne yönelik bir düzenlemenin yer almaması, akademik özgürlükleri her türlü baskı ve müdahaleye açık hale getirmekte ve akademik özgürlüğe karşı bir tehdit unsuru oluşturmaktadır.⁵⁵

Avrupa Üniversiteler Birliği tarafından hazırlanan raporda (2011), 29 Avrupa ülkesinin akademik özgürlük sıralaması yer almış, İrlanda, Norveç ve ABD ilk üç sırada yer alırken, Ülkemiz 25. sırada yer almıştır.⁵⁶

⁵³ Seggie&Gökbek, 2014, s. 23.

⁵⁴ Gedikoğlu, 1990, s. 31.

⁵⁵ Seggie&Gökbek, 2014, s. 17.

⁵⁶ Doğan, D. (2015). Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Hesap Verebilirlik ve Akademik Özgürlük. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s. 68-69.

1.3. Türk Yükseköğretim Sisteminin Genel Görünümü

Cumhuriyetin ilan edildiği 1923 yılında Darülfünun'da 328 öğretim üyesi bulunmakta idi. Günün koşullarında tek üniversite yeterli iken, zaman içerisinde öğrenci ve üniversite sayısındaki artışla birlikte öğretim üyesi ihtiyacı doğmuştur.

1924 yılında ülkemizde 307, 1931 yılında 240, 1943 yılında 1.243, 1950 yılında 1.852, 1960 yılında 3.911, 1970 yılında 8295 ve 1980 yılında 20.699 ve 1981 yılında 20.917 öğretim elemanı bulunmakta idi.⁵⁷

06 Mart 2018 tarihli RG'de yayımlanan⁵⁸ 7100 sayılı “*Yükseköğretim Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” ile akademik personelin unvanlarında değişikliğe gidilmiştir. Söz konusu kanun ile “okutman”, “uzman” ve “eğitim öğretim planlamacısı” kadrolarında bulunanlar “öğretim görevlisi” kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılmış, ayrıca “Yardımcı Doçent” unvanı ise “Doktor Öğretim Üyesi” olarak değiştirilmiştir.

7100 Sayılı Kanun ile kaldırılan unvanlar ve bu unvanlarda görev yapmakta olan akademik personelin kadrosunun otomatik olarak öğretim görevlisi kadrosuna eklenmesi sonucu akademik personelin unvanlara göre dağılımı aşağıdaki Çizelge 1.3'deki gibi olmuştur.

⁵⁷ Günay, D., & Günay, A. (2017). Türkiye'de Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Durumu. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(3), s. 161.

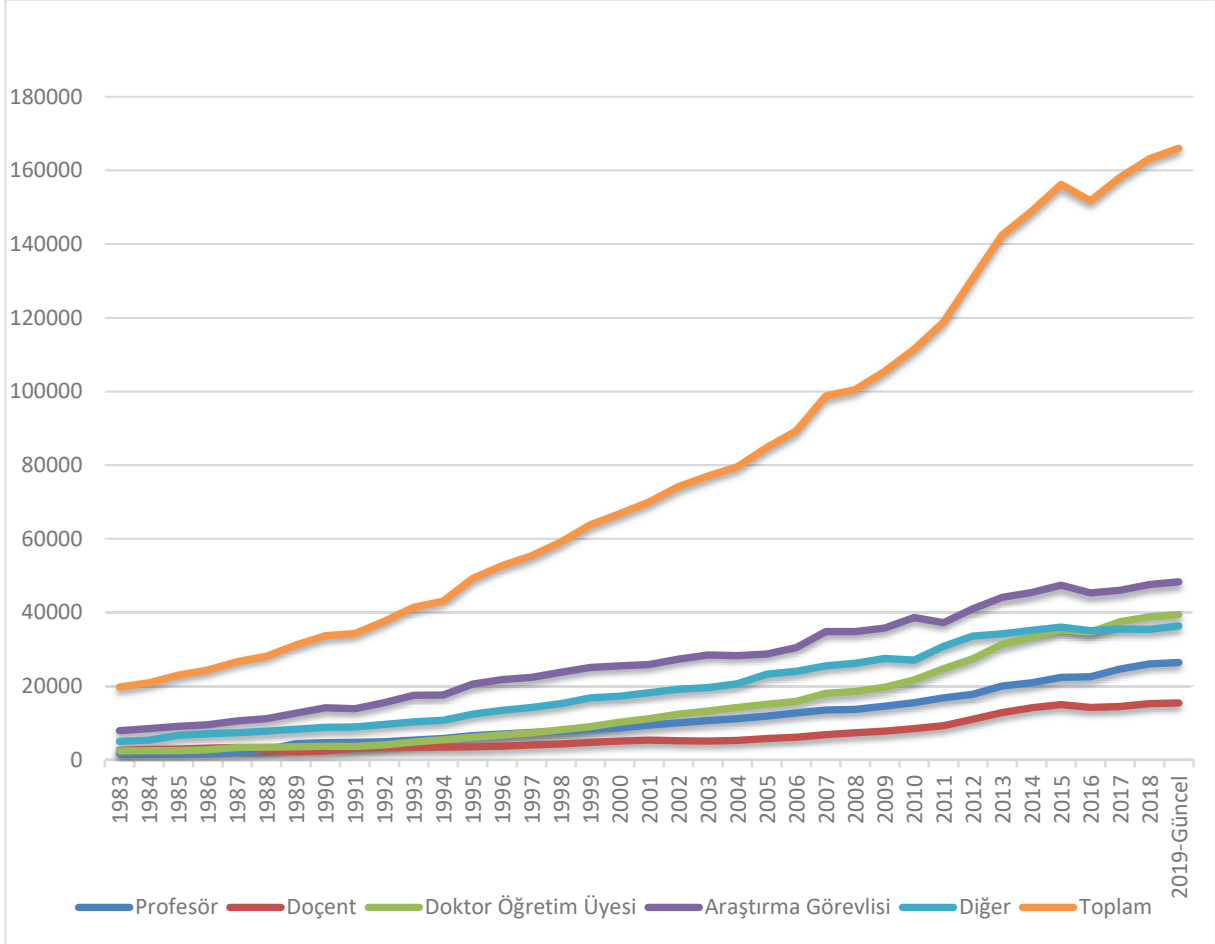
⁵⁸ RG Tarih ve Sayısı: 06.03.2018-30352

		Devlet Üniv.	Vakıf Üniv.	Vakıf MYO	Toplam
Profesör	Kadın	7067	1285	0	8352
	Erkek	15174	2907	4	18085
	Toplam	22241	4192	4	26437
Doçent	Kadın	5191	908	1	6100
	Erkek	8262	1084	3	9349
	Toplam	13453	1992	4	15449
Doktor Öğretim Üyesi	Kadın	13205	3870	16	17091
	Erkek	18521	3814	20	22355
	Toplam	31726	7684	36	39446
Öğretim Görevlisi	Kadın	13507	4528	204	18239
	Erkek	15542	2437	147	18126
	Toplam	29049	6965	351	36365
Araştırma Görevlisi	Kadın	22348	2172	0	24520
	Erkek	22457	1359	0	23816
	Toplam	44805	3531	0	48336
Genel Toplam	Kadın	61318	12763	221	74302
	Erkek	79956	11601	174	91731
TOPLAM	Toplam	141274	24364	395	166033

Çizelge 1.3. Öğretim elemanlarının unvanlara göre dağılımı⁵⁹

⁵⁹ İnternet: <https://istatistik.yok.gov.tr> (Erişim Tarihi: 13.04.2019)

Güncel rakamlara bakıldığında öğretim görevlisi sayısı 36.365 ve araştırma görevlisi sayısı 48.336'dır. Dolayısıyla öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanları içerisinde en büyük grubu 7100 sayılı Kanun öncesi olduğu gibi kanun sonrası da araştırma görevlileri oluşturmaktadır.

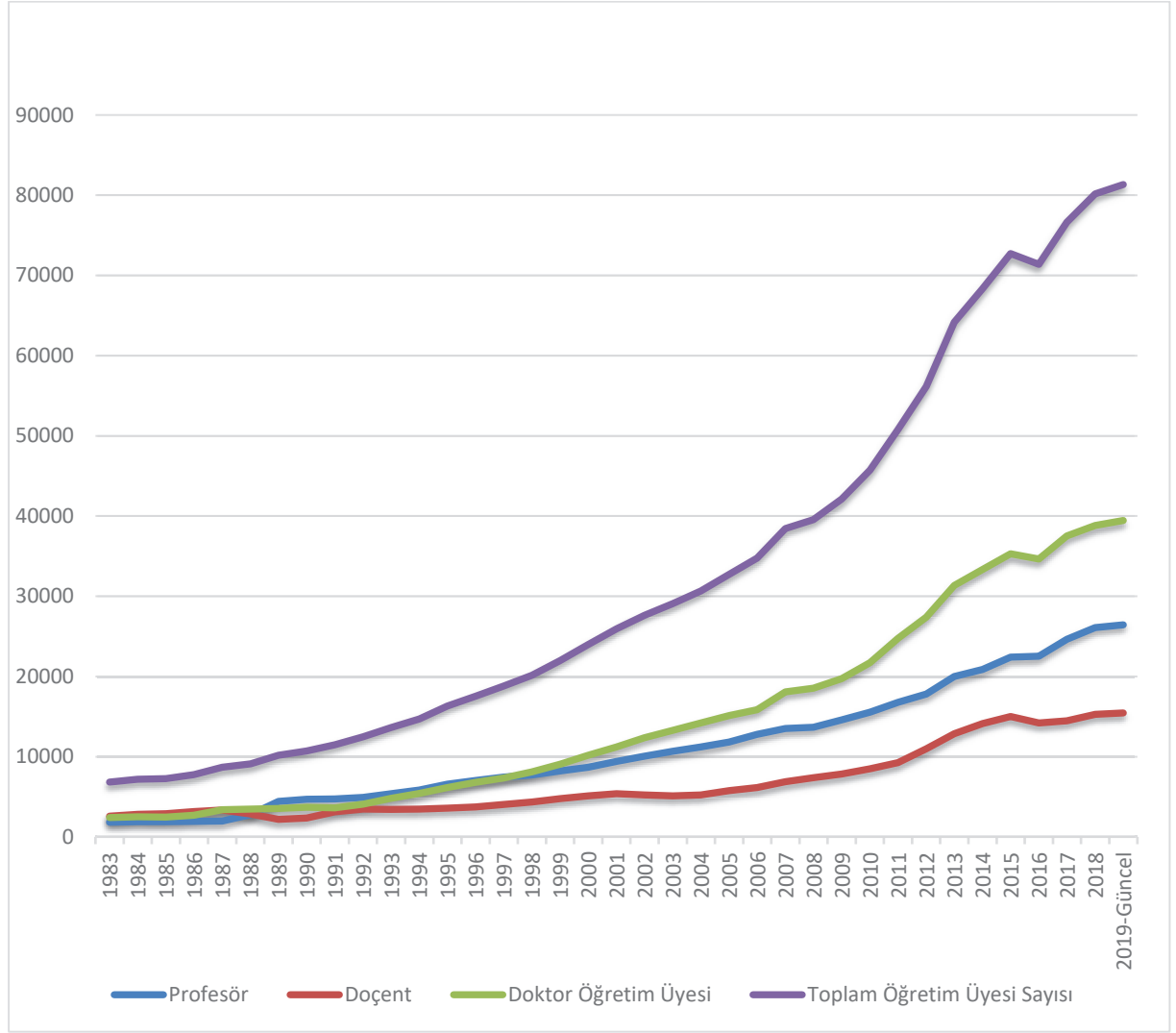

Şekil 1.2. Ülkemizde 1983-2019 yılları arasında öğretim elemanı sayısındaki değişim⁶⁰

"Diğer" başlığı altındaki verileri; 2018 yılında "Okutman", Uzman", Çevirici", "Eğitim-Öğretim Planlamacısı" ve "Öğretim Görevlisi" unvanlarında görev yapan öğretim elemanları oluşturmuş, 2018 sonrasında ise "Öğretim Görevlisi" unvanı oluşturmaktadır.

⁶⁰ İnternet: YÖK. (1996). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 10; İnternet: YÖK. (1997). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 29; İnternet: YÖK. (1998). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 22; İnternet: YÖK. (2000). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 46; İnternet: YÖK. (2003). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 50; YÖK. (2005). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, s. 53; İnternet: 2005-2006 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2006-2007 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2007-2008 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2008-2009 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2009-2010 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2010-2011 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2011-2012 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2012-2013 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.04.2019).

Öğretim elemanı sayısının 1983 ile 2019 yılları arasındaki değişimi Şekil 1.3'deki gibidir. Öğretim elemanı sayısı 1983 yılında 20 bin civarı iken, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı verilerine 13.04.2019 tarihi itibarı ile ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında (devlet, vakıf, vakıf MYO) toplam öğretim elemanı sayısı 166.033'dir.

Şekil 1.3. Ülkemizde 1983-2019 yılları arasında öğretim üyesi sayısındaki değişim⁶¹

⁶¹ İnternet: YÖK. (1996). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 10; İnternet: YÖK. (1997). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 29; İnternet: YÖK. (1998). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 22; İnternet: YÖK. (2000). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 46; İnternet: YÖK. (2003). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Ankara, s. 50; İnternet: YÖK. (2005). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, s. 53; İnternet: 2005-2006 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2006-2007 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2007-2008 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2008-2009 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2009-2010 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2010-2011 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: 2012-2013 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu; İnternet: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.04.2019).

Öğretim üyelerine ilişkin Şekil 1.3'deki veriler incelendiğinde profesör sayısı 26.437, doçent sayısı 15.449 ve doktor öğretim üyesi sayısı 39.446'dır. Öğretim üyesi sayısının öğretim elemanı içerisindeki oranı 1984'te %34 iken, 1990'da %33, 2000'de ise %35'dir.⁶² İlk kez 2010 yılında %40'ın üzerine çıkarak 2013 yılında %45'e yükselmiştir. Günümüzde ise bu oran % 48'dir. Öğretim üyesi sayısındaki artışta, doktor öğretim üyesi kadrosunun oluşturulması ve doktora mezunlarının beklemezsizin doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmelerinin önemli rol oynadığı söylenebilir.⁶³

Şekil 1.3'deki dikkat çeken noktalardan biri de öğretim üyesi sayısı (81.332) ile araştırma görevlisi sayısı (48336) arasındaki farkın oldukça yüksek olmasıdır. Araştırma görevlilerinin, öğretim üyeliğinin çekirdek kadrosunu oluşturması ve içlerinden en iyilerinin rekabet ile öğretim üyeliğine seçilmesi gerektiği fikrinden hareketle, araştırma görevlisi sayısının öğretim üyesi sayısından fazla olması beklenmektedir.⁶⁴

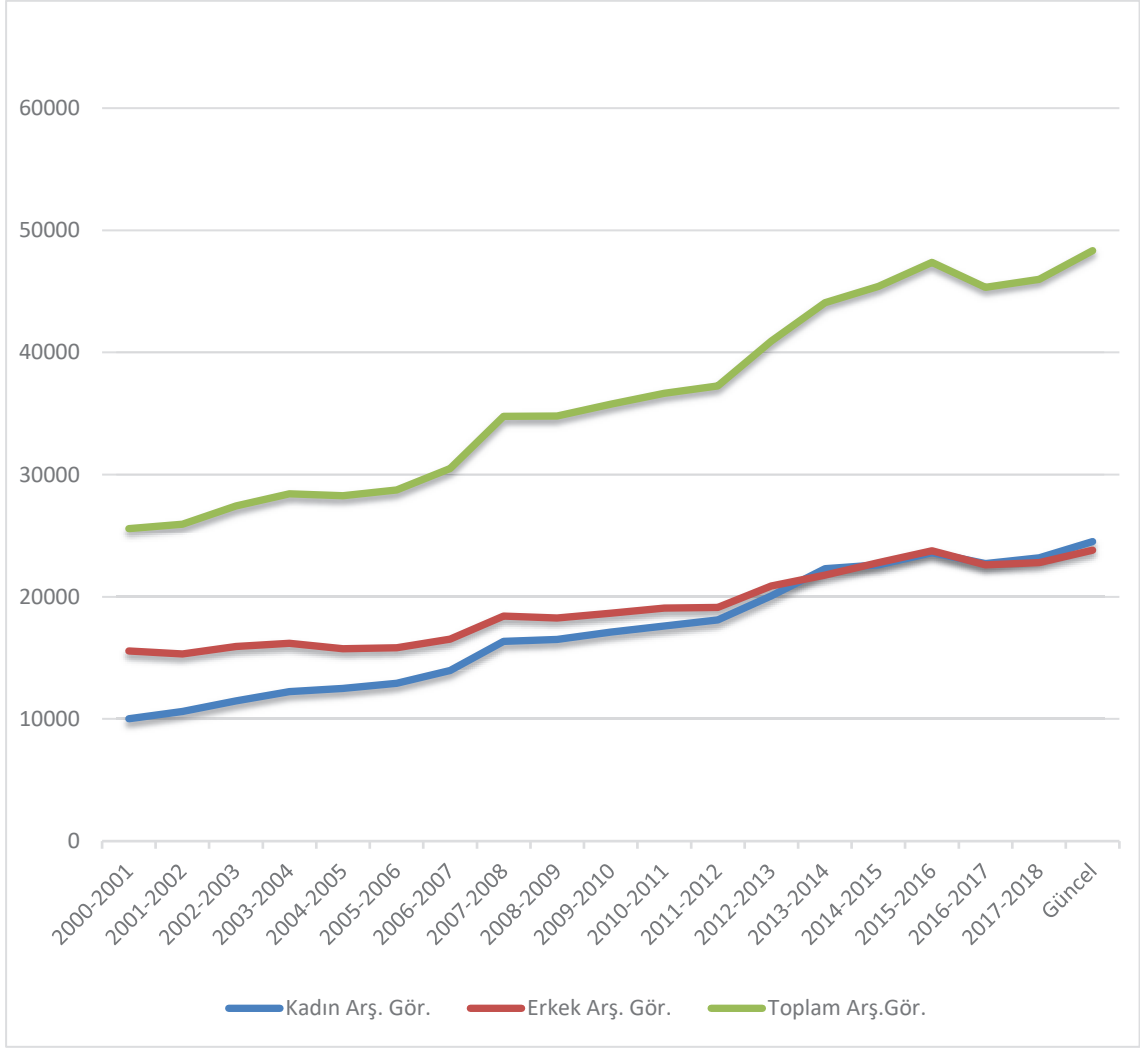
Çalışmamızın konusu oluşturan araştırma görevlisi sayısı 1983 yılında 7.809 iken, 2003 yılında 27.380'e yükselmiş⁶⁵ 2019 yılı itibari ile ise 48.336'dır.

⁶² Çetinsaya, G. (2014). Büyüme, Kalite ve Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası, s. 95.

⁶³ Manolova, O. (2005). Üniversitelerde Öğretim Elemanı Yetiştirme Konusunda Karşılaşılan Planlama Sorunları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s. 28.

⁶⁴ Manolova, 2005, s. 30.

⁶⁵ Manolova, 2005, s. 28.

Şekil 1.4. Ülkemizde cinsiyete göre araştırma görevlisi sayısındaki değişim⁶⁶

Araştırma görevlisi sayısının tüm öğretim elemanları içerisindeki oranı devlet üniversiteleri için %31 iken, vakıf üniversiteleri için %14'dür. Bu durum öğretim üyeliğinin temel kaynağı olan araştırma görevlilerinin yetiştirilmesinde vakıf yükseköğretim kurumlarının devlet üniversitelerine oranla daha az yük aldığını gösterir.⁶⁷

Öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversitelere göre Dağılımı Ek 2'deki gibi olup, Araştırma görevlilerinin üniversitelere göre dağılımı ise Ek 3'deki gibidir. Ek 3'ye göre araştırma görevlisi sayısı açısından ilk 10 üniversite;

⁶⁶ Yükseköğretim Kurulu verilerinden oluşturulmuştur.

⁶⁷ EğitimBir-Sen. (2017). *Yükseköğretime Bakış 2017 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Eğitim Bir-Sen Yayınları No:77, s. 152.

<i>Üniversite</i>	<i>Araştırma Görevlisi Sayısı</i>
Hacettepe Ü.	1470
Ankara Ü.	1187
Marmara Ü.	1144
İstanbul Ü.	1093
Gazi Ü.	1030
Dokuz Eylül Ü.	989
Karadeniz Teknik Ü.	960
Ege Ü.	929
Ondokuz Mayıs Ü.	913
Erciyes Ü.	901

Çizelge 1.4. Araştırma görevlisi sayısı açısından en büyük 10 üniversite⁶⁸

Bu sıralamadan hareketle en çok araştırma görevlilerinin İstanbul-Ankara gibi büyük illerde ve gelişmiş üniversitelerde yer aldığı, ilk 10 içerisindeki üniversitelerdeki toplam araştırma görevlisi sayısının (10.616), tüm araştırma görevlisi sayısının (48336) neredeyse %22'lik kısmını oluşturduğu görülür.

1.3.1. Cumhuriyet Dönemi Yükseköğretim Reformları

Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nda Batıdaki yükseköğretim kurumlarına benzer yapıların oluşturulması 1846 yılında kararlaştırılmasına rağmen,

⁶⁸ İnternet: <https://istatistik.yok.gov.tr> (13.04.2019 itibari ile)

Darülfünun ancak 1863 yılında açılmasıyla esas maksada yaklaşabilmiştir.⁶⁹ Darülfünuna 1919 yılında bilim, 1922 yılında da yönetim özerkliği tanınmasının yanında⁷⁰ 1846 yılından 1923 yılına kadar birçok kez açılıp kapanmıştır. Cumhuriyet döneminde Üniversitelerle ilgili beş (5) temel kanun çıkarılmıştır. Ancak bu kanunlardan sadece 1933, 1946 ve 1981 tarihinde çıkarılanlar reform niteliğindedir.

Kanun Kabul Tarihi	Kanun No ve Adı	Düzenleme/Reform	Madde Sayısı
31 Mayıs 1933	2252 sayılı Üniversite Kanunu	Reform	14 madde
13 Haziran 1946	4936 Üniversiteler Kanunu	Reform	81 madde ve 17 geçici madde
27 Ekim 1960	115 sayılı 4936 sayılı Kanun'un Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun*	Düzenleme	40 madde
27 Mayıs 1961	1961 Anayasası**	Düzenleme	-
20 Haziran 1973	1750 sayılı Üniversiteler Kanunu	Düzenleme	85 madde ve 12 geçici madde
4 Kasım 1981	2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu	Reform	68 madde ve 28 geçici madde

Çizelge 1.5: Cumhuriyet döneminin yükseköğretim kanunları⁷¹

Cumhuriyet tarihinin ilk yükseköğretim reformu 31 Mayıs 1933 tarihinde 2252 sayılı Kanun ile gerçekleştirilmiş, Bu kanun ile 1923 yılından 1932 yılına kadar varlığını sürdüren ancak Cumhuriyetin ilke ve gereklerine ayak uyduramayan Darülfünun kapatılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul Üniversitesi kurulmuştur.⁷² İstanbul Üniversitesi'nin kurulması ile Batı'daki üniversitelerin yapı, model ve

⁶⁹ San, 1993, s. 152.

⁷⁰ İnternet: TBMM Tutanak Dergisi. (1946). *Üniversiteler Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim ve Bütçe Komisyonları Raporları(1/579)*. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c024/tbmm07024061.pdf> (Erişim Tarihi: 05.02.2018)

⁷¹ Günay&Günay, 2017, s. 158.

⁷² Arap, S. K. (2010). Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavulurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), s. 7-8.

terminolojileri bütünüyle transfer edilmiş⁷³, Türkiye’de daha bilimsel ve modern üniversite devrinin önü açılarak yükseköğretime yeni bir dinamizm getirilmek istenmiştir.⁷⁴

Üniversiteler bakımından en önemli düzenleme 1946 tarihli 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu’dur. 1933 reformundaki uygulamada Rektör Milli Eğitim Bakanı’nın teklifi doğrultusunda Cumhurbaşkanı tarafından, dekanlar ise Rektörün teklifi ile Milli Eğitim Bakanı tarafından atanmakta iken⁷⁵, 1946 reformu ile Üniversiteler Alman yükseköğretim sistemine göre yeniden tasarlanmış, üniversitelere ve fakültelere bilimsel ve idari özerklik verilmiş, öğretim üyelerine dekanlarını, rektörlerini seçme hakkı ile senatoyu ve üniversitelerarası kurulu oluşturma hakkı verilmiştir. Böylece öğretim üyelerine kendi oluşturdukları kurullar tarafından seçtikleri kişilerce yönetilme hakkı tanınmıştır.⁷⁶

1961 Anayasasında akademik personele ilişkin düzenlemeler ilk kez yer almış ve akademik personel mesleki güvenceye kavuşmuştur.⁷⁷ 1961 Anayasası 120. madde metninde; üniversitelerin devlet eliyle ve kanunla kurulacağı; üniversitelerin kendi seçtikleri organlar tarafından yönetileceği; Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe araştırma ve yayında bulunabileceği; Üniversite organları, öğretim üyeleri ve yardımcıları, üniversite dışındaki makamlarca, her ne suretle olursa olsun, görevlerinden uzaklaştırılmayacakları; üniversite öğretim üyeleri ve yardımcılarının siyasi partilere üye olabileceği ancak partilerin genel merkezleri dışında yönetim görevi alamayacakları ve üniversitelerin “bilimsel ve idari özerkliğe” sahip olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca bu anayasa ile Üniversiteler anayasal güvenceye kavuşmuştur.⁷⁸

1971 yılında 1488 Sayılı Kanun⁷⁹ ile 1961 Anayasasının 120. maddesinde değişiklik yapılarak “idari ve bilimsel özerklik” ifadesi “özerklik” olarak değiştirilmiş⁸⁰,

⁷³ Günay&Günay, 2017, s. 158.

⁷⁴ Kaptan, S. (1986). *Türkiye’de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli*. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, s. 6.

⁷⁵ Doğramacı, İ. (2007). *Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimi*. Ankara, s. 15.

⁷⁶ Seggie&Gökbel, 2014, s. 19.

⁷⁷ Sayan, İ. Ö. (2005). Türkiye’de Kamu Personel Sisteminin Gelişimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 175.

⁷⁸ Baltacı, C., & Akın, F. (2007). 1946 Üniversite Reformu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler*, 12(1), s. 92.

⁷⁹ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Anayasa Değişikliği, RG Tarih ve Sayısı: 22.09.1971-13964.

⁸⁰ Çağlayan, R. (1994). Akademik Personelle İlgili İşlemlerde Yargısal Denetim. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 21.

Madde hükmü “*Üniversiteler, özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. Üniversite özerkliği, bu maddede belirtilen hükümler içinde uygulanır ve bu özerklik, üniversite binalarında ve eklerinde suçların ve suçluların kovuşturulmasına engel olmaz.*” şeklinde yer almıştır. Bu “özerklik” ifadesinin idari ve bilimsel özerkliği kapsayıp kapsamadığının tartışma konusu olması üzerine ise Anayasa Mahkemesi 1972 yılında almış olduğu bir karar⁸¹ ile öğretim üyeliği unvanının ancak bilim ve yönetim özerkliği bulunan üniversitelerce verileceğini belirtilerek tartışmayı sona erdirmiştir.⁸²

Yine 1971 yılında yapılan değişiklik ile öğretim üyelerinin siyasi partilere üye olmasına ilişkin hüküm çıkarılmış ve Üniversitelerle onlara bağlı fakülte, kurum ve kuruluşlarda öğrenim ve öğretim hürriyetlerinin tehlikeye düşmesi ve bu tehlikenin üniversite organlarınca giderilmemesi halinde Bakanlar Kurulu tarafından ilgili üniversitelerin veya bu üniversitelere bağlı fakülte, kurum ve kuruluşların idaresine el koyabileceği hükmü getirilmiştir.

Günümüzde halen varlığını devam ettiren Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın kaynağı 1973 tarihli ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'dur. Adı geçen kanun ile “Birinci YÖK” olarak da adlandırılan, planlama ve koordinasyon organı niteliğindeki “Yükseköğretim Kurulu” kurulmuştur.⁸³ Ancak Ankara Üniversitesi tarafından Kurul'un Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile açılan davada Anayasa Mahkemesi⁸⁴ 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun Yükseköğretim Kurulu ile ilgili hükümlerini 1975 yılında iptal etmiştir. Bu gelişmeler neticesinde 1981 yılında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Birinci YÖK'e göre yetkileri daha da artırılarak kurulmuş ve 1982 Anayasası'nın 130. maddesi ile anayasal güvenceye kavuşmuştur.

130. Maddede,

“Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.”

ifadesi ile yükseköğretimin amaç ile işlevleri ifade belirtilmiştir.

Yine 130. Maddede;

⁸¹ Anayasa Mahkemesi Kararı, RG Tarih ve Sayısı:23.01.1973,Esas:1969/52,Karar:1972/21,Karar Tarihi:04/05/1972

⁸² Çağlayan, 1994, s. 21.

⁸³ Seggie&Gökbel, 2014, s. 21.

⁸⁴ Anayasa Mahkemesi Kararı, RG Tarih ve Sayısı:03.12.1975/15431, Esas:1973/37, Karar:1975/22.

“Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, öğretim elemanı yetiştirme, üniversitelerin ve öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri, öğretim düzeyleri ve süreleri, ...disiplin ve ceza işleri, malî işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı malî kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir.”

hükmü yer alarak 1982 Anayasası ile üniversiteler ve öğretim elemanları devletin denetim ve gözetimi altına alınmıştır.

1.3.2.Akademik Kariyer/Akademik Kadro Süreci

Ülkemiz yükseköğretim sistemi incelendiğinde akademik kariyer sürecinin lisans eğitimin tamamlanmasının ardından lisansüstü eğitim (yüksek lisans ve doktora), doçentlik ve profesörlük şeklinde devam ettiği görülür. Dolayısıyla akademik kariyer süreci de, akademik kariyerin başlangıç basamağını oluşturan araştırma görevliliği ile başlayıp devamında silsile ile doktor öğretim üyeliği, doçentlik ve profesörlük şeklinde devam eder.

Aslan'a göre; akademik personel rejiminde akademik kariyer ve akademik kadro ataması olmak üzere 2 süreç yer alır. Bunlardan akademik kariyer süreci; lisans eğitiminin tamamlanmasından sonraki lisansüstü eğitimi (yüksek lisans ve doktora) ve devamında sırasıyla akademik kariyer basamakları olan doçentlik ve profesörlükten oluşur. Akademik kadro ataması ise, atama yoluyla elde edilen akademik kariyer sürecindeki silsile olarak tanımlanmıştır. Bu süreç ilk olarak araştırma görevliliği ile başlamakla birlikte lisansüstü eğitimin ardından doktor öğretim üyesi, doçentlik ve profesörlük şeklinde devam etmektedir. Araştırma görevlisi dışındaki diğer öğretim yardımcıları kadroları bu silsilenin dışında yer almakla birlikte bu kadrolardan atanma da mümkün olup, idarenin takdirinde olmuştur. Akademik kadrolardan Profesör kadrosu dışındaki kadrolara, akademik kariyer içerisinde yer almayan kişilerin de atanması mümkün olması

sebebiyle akademik personel rejiminin temel niteliğinin açık rütbe sınıflandırması sahip olduğunu belirtmektedir.⁸⁵

1.3.3. Akademik Unvan ve Akademik Yükselme Süreci

Ülkemizde geçerli yükseköğretimde kullanılan akademik unvanlar; öğretim görevlisi, araştırma görevlisi, doktor öğretim üyesi, doçent ve profesör şeklindedir. Bu akademik unvanlardan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre öğretim üyeleri hizmet sınıfının kullandığı akademik unvanlar ise; profesör, doçent ve doktor öğretim üyesidir. Akademik unvanların üniversite dışı makamlar tarafından verilmesi mümkün değildir; yalnızca üniversite organları tarafından verilebilir.⁸⁶

Öğretim üyeleri hizmet sınıfı akademik unvanlarını yükselme yoluyla elde ederken, kadrolarını ise atama yoluyla elde ederler. Öğretim üyeleri hizmet sınıfı içerisinde yer alan bu unvanlardan doktor öğretim üyeliğine yükseltme 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 23. maddesinde açıkça belirtilmiş koşullar çerçevesinde kadroya atanma ile, doçentliğe yükseltme 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 24. maddesine göre doçentlik sınavının kazanılması ile, profesörlüğe yükseltme ise 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 26. maddesinde belirtildiği üzere profesörlük kadrosuna atanma ile elde edilir. Akademik kadrodan bağımsız olarak yapılan akademik bir sınav ile alınan doktor ve doçent unvanları yükseltme yoluyla elde edilirken, doktor öğretim üyesi ve profesör unvanlarında hem yükseltme hem atama söz konusudur.⁸⁷

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda öğretim üyeleri hizmet sınıfının atamalarına ilişkin madde hükümlerine bakıldığında yalnızca profesör kadrosunda yükselme ve atama birleştirilmiş ve Kanununun 26. maddesi "Profesörlüğe Yükselme ve Atama" olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle profesörlük kadrosu dışındaki doçent kadrosuna atanabilmek için doçent unvanı, doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmek için ise doktor unvanına sahip olmak gerekmektedir. Dolayısıyla profesör dışındaki kadrolara atanmada akademik unvanın elde edilmesi temel koşuldur. Akademik unvan

⁸⁵ Aslan, 2014, s. 172-173.

⁸⁶ Yükseköğretim Kanununda Yer Alması Gereken Temel İlkeler Hakkında Rapor. (1993). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 43(1), s. 10.

⁸⁷ Tekinsoy, M., & Mısır, M. B. (2012). Öğretim Üyeliğine Atanma Sürecinin Başlangıcı, Ek Koşullar ve Jüri Raporları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(1), s. 353-355.

kazanılması sonucu akademik kadrodan ayrılır. Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği⁸⁸ne göre profesörlük, doçentlik veya doktor öğretim üyesi unvanlarını kazananlar, her unvan dönemi içinde yükseköğretim kurumlarında fiilen iki yıl görev yapmadıkları takdirde yükseköğretim kurumları dışındaki çalışmalarında bu unvanı kullanamazlar.⁸⁹

1.4. Üniversite Personelinin Statüsü ve Kamu Hizmeti

1.4.1. Kamu Hizmeti Kavramı ve Asli Unsurları

Kamu personeli, kamu kurumunda çalışan herkesi kapsayan bir ifade olup, kamu görevlisi olarak da kavramlaştırılır. Kamu görevlisi kavramı geniş ve dar olmak üzere iki türlü ifade edilebilir:

Geniş anlamda kamu görevlileri; kamuya hem seçimle hem de görevlendirmeye gelen herkesi kapsayan bir ifadedir.⁹⁰ Bu ifade biçimi ile Cumhurbaşkanından işçisine kadar herkes kamu görevlisidir.⁹¹

Dar anlamda kamu görevlileri, 1982 Anayasası'nın 128. maddesinde “Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” şeklinde ifade edilmiştir. Bu hüküm ile idareye statü rejimi ile bağlanmış olan “memurlar” ile “diğer kamu görevlileri” kamu personelinin temelini oluşturmaktadır.⁹²

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda kamu hizmetlerinin gördürüleceği istihdam türleri belirtilmiş (memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler) ve bu istihdam türlerinden biri olan Memur aşağıdaki gibi tanımlanmıştır: “Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına

⁸⁸ Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği: (RG Tarih ve Sayısı:12.06.2018/30449) Madde 16.

⁸⁹ Tekinsoy& Mısır, 2012, s. 354-355.

⁹⁰ Güler, B. A. (2005). *Kamu Personeli Sistem ve Yönetim*. İmge Kitabevi, s. 63.

⁹¹ Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Okutman Yayıncılık, s. 254.

⁹² Albayrak, S. O. (2006). Türk Kamu Yönetiminde Hizmete Alma Politikaları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 21.

göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır.” (Madde 4) “Memur” kavramını Ayman Güler ise “Kamu görevlisi ve kamu personeli halkalarının odağını, en küçük halkasını ya da çekirdeğini oluşturan, varlığı kamu hizmeti ve otoritesi ile bütünleşmiş, kariyere bağlı kesim” olarak tanımlanmıştır.⁹³

1.4.2. Memur Kavramının Kamu Görevlisi Kavramı ile Özdeşleştirilerek Anayasada Yer Alması

1921 Anayasası’nda kamu görevlilerine ilişkin herhangi bir ilke yer almazken⁹⁴, 1924 Anayasasında kamu görevlileri “Memurlar” (Memurlar) başlığı altında 92,93 ve 94 üncü maddelerde düzenlenmiştir.

1924 Anayasa’nın 93 üncü maddesi aşağıdaki gibidir:

“Bütün memurların nitelikleri, hakları, görevleri, aylık ve ödenekleri, göreve alınmaları ve görevden çıkarılmaları, yükselme ve ilerlemeleri özel kanunla gösterilir”. Kanlıgöz’e göre bu maddenin yorumundan 1924 Anayasası’na göre memur kavramını kamu görevlisi kavramı ile özdeşleştirerek tek tip kamu görevlisi kategorisi oluşturduğu söylenebilir. Ayrıca her ne kadar Anayasa metninde genel nitelikli ve geniş kapsamlı bir özel kanun çıkarılacağı belirtilse de, 1924 Anayasası döneminde belirtilen nitelikleri kapsayacak bir kanun çıkarılmamıştır.⁹⁵

1.4.3. Akademik Personelin Genel Memur Statüsünden Kopuşu

1924 Anayasası’nın odağa aldığı “memur” kavramı, 1961 Anayasası’nda “Memurlarla İlgili Hükümler” başlığı altında 117,118 ve 119 uncu maddelerde yer almış ve 1924 Anayasası’na göre daha geniş düzenlemeler yapılmıştır.⁹⁶

⁹³ Güler, 2005, s. 64.

⁹⁴ Güler, 2005, s. 80.

⁹⁵ Kanlıgöz, C. (1993). 1982 Anayasası'na Göre Kamu Görevlisi Kavramının Anlam ve Kapsamı. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*(3-4), s. 172.

⁹⁶ Kanlıgöz, 1993, s. 173.

1961 Anayasası'nın 117. maddesinde “Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar eliyle görülür” denilerek kamu hizmetlerinin yalnızca memurlar eliyle görüleceği belirtilmiştir.

1961 Anayasası döneminde “üç”⁹⁷ özel memur grubu genel memur statüsünden ayrılmıştır. Bu memur gruplarından biri de akademik personeldir. 1965 tarihli Devlet Memurları Kanunu'nun 1. Maddesinde yer alan “Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları, malî hükümler dışında Üniversiteler Kanunu ile aynı kanunun ek ve tadillerine tabidirler” hükmü ile akademik personelin sadece mali haklar açısından Devlet Memurları Kanunu'na, diğer haklar bakımından Üniversiteler Kanunu'na bağlı olacağı belirtilmiştir. Ankara Üniversitesinin söz konusu madde hükmünün Anayasanın 120. maddesinde yer alan “üniversitelerin özerkliğine” aykırı olduğu gerekçesi ile Anayasa Mahkemesine başvurusu sonucu Anayasa Mahkemesince bu kararın sadece mali hakları kapsamadığı, sınıflandırma, kadro gibi birçok kuralı etkileyeceğine karar verilerek iptal edilmiştir. Böylece akademik personel genel memur statüsünden tamamen ayrılmıştır.⁹⁸

1.4.4. Akademik Personelin “Diğer Kamu Görevlileri” Kavramı Adı Altında 1982 Anayasasına Girişi

1961 Anayasasında “Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar eliyle görülür” (Madde 117) fıkrası 1982 Anayasası'nda iki noktada farklılık göstererek “Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.”(Madde 128) olarak yer almıştır. Bu iki farklılıktan ilki kararın uygulama alanına devletin bütününe kapsayacak şekilde “kamu iktisadi teşebbüsleri”nin de dahil edilmesi;

⁹⁷ Aslan'a göre genel memur statüsünden ayrılan memur grupları: yargıç ve savcılar; akademik personel ve askeri personeldir. Detaylı bilgi için bkn. Aslan, O. E. (2007). *Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında 1982 Anayasasına Göre Kamu Personel Rejimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 50-60.

⁹⁸ Aslan, O. E. (2006). *Kamu Personel Rejiminin Anayasal İlkeleri*. Ankara: TODAİE., s. 351-352; Aslan, 2007, s. 51.

ikincisi ise asli ve sürekli görevlerin sadece statü hukukuna göre istihdam edilen memurlar tarafından değil, memurlar ve diğer kamu görevlileri tarafından yürütüleceğine ilişkin olarak “Diğer Kamu Görevlileri” kavramının ilk kez Anayasası metninde yer almasıdır.⁹⁹

1982 Anayasasında ilk kez yer alan “Diğer Kamu Görevlileri” kavramı ile yeni bir personel kategorisi oluşturulmamakta, 1961 Anayasası döneminde genel memur statüsünden ayrılan üç memur grubu varlığını korumuş ve bu gruplara anayasal temel oluşturularak bu kategoriye dahil edilmektedir. 1982 Anayasa metninde yer alan “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri” kavramının birlikte kullanılmasından, bu kategorideki personelin tıpkı memurlar gibi statü hukukuna bağlı olarak ve kendi özel personel kanunları ile istihdam edilen personel olduğu söylenebilir.¹⁰⁰ Eryılmaz’a göre diğer kamu görevlisi, “idare ile kamu hukuku ilişkisi bulunan ve hizmetin asli-sürekli elemanı sayılabilecek bir görevde çalışanlardır”.¹⁰¹

2005 yılında dönemin hükümeti tarafından hazırlanan Kamu Personeli Kanunu Tasarısı Taslağı’nda yer alan; “diğer kamu görevlileri malî hakları ve sosyal yardımları bakımından bu Kanun hükümlerine tâbidir..” (md.2/son) fıkrası ile askeri, adli ve akademik personelin de, mali haklar ve sosyal yardımlar açısından tek bir yasal sistemde düzenleneceği ifade edilmektedir.¹⁰²

1.4.5.Üniversitelerle İlgili Kanunlarda Akademik Personelin Sınıflandırması

1.4.5.1. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu’na göre sınıflandırma

Üniversitelere ilişkin ilk kanun 13.06.1946 tarihli ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu’dur. Bu kanunda akademik personel öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları olmak üzere iki hizmet sınıfına ayrılmaktadır. Kanunun ilk halinde öğretim üyeleri

⁹⁹ Aslan, 2007, s. 15-16.

¹⁰⁰ Aslan, 2007, s. 51-52.

¹⁰¹ Eryılmaz, 2010, s. 274.

¹⁰² İnternet: *Kamu Personeli Kanunu Tasarısı Taslağı*. (2005).
http://www.ttb.org.tr/eweb/data/kisa_haber/ekim05/taslak.php (Erişim Tarihi: 27.01.2019)

hizmet sınıfının; üniversite doçentleri, profesörler ve ordinaryüs profesörlerden oluştuğu belirtilmiş; ancak 1960 yılında 115 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile öğretim üyeleri hizmet sınıfının profesör ve doçentlerden oluştuğu belirtilerek, ordinaryüs profesörlük kaldırılmıştır. Öğretim Yardımcıları hizmet sınıfı ise öğretim görevlileri, okutmanlar, uzmanlar ve tercümecilerle asistanlardan oluşmaktadır. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu döneminde özel bir personel kanunu çıkarılmamıştır.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Yardımcıları Hizmet Sınıfı</i>
1- Üniversite Doçentleri	1- Öğretim Görevlileri
2- Profesörler	2- Okutmanlar
3- Ordinaryus Profesör	3-Uzmanlar
	4- Tercümeciler
	5- Asistanlar

Çizelge 1.6: 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre istihdam şekilleri¹⁰³

1.4.5.2. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu'na göre sınıflandırma

20.06.1973 tarihli ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu¹⁰⁴ ile 25.06.1973 tarihli 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu¹⁰⁵ arasında akademik personelin hizmet sınıfı bakımından birlik bulunmamaktadır.¹⁰⁶ 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre öğretim üyeleri hizmet sınıfı; üniversitelerde öğretim üyesi kadrolarında görevli veya sözleşmeli üniversite doçentleri ve profesörlerden, öğretim yardımcıları hizmet sınıfı ise; asistanlar, diğer yardımcılarından (a. öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri, b. okutmanlar, uzmanlar ve çeviriciler) oluşmaktadır.

¹⁰³ Sayan, 2005, s. 164.

¹⁰⁴ RG Tarih ve Sayısı:07.07.1973-14587

¹⁰⁵ RG Tarih ve Sayısı:08.07.1973-14588

¹⁰⁶ Sayan, 2005, s. 156.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Yardımcıları Hizmet Sınıfı</i>
1- Doçentler	1- Asistanlar
2-Profesörler	2- Öğretim Görevlileri
	3- Araştırma Görevlileri
	4- Okutmanlar
	5-Uzmanlar
	6- Çeviriciler

Çizelge 1.7. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre istihdam şekilleri¹⁰⁷

1765 sayılı Üniversiteler Personel Kanunu'na göre ise öğretim üyeleri ve asistanlar sınıfı; profesörler, doçentler ve asistanlardan, öğretim görevlileri ve diğer yardımcıları sınıfı ise öğretim görevlileri, okutmanlar, uzmanlar ve çeviricilerden oluşmaktadır. Ayrıca 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'ndaki tercümciler, 1750 ve 1765 sayılı Kanun'larda çeviriciler olarak yer almıştır.

<i>Öğretim Üyeleri ve Asistanlar Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Görevlileri ve Diğer Yardımcılar Hizmet Sınıfı</i>
1- Profesörler	1- Öğretim Görevlileri
2- Doçentler	2- Okutmanlar
3- Asistanlar	3-Uzmanlar
	4- Çeviriciler

Çizelge 1.8. 1765 sayılı Üniversiteler Personel Kanunu'na göre istihdam şekilleri¹⁰⁸

1.4.5.3. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'na göre sınıflandırma

¹⁰⁷ Sayan, 2005, s. 164.

¹⁰⁸ Sayan, 2005, s. 164.

04/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda 2018 yılı Mart ayında yapılan değişikliğe kadar Öğretim üyeleri hizmet sınıfı; profesör, doçent ve yardımcı doçentlerden oluşmakta; Öğretim görevlisi hizmet sınıfı sadece öğretim görevlilerinden oluşmakta, Okutman hizmet sınıfı sadece okutmanlardan oluşmakta, Öğretim yardımcıları hizmet sınıfı ise; araştırma görevlisi, uzman, çevirici ve eğitim-öğretim planlamacılarından oluşmakta idi. Dolayısıyla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda öğretim elemanları dört grupta sınıflandırılmıştı.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Görevlileri</i>	<i>Okutman</i>	<i>Öğretim Yardımcıları Hizmet Sınıfı</i>
1-Profesörler	1- Öğretim Görevlisi	1-Okutman	1- Araştırma Görevlisi
2-Doçentler			2- Uzman
3-Yardımcı Doçentler			3-Çeviriciler
			4- Eğitim-Öğretim Planlamacısı

Çizelge 1.9. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2018 yılı değişikliği öncesindeki istihdam şekilleri

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun yayımlandığı günkü hali ile eğitim-öğretim planlamacıları kadrosu ile 1750 sayılı Sayılı Üniversiteler Kanunu'nda öğretim yardımcıları hizmet sınıfı içerisinde yer alan doktoralı asistanların yeni bir istihdam türü olan yardımcı doçentlik kadrosunun getirmesi ile iki önemli yenilik getirmişti. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda 2018 yılında yapılan değişiklikle kanunun ilk hali ile getirilen eğitim-öğretim planlamacıları kadrosu yürürlükten kaldırılmış, ayrıca yardımcı doçentlik kadrosu ise doktor öğretim üyesi kadrosuna dönüştürülmüştür. Ayrıca yapılan değişiklik ile öğretim üyeleri hizmet sınıfı; profesör, doçent ve doktor öğretim üyelerinden oluşmakta; öğretim görevlileri hizmet sınıfı öğretim görevlilerinden oluşmakta, araştırma görevlileri hizmet sınıfı ise araştırma görevlilerinden oluşmaktadır. Dolayısıyla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda öğretim elemanları üç grupta sınıflandırılmıştır.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Görevlileri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Araştırma Görevlileri Hizmet Sınıfı</i>
1- Profesörler	1-Öğretim Görevlisi	1- Araştırma Görevlisi
2- Doçentler		
3-Doktor Öğretim Üyeleri		

Çizelge 1.10. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre günümüzdeki istihdam şekilleri

11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nda 2018 yılı Mart ayına kadar öğretim üyeleri hizmet sınıfı; profesör, doçent ve yardımcı doçentlerden oluşmakta, öğretim görevlileri ve okutmanlar sınıfı; öğretim görevlileri ve okutmanlardan, öğretim yardımcıları sınıfı ise; araştırma görevlisi, uzman, çevirici ve eğitim-öğretim planlamacılarından oluşmakta idi.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Gör. ve Okutmanlar Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Yardımcıları Hizmet Sınıfı</i>
1- Profesör	1- Öğretim Görevlileri	1- Araştırma Görevlileri
2- Doçent	2- Okutmanlar	2-Uzmanlar
3- Yardımcı Doçent		3- Çeviriciler
		4- Eğitim-Öğretim Planlamacıları

Çizelge 1.11. 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nun 2018 yılı değişikliği öncesindeki istihdam şekilleri¹⁰⁹

Ancak 2018 yılında yapılan değişiklik ile öğretim üyeleri hizmet sınıfı; profesör, doçent ve doktor öğretim üyesinden oluşmakta, öğretim görevlileri sınıfı; öğretim görevlilerinden, araştırma görevlileri sınıfı ise araştırma görevlilerinden oluşmaktadır. Dolayısıyla 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu 2018 değişikliği öncesi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'ndan farklı olarak öğretim görevlileri ile okutmanları aynı

¹⁰⁹ Sayan, 2005, s. 165.

kategoride sayarken, değişiklik ile hizmet sınıfları arasındaki farklılık ortadan kaldırılmıştır.

<i>Öğretim Üyeleri Hizmet Sınıfı</i>	<i>Öğretim Gör. Hizmet Sınıfı</i>	<i>Araştırma Görevlileri Hizmet Sınıfı</i>
1- Profesörler	1- Öğretim Görevlileri	1- Araştırma Görevlileri
2- Doçentler		
3- Doktor Öğretim Üyesi		

Çizelge 1.12. 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'na göre günümüzdeki istihdam şekilleri

1.5. Vakıf Üniversitelerinde Akademik Personel İstihdamı

Vakıf Üniversitesinde görev yapan akademik personelin statüsü ile ilgili hükümlerin yer aldığı yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak vakıf üniversitesi akademik personeli ile ilgili dolaylı hükümler ise gerek 1982 Anayasası'nda gerekse 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yer alır. 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nda vakıf üniversitesi akademik personeli ile ilgili herhangi bir düzenlemenin yer almaması ise dikkate değer bir diğer noktadır.¹¹⁰

1982 Anayasası'nın "Yükseköğretim Kurumları" başlıklı 130. maddesinde kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin Devlet tarafından kanunla kurulacağı belirtilmiş, son fıkrada ise; "*Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmalarını, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir.*" şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla "akademik çalışmalar, öğretim elemanı sağlanması ve güvenlik yönlerinden", vakıf üniversite akademik personeli ile devlet üniversite akademik personeli için aynı hukuki

¹¹⁰ Kalafat, A. (2014). Bir Danıştay Kararı Üzerine Vakıf Üniversitesi Akademik Personelinin Hukuki Statüsüne İlişkin Bazı Değerlendirmeler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(24), s. 154.

statü geçerli sayılmıştır. Ancak Anayasa’da geçen mali konulardaki farklılığın bir sonucu olarak vakıf yükseköğretim kurumlarının kadroları YÖK’e tabi değildir.¹¹¹

1982 Anayasasında vakıf üniversitelerine ilişkin hükümlerin yer almasından, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda 1983 yılında 2880 Sayılı Kanun ile vakıf üniversiteleri ile ilgili hükümler eklenmiştir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun Ek Madde 2’de 1982 Anayasasının 130. maddesi ile paralel hükümler yer alırken, Ek Madde 8-de (Ek: 17/8/1983-2880/32 md.) “... *Öğretim elemanlarının nitelikleri Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinin aynıdır.*” hükmünden vakıf üniversitesinde görev yapan akademik personel ile devlet üniversitelerinde görev yapan akademik personel arasında nitelik bakımından bir farklılık bulunmadığı anlaşılmakta, “*Devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmaları yasaklanmış veya disiplin yoluyla bu kurumlardan çıkarılmış kişiler, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alamazlar.*” hükmünden ise devlet yükseköğretim kurumlarınca verilen yasaklamaların ve kısıtlamaların vakıf yükseköğretim kurumları için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır.¹¹² Vakıf üniversitelerinde görev yapan akademik personel ile devlet üniversitelerinde görev yapan akademik personelin hukuki durumu arasında akademik konular ve mesleki yönden yetişmeleri dışında bir fark bulunmadığı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda anılan akademik personelin aynı niteliği haiz olduğu Danıştay tarafından da belirtilmiştir.¹¹³

1.5.1. Çalışma Esasları ile Aylık ve Diğer Özlük Hakları Bakımından Değerlendirme

Vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alacak olan akademik personel çalışma esasları bakımından farklı, aylık ve diğer özlük hakları bakımından farklı kanunlara tabidir. Bu husus; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından 2005 yılında çıkarılan Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği¹¹⁴, nde aşağıdaki şekilde yer almıştır:

¹¹¹ Sever, Ç. (2016). Bir Kamu Kurumu Olarak Vakıf Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerde Çalışan Akademisyenlerin Hukuki Statüsü. *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1187-1188.

¹¹² Kalafat, 2014, s. 153-154.

¹¹³D. İdare D.Gen.K., Esas No:2009/704, Karar No:2013/997, Karar Tarihi:20.03.2013(İnternet: <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet,ErisimTarihi:12.03.2019>).

¹¹⁴ RG Tarih ve Sayısı:31.12.2005-26040

“...Öğretim elemanlarının atamalarında, devlet yükseköğretim kurumlarındaki atamalarda aranan şartlara ilaveten vakıf yükseköğretim kurumunun akademik yönden gerekli gördüğü şartlar da aranabilir. ...Vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alacak olan akademik ve idari personelin çalışma esasları 2547 sayılı Kanunda devlet üniversiteleri için öngörülen hükümlere tabidir. Bu personelin aylık ve diğer özlük hakları bakımından ise 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır”¹¹⁵ (Öğretim Elemanları başlıklı 23. Madde)

Danıştay kararları da aynı doğrultudadır:

“vakıf üniversitelerinde sözleşme ile görev yapan öğretim üyelerinin Anayasanın 130. maddesinde belirtilen akademik konu niteliğinde bulunan 2547 sayılı Yasa ile belirtilen öğretim elemanlarının seçimi, değerlendirilmesi, akademik unvan verilmesi ve akademik yükselme dışındaki, çalışma süresi, çalışma saatleri, tatil günleri, fazla mesai ücretleri, izin, ücret, prim, sosyal haklar, sosyal güvenlik gibi ve benzeri tüm çalışma koşullarının İş Kanunu hükümleri uyarınca düzenleneceği tâbiidir”¹¹⁶.

Danıştay kararında da açıkça ifade edildiği üzere, vakıf üniversiteleri ile öğretim elemanları arasında imzalan sözleşmeler yalnızca mali hükümleri kapsamaktadır ve vakıf üniversitesinde görevli öğretim elemanları statü hukukuna tabidir.¹¹⁷ Dolayısıyla gerek yönetmelikte gerekse Danıştay kararında da açıkça belirtildiği üzere; vakıf üniversitelerinde görevli akademik personel çalışma esasları bakımından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na tabi kılınmış, aylık ve diğer özlük işleri bakımından 4857 Sayılı İş Kanunu’na tabi kılınmıştır.

1.5.2. Vakıf Üniversitesi ile Akademik Personel Arasındaki Sözleşme

Anayasa Mahkemesi, vermiş olduğu bir kararda; öğretim üyelerinin üniversite ile olan ilişkisinin bir kamu ilişkisi olduğunu ve aynı kamu hizmeti görenlerin bir bölümünün üniversite ile olan ilişkilerinde kamu hukukuna, diğer bölümünün ise özel hukuk hükümlerine tâbi tutulması başlı başına bir eşitsizlik oluşturacağını, Devletin başta gelen öğrenim ve eğitim gereksinmesini sağlamak üzere görevlendirilmiş olan kişilerin değişik

¹¹⁵ Danıştay Sekizinci Dairesinin 29/4/2011 tarihli ve E.: 2008/8234, K.: 2011/2452 sayılı Kararı ile bu maddenin son cümlesinde yer alan “özlük hakları” ibaresinin iptaline karar verildiği, Başbakanlık Mevzuat Sistemindeki Yönetmelik metninde dipnotta(1) yer almaktadır.

İnternet:

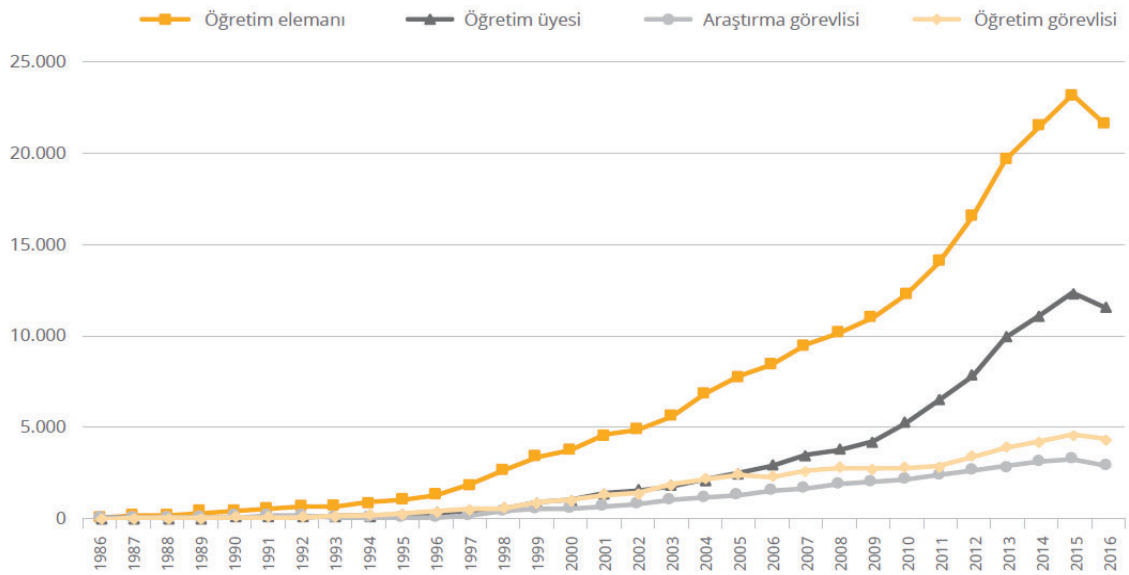
(<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.9768&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=vakif%20yuksekoğretim>, Erişim Tarihi: 16.09.2017)

¹¹⁶ Danıştay 8. Daire, E. 2008/8235.(aktaran Sever, 2016, s. 1191)

¹¹⁷ Sever, 2016, s. 1196.

hukuk kurallarına bağlanmalarında hiçbir haklı neden gösterilemeyeceğini belirtilmiştir.¹¹⁸

Danıştay vermiş olduğu birçok kararda Vakıf üniversitesinde görevli akademik personel ile üniversite arasındaki ilişkinin idari yargının alanına girdiğini ve idari hizmet sözleşmesi olduğunu kabul etmiştir.¹¹⁹ İdari yargıda Danıştay'ın vermiş olduğu bu kararlara karşın Yargıtay da Danıştay'ın aksine vakıf üniversitesinde görevli akademik personel ile üniversite arasındaki ilişkinin özel hukuk alanına girdiğini ve iş sözleşmesine dayandığını belirtmiştir.¹²⁰ Sözleşmenin hangi hukuk alanına girdiği konusuna ise Uyuşmazlık Mahkemesi 2012 yılında verdiği karar ile İdari Yargının görev alanına girdiğini belirtmiştir.¹²¹

Şekil 1.5. Vakıf üniversitesinde görev yapan öğretim elemanı verileri (1983-2016)¹²²

¹¹⁸ RG Gazete Tarih ve Sayısı:16.8.1976/15679, Esas Sayısı:1976/1, Karar Sayısı:1976/28, Karar günü:25/5/1976

¹¹⁹ D8D, 2002/5557E, 2003/561K ve 04.02.2003, D8D, 2002/5557E, 2008/8235K ve 06.02.2009, DİDDGK, 2010/5E ve 12.03.2010 (aktaran Kalafat, 2014, s. 157-158)

¹²⁰ Y9D,2009/2153E, 2009/10426K. ve 13.04.2009 tarihli karar. (aktaran Kalafat, 2014, s. 161)

¹²¹ Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, 2012/189E.2012/234K. Sayılı ve 05/11.2012 tarihli kararı (aktaran Kalafat, 2014, s. 162).

¹²² Gür, Çelik, Kurt, & Yurdakul, 2017, s. 147.

Ülkemizdeki vakıf yükseköğretim kurumlarında toplam öğretim elemanı sayısı 1990 yılında 400 iken, 1996'da 1300'e, 2008'de 10.000'e¹²³ ve 13.04.2019 tarihi itibari ile 24.364 yükselmiştir.

¹²³ S.Gür, B., Çelik, Z., Kurt, T., & Yurdakul, S. (2017). *Yükseköğretime Bakış 2017 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Ankara: Eğitim Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi, s. 146-147.

İKİNCİ BÖLÜM:

ÜNİVERSİTENİN TEMELİ OLARAK ARAŞTIRMA GÖREVLİLİĞİ

2.1. Araştırma Görevlilerinin Üniversite Kanunlarındaki İfade Ediliş Şekli ve Atanma Biçimleri

2.1.1. Üniversitelere İlişkin İlk Kanun'daki (4936 sayılı Üniversiteler Kanunu) biçimi ile “Asistan”

Üniversitelere ilişkin ilk kanun olan 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun Gerekeçe metninde “Öğretim Yardımcıları” hizmet sınıfı a)Öğretim görevleri, b)okutmanlar, c)uzmanlar, d)tercümedciler ve e) asistanlar olmak üzere beş gruba ayrılmıştır. Gerekeçe metninde öğretim mesleğinin tabi kaynağı olduğu ve yardımcı kadronun önemli bir kısmını oluşturduğu belirtilen asistanlar “öğretim üyelerine her zaman ve her araştırma ve her öğretme işinde yardım edecek ve ilerde öğretim üyesi yetişecek olan” kişi olarak tanımlanmıştır.¹²⁴ 4936 sayılı Üniversiteler Kanununda ve dolayısıyla asistanlıkla ilgili hükümlerde 1960 yılında 115 sayılı kanun¹²⁵ ile ve 1969 yılında 1187 sayılı kanun¹²⁶ ile birtakım değişiklikler yapılmıştır. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nda öğretim yardımcıları hizmet sınıfı içerisinde yer alan asistanların her kürsünün başındaki ordinaryüs profesörün (115 sayılı kanun ile yapılan değişiklikle kürsü profesörünün; 1187 sayılı kanun ile kürsü profesörünün, yüksekokul müdürünün, varsa bölüm başkanının) veya bu görevi yapan öğretim üyelerinin teklifi ve Fakülte Yönetim Kurulu'nun onayıyla her kürsünün gerektirdiği şartlara ve asistanlık yönetmeliğine göre Rektör tarafından aday olarak atanacakları belirtilmiştir.(Madde 38)

Bir yıl sonunda bağlı oldukları kürsü profesörünün veya bu görevi yapan öğretim üyelerinin teklifi ve yönetim kurulunun kararıyla başarı gösterenlerin asilliklerinin

¹²⁴ İnternet: TBMM Tutanak Dergisi, 1946.

¹²⁵ 13.6.1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna madde eklenmesi hakkında Kanun (RG Tarih ve Sayısı: 28.10.1960-10641)

¹²⁶ 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 27.10.1960 tarih ve 115 sayılı Kanunla değiştirilen 32 ve 38 nci maddelerinde değişiklik yapılmasına, bir ek ve iki geçici madde ilâvesine ve 7163 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair Kanun (RG Tarih ve Sayısı:05.11.1969-13343)

onacağı veya adaylıklarının bir yıl daha uzatılacağı yer almıştır. Asistanlıklarının onandığı tarihten itibaren doktora veya sanatta yeterliklerini Kanun'un ilk metninde üç yıl içinde vermeleri gerektiği yer alırken, 115 sayılı kanun ile yapılan değişiklikle dört yıl içinde vermeleri gerektiği yer almış, 1187 sayılı kanunda ise dört yıl içinde doktora veya altı yıl içinde uzmanlık imtihanını vermeleri gerektiği, aksi takdirde kadroları ile ilişkilerinin kesileceği belirtilmiştir.(Madde 38)

Kanunda asistanların üniversite öğretim mesleğinin tabi kaynağı oldukları ilgili kanun maddesinde (Madde 39) açıkça belirtilmiş ve yüklendikleri önem nedeniyle de hukuki güvencelere sahip kılınmışlardır. Asistanlarda devlet memurlarında aranan şartlara ilave olarak; görev alacağı bilim kolu ile ilgili bir yükseköğrenim diploması sahibi olmak ve yabancı bilim dillerinden birini çalışacağı dalda gerekli bilimsel incelemeleri yapacak derecede bilmek gerektiği belirtilmiştir. 115 sayılı yasa ile ise ayrıca asistanlara Fakülte profesörler kurulunca seçilecek bir jüri tarafından asistan olmak istediği bilim dalından yazılı bir imtihanda başarı gösterme koşulu eklenmiştir.

Üniversite asistanlarının görevleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır: (Madde 40)

- a) Yanına verildiği profesör veya doçentin lüzum göstereceği öğretim ve uygulamalarında hazır bulunmak,
- b) Kendisine verilen göreviyle ilgili tercüme, inceleme, araştırma, uygulama ve yayım vazifelerini vaktinde ve düzenli yapmak,
- c) Yanında bulunduğu öğretim üyesinin göstereceği yolda öğrencilerin, çalışma, araştırma ve uygulamalarına yardım etmektir.

2.1.2. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nda "Asistan" ve "Araştırma Görevliliği"

1961 Anayasası'nın kabulü ile beraber, üniversitelerde de değişikliği gidilmiş ve 20.06.1973 tarihinde 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu kabul edilmiştir.¹²⁷

¹²⁷ Yaya, D. (2011). Eğitim Fakültelerindeki Araştırma Görevlilerinin Çalışma Yaşamlarına İlişkin Görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 7.

1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nda asistanlar “Öğretim Yardımcıları” hizmet sınıfı içerisinde yer almıştır. Kanunda geleceğin öğretim üyesi gözüyle bakılan asistanlara ayrıca önem verilerek, fakülte kurulları ile yönetim kurullarına katılmaları sağlanmıştır.¹²⁸ 1750 sayılı Sayılı Üniversiteler Kanunu'na göre asistanlar, 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'ndan farklı olarak iki yıl için atanmakta ve gerekli görülenlerin tayinleri, iki defaya mahsus olmak ve başlangıçtan itibaren toplam olarak altı yılı geçmemek üzere, iki defa yenilenebilmektedir. Tayinleri yenilenmeyen asistanların üniversite veya buna bağlı kurumlarla ilişkileri kendiliğinden kesilmiş sayılır. (Madde 30)

Üniversite asistanlarının görevleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır: (Madde 31)

- a) Gerekli bilimsel çalışmalarını gerçekleştirmek,
- b) Fakülte ve Yüksekokullarca hazırlanacak asistan eğitim yönetmeliğine uygun olarak bölüm veya kürsü kurulunca tespit edilecek esaslar çerçevesinde öğretim üyelerinin gerekli göreceği öğretim ve uygulamalarda hazır bulunmak, kendisine verilen görev ile ilgili tercüme, inceleme, araştırma, uygulama ve yayın vazifelerini vaktinde ve düzenli yapmak, öğrencilerin çalışma, araştırma ve uygulamalarına yardım etmek,
- c) Üniversite ve fakülte organlarınca verilecek görevleri yapmakla yükümlüdürler.

“Araştırma Görevliliği” 1750 sayılı Sayılı Üniversiteler Kanunu'nda araştırmalarda kaliteli yardımcı temin edilmesi amacıyla¹²⁹ ilk kez “Öğretim Yardımcıları” hizmet sınıfı içerisinde “Diğer Yardımcılar” sınıfında sayılmıştır. 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nda araştırma görevlilerinin; bir bölüm veya kürsünün araştırma, inceleme ve deneylerinde yardımcı olarak kadro veya sözleşmeli olarak çalıştırılmak üzere atanabilecekleri (Madde 34) belirtilmiş ancak görevleri belirtilmemiştir. Asistan ve araştırma görevlisi sınıfı yalnızca bu kanunda birlikte yer almış ve iki ayrı sınıf olarak düzenlenmiştir.¹³⁰

1973 yılında yayınlanan 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu'nda asistanlar öğretim üyeleri hizmet sınıfı içerisine eklenerek “öğretim üyeleri ve asistanlar sınıfı”

¹²⁸ Özdem, G. (2002). Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlilerinin Sorunları (Ankara İli Örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s. 39.

¹²⁹ Yaya, 2011, s. 8.

¹³⁰ Sayan, 2005, s. 163.

içerisinde yer alırken¹³¹, araştırma görevlileri ise adı geçen Kanun'un ilk yayımlanan halinde yer almamıştır. 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu'nun ilk halinde öğretim görevlileri ve diğer yardımcıları sınıfı; öğretim görevlileri, okutmanlar, uzmanlar ve çeviricilerden oluşurken, 1976 yılında 1991 sayılı kanunla¹³² yapılan değişiklikle hizmet sınıfı “öğretim ve araştırma görevlileri ve diğer yardımcıları sınıfı” olarak öğretim ve araştırma görevlileri, okutmanlar, uzmanlar ve çeviricilerden oluşmuştur.(Madde 3)

2.1.3. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile “Asistan”dan Kopan “Araştırma Görevliliği”

Ülkemizde 1980’li yıllara kadar asistan yetiştirme anlayışı usta-çırak ilişkisine benzer geleneksel yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Bu sistemde asistanlar belirli bir öğretim üyesi tarafından yetiştirilmek yerine kürsüye bağlı tüm öğretim üyeleri tarafından yetiştirilmiştir.¹³³

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile kaldırılan ve güvenceli bir statüye sahip olan asistanlığın yerini belirli süreler ile atamaların yapıldığı, bu süre sonunda görev süresinin uzatılıp uzatılmayacağına rektör tarafından belirlendiği¹³⁴ kısaca daha çok sözleşmelilik esasına dayanan araştırma görevliliği statüsü getirilmiştir. Araştırma görevliliği asistanlık kavramının yerine kullanılsa da aslında aralarındaki temel farklılık asistanlık sınıfının “devamlılık” özelliği göstermesine karşın, araştırma görevliliği sınıfının “sözleşmelilik” esasına dayanmasıdır.¹³⁵

Ülkemizdeki yükseköğretim sistemindeki araştırma görevlilerinin ABD’deki karşılığı asistandır. Ülkemizdeki araştırma görevlileri ile ABD’deki asistanlar karşılaştırıldığında, ABD’deki asistanlar öğretim üyelerine öğretim asistanı (teaching assistant), araştırma asistanı (research assistant) ile idari ve danışmanlık alanlarında çalışan asistanlar olmak üzere 3 grup olarak yardımcı olurken; ülkemizdeki araştırma

¹³¹ Sayan, 2005, s. 156-157.

¹³² 25.6.1973 Tarih ve 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununun Bası Maddelerinin Değiştirilmesi, Bağlı Maddelerinin Kaldırılması ve Kanuna Bazı Maddeler Ekleneceği Hakkında Kanun (RG Tarih ve Sayısı:26.05.1976-15598)

¹³³ aktaran Yaya,2011, s. 5 (Kaymak, M. Öğretim elemanı piyasası! Asistanlıktan esnek öğretim elemanı piyasasına. *Bilim ve Gelecek*, Sayı: 17, Temmuz 2005)

¹³⁴ Günay, 1992, s. 15-16.

¹³⁵ Sayan, 2005, s. 159-160.

görevlilerinin ise öğretim üyelerine öğretim, araştırma, idari faaliyet alanlarının tümünde yardımcı olmaları beklenmektedir.¹³⁶

2.1.4. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na Göre Araştırma Görevlisi Atama Süreci

Araştırma görevlilerinin akademik kariyerin başlangıç basamağını oluşturuyor olması, bu kadroya atanacak kişilerin seçiminin büyük bir titizlikle yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Araştırma görevlisi seçiminde dikkat edilmesi gereken en önemli husus ise, mesleğe yatkın olanların değil, bilim dünyasına katkı yapacak olanların seçilmesine özen gösterilmesidir.¹³⁷

Araştırma görevlisi kadrosuna yapılacak atamalarda 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 65 inci maddesine dayanılarak hazırlanan *Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*¹³⁸ hükümleri esas alınmaktadır.

Araştırma görevlisi kadrosuna atanmada iki aşamalı bir sistem öngörülmüştür. Bunlardan birincisi merkezi sınav, diğeri ise yükseköğretim kurumları tarafından yapılacak yazılı sınavdır.¹³⁹ Merkezi Sınav; Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Sınavı(ALES)'dir. Araştırma görevlisi kadrosuna açıktan atama yapılabilmesi veya öğretim elemanı dışındaki kadrolardan naklen atama yapılabilmesi için gerekli ön şart ÖSYM tarafından yapılan merkezi sınavda (ALES) 100 puan üzerinden en az 70 puan almaktır. ALES sınavına; bir lisans programından mezun olabilecek durumda olanlar, lisans mezunu olanlar ile denklik belgesi almış olmak kaydıyla yurtdışında lisans öğrenimini tamamlamış olanlar başvurabilirler. Yönetmeliğe göre doktorasını tamamlayanlar merkezi sınavdan muaf sayılmaktadır. Avcı'ya göre doktorasını tamamlayarak akademik yeterliliğini ispatlamış olanların merkezi sınavdan muaf

¹³⁶ İpek&Gök, 2015, s. 179-180.

¹³⁷ Öneren, M., Arar, T., & Çelebioğlu, E. S. (2017). Akademik Personelinin Temelini Güçlü Kılmak: Araştırma Görevlisi Alımındaki Faktörlerin AHP ile Belirlenmesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), s. 47.

¹³⁸ RG Tarih ve Sayısı:09.11.2018/30590

¹³⁹ Öztürk, B. (2014). Türk Yükseköğretim Düzeninde Öğretim Üyesi Yetiştirilmesinin Hukuku Çerçevesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), s. 186.

tutulması yerinde bir düzenlemedir.¹⁴⁰ 2017 yılında yapılan değişiklik ile ALES sınavı beş yıl süreyle geçerli sayılmıştır.¹⁴¹ Giriş Sınavı ise, yükseköğretim kurumlarınca yapılan yazılı sınavdır.

Üniversiteler her ne kadar özerk kuruluşlar olarak tanımlansa da bu özerklikleri hizmete alma politikaları açısından geçerli değildir. Personel ihtiyaçları genel kamusal istihdam politikası bağlamında değerlendirilmektedir.¹⁴² Öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarına açıktan veya yükseköğretim kurumları ile diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından nakil suretiyle yapılabilecek yıllık toplam atama sayısı 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi¹⁴³'nin 11. maddesine göre Yükseköğretim Kurulu'nun görüşü alınmak suretiyle Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.

Araştırma görevlisi norm kadroları, ilgili akademik kurulların uygun görmesi üzerine üniversite senatosu tarafından belirlenir, kullanımı ise rektör tarafından gerçekleştirilir.¹⁴⁴ Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi ilanlarını Resmi Gazete ve kendi internet sitelerinde ilan ederler.¹⁴⁵ İlan edilen araştırma görevlisi kadrolarına başvuracak adaylar için, yükseköğretim kurumlarında fakültelerde dekanın; konservatuar, enstitü, yüksekokullarda müdürün önereceği en az sekiz öğretim üyesi arasından (biri ilgili anabilim dalı başkanı, anabilim dalı başkanı yoksa bölüm başkanı olmak üzere) ilgili yönetim kurulunca seçilecek üç asıl bir yedek üyeden oluşan giriş sınavı jürisi oluşturulmaktadır. Ayrıca önerilen jüri üyelerinin, atama yapılacak kadro unvanının gerektirdiği görev alanı ile ilgili olması esastır.(Madde 9)

Ön değerlendirme aşamasında, sınav jürisi; adaylar arasından ilan edilen kadro sayısının on katına kadar adayı, ALES puanının %60'ını ve yabancı dil puanının %40'ını dikkate alarak belirler ve kadro ilanında belirtilen internet adresinde ilan eder.(Madde 10)

Araştırma görevlilerinin giriş sınavı yazılı olarak yapılmakta olup, değerlendirme aşamasında ise; ALES puanının %30'unu, lisans mezuniyet notunun %30'u, yabancı dil puanının %10'u ve giriş sınavı notunun %30'u hesaplanarak ilan edilen kadro sayısı

¹⁴⁰ Avcı, 2016,s. 61.

¹⁴¹ RG Tarih ve Sayısı:27.09.2017-30193

¹⁴² Albayrak, 2006, s. 177.

¹⁴³ RG Tarih ve Sayısı: 10.07.2018-30474

¹⁴⁴Devlet Yükseköğretim Kurumlarında Öğretim Elemanı Norm Kadrolarının Belirlenmesine ve Kullanılmasına İlişkin Yönetmelik (RG Tarih ve Sayısı: 02.11.2018-30583)

¹⁴⁵ 10 sayılı Resmi Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 5. Maddesinin 2.fıkrası (RG Tarih ve Sayısı:15.07.2018-30479)

kadar adayı başarı sırasına göre belirlenir. Değerlendirme puanı 65 puanın altında olanlar sınavlarda başarısız sayılmaktadır.(Madde 11-12)

Yapılan bir çalışmaya göre bir araştırma görevlilerinin mutlaka sahip olması gereken faktörler, %76 oranında akademik faktörlerdir. Bu akademik faktörler içerisinde en önemlileri ise, bir akademisyen için olmazsa olmaz olarak nitelendirilen özellikler olan anlama ve anlatma yeteneği, eleştirel bakış açısına sahip olma ve bilimsel yeterlilik kriteri gelmektedir.¹⁴⁶

2.2.Araştırma Görevlilerinin Yetiştirilmesi Amacıyla Yapılan Uygulamalar

Bilim insanı olma yolunda atılan ilk adımı, yüksek lisans eğitimi sonunda alınan “bilim uzmanı” unvanı oluştururken, ikinci ve en önemli adımı ise doktora eğitimleri ve bu eğitim sonunda alınan “bilim doktoru” unvanı oluşturmaktadır.¹⁴⁷ Araştırma görevlilerinin öğretim üyeliğine yükselebilmeleri için yüksek lisans ve doktora eğitimi almaları gerektiğinden, araştırma görevliliği ile yüksek lisans ve doktora eğitimi arasında çok kuvvetli bir illiyet bağı vardır. Bu bağı kurulmaması halinde araştırma görevliliğinden bahsedilemez. Çünkü araştırma görevlilerinin isimlerinde de yer alan “araştırma” fonksiyonunu yerine getirebilmeleri lisansüstü eğitim olarak adlandırılan yüksek lisans ve doktora eğitimleri ile mümkündür. Bu noktada üniversitelerin yapması gereken temel husus; araştırma görevlilerinin bu mesleğin en temel hakkı olan yüksek lisans ve doktora eğitimi almalarını sağlamaktır.¹⁴⁸

Üniversiteler tarafından araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerinde çeşitli yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemler,

- (a) araştırma görevlilerinin yurtdışında yetiştirilmeleri,
- (b) Üniversitelerin araştırma görevlilerini kendi bünyelerinde yetiştirmeleri,

¹⁴⁶ Öneren, Arar & Celebioğlu, 2017, s. 47.

¹⁴⁷ Yalçınkaya, M., Koşar, D., & Altunay, E. (2014). Araştırma Görevlilerinin Bilim İnsanı Yetiştirme Sürecine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), s. 1011.

¹⁴⁸ Rüzgaresen, C. (2012). Yüksek Öğretim Kanunu'nun 35 inci Maddesinin Uygulanma Biçimi ve Bu Madde Nedeniyle Açılan Davalar. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(22), s. 277.

(c) lisansüstü eğitim verme imkânına sahip olmayan üniversitelerinin araştırma görevlilerinin gelişmiş üniversitelerde görevlendirilmeleri,(2547-35. Madde)

(d) Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP)dır.

2.2.1. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Eğitim Amacıyla Yurtdışında Yetiştirilmeleri

Yükseköğrenime yurtdışında lisansüstü eğitim ile öğretim elemanı yetiştirilmesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1416, 3797 ve 4307 sayılı kanunlar ile ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından ise 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile gerçekleştirilmektedir.¹⁴⁹

2.2.1.1. MEB Kanalıyla (1416 Sayılı Kanun) ve YÖK kanalıyla (2547/ 33. Maddesi) yurtdışına öğrenci gönderilmesi

Lisans eğitimini tamamlamış öğrencilerin Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ile yurt dışında lisansüstü öğrenim görmelerine imkân tanıyan kanun, 1929 yılında çıkarılan *1416 Sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun*¹⁵⁰,dur. Kanun ile yurtdışına öğrenci gönderme işlemlerinin Milli Eğitim Bakanlığı elinde toplanması sağlanmış, bu sayede öğrencilerin daha planlı ve düzeli bir şekilde yurt dışına gönderilmesi amaçlanmıştır. 90 yıldır uygulanmakta olan bu kanun günümüzde de ülkemizin yükseköğrenim sistemine hizmet etmeye devam etmekte ve bilim insanı yetiştirilmesine önemli katkı sağlamaktadır.¹⁵¹

Adı geçen kanun ile 1923-1938 yılları arasında yurtdışına 700 öğrenci gönderilmiş olup, bunların büyük bölümü Almanya ve Avusturya'ya gönderilmiştir. 1940-1950 yılları arasında 31 öğrenci yurtdışına gönderilirken, 1950-1959 yılları

¹⁴⁹ Manolova, 2005, s. viii.

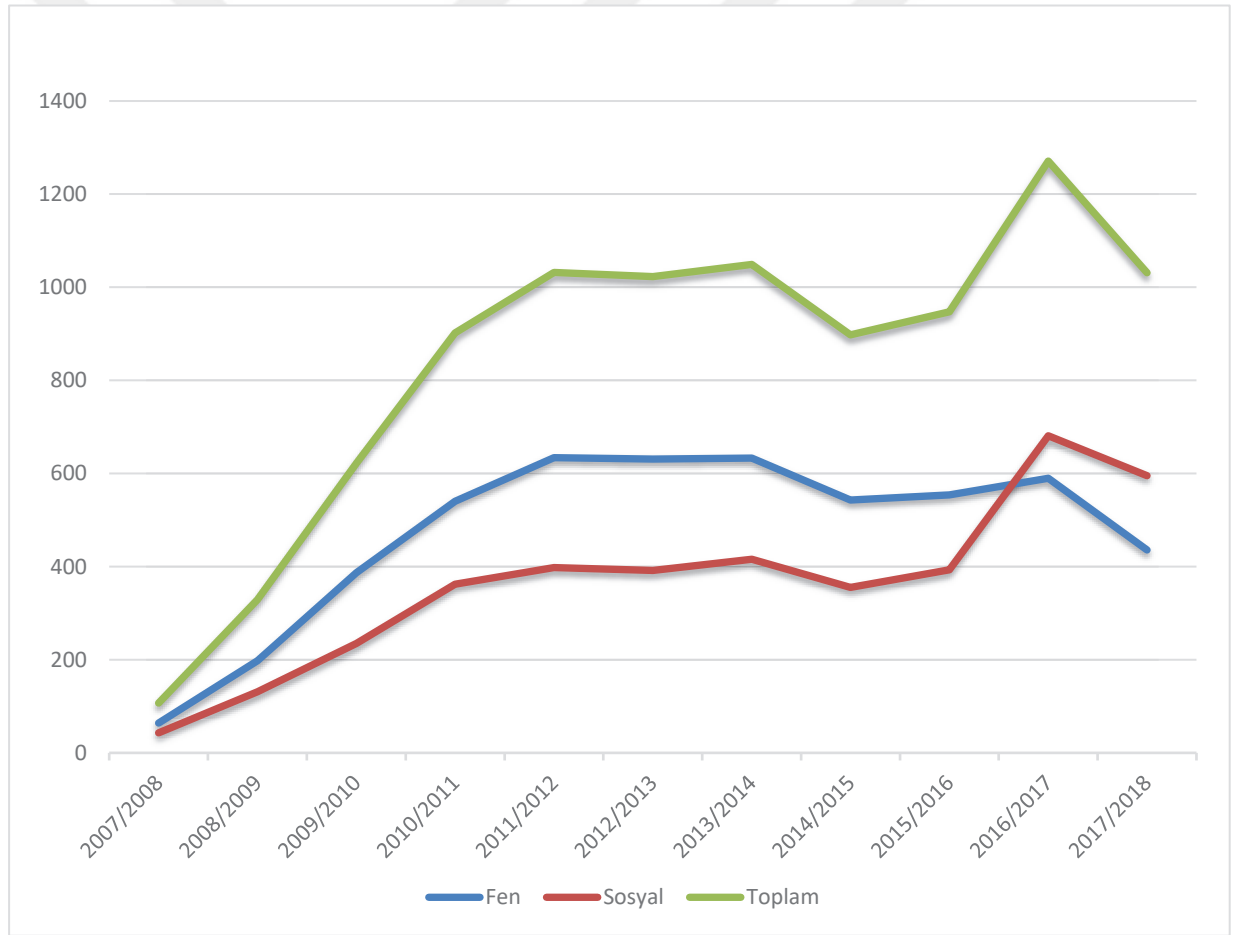
¹⁵⁰ RG Tarih ve Sayısı:16.04.1929-1169

¹⁵¹ Gümüş, S., & Gökbel, V. (2013). *SETA 2013 Yılı Analizi: 2013'te Türkiye*. SETA, 2013'te Eğitim. SETA, s. 192-193.

arasında 36 öğrenci, 1960-1970 yılları arasında ise oldukça artarak 1043 öğrenci yurtdışına gönderilmiştir.¹⁵²

Ülkemizde üniversite sayısında 2006 yılında yaşanan artış sonrası, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak üzere “5 yılda 5000 öğrenci” projesi başlatılmış, bu proje kapsamında her yıl 1000 öğrencinin yurtdışına gönderilmesi amaçlanmıştır.¹⁵³

1416 sayılı Kanun kapsamında 2007/2008-2017/2018 yılları arasında Yurtdışında öğrenim gören MEB burslusu öğrencilere ilişkin ayrıntılı bilgiler Ek’te olup (Ek1), genel tablo aşağıdaki gibidir:

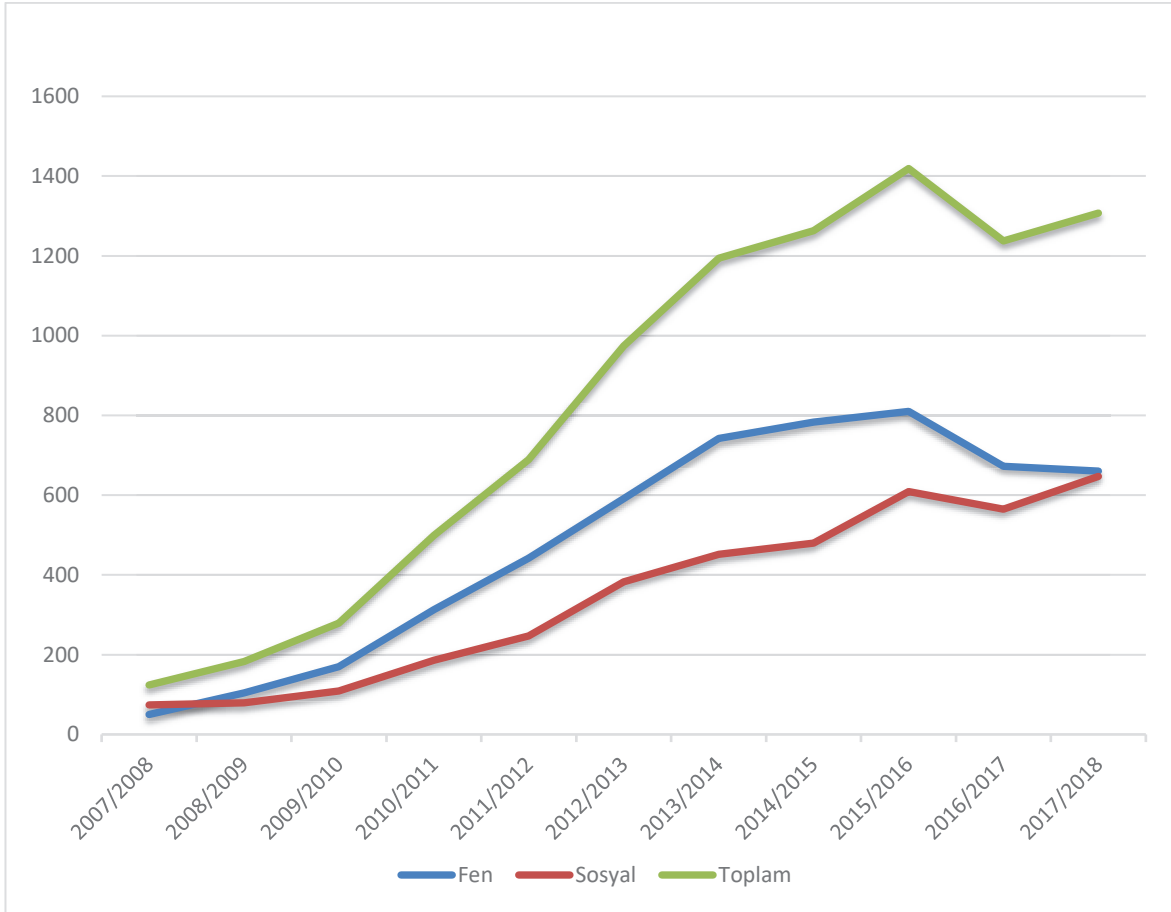
Şekil 2.1. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışı burslusu yüksek lisans öğrenci sayısındaki değişim (2007-2018)¹⁵⁴

¹⁵² Gündüz, M. (2015). Diyar-ı Ecnebidde Tahsil-i İlm Serüvenimiz (1830-1950). *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 11(34), s. 35-36.

¹⁵³ Gür,Çelik,Kurt&Yurdakul, 2017, s. 161.

¹⁵⁴ MEB verilerinden derlenmiştir.

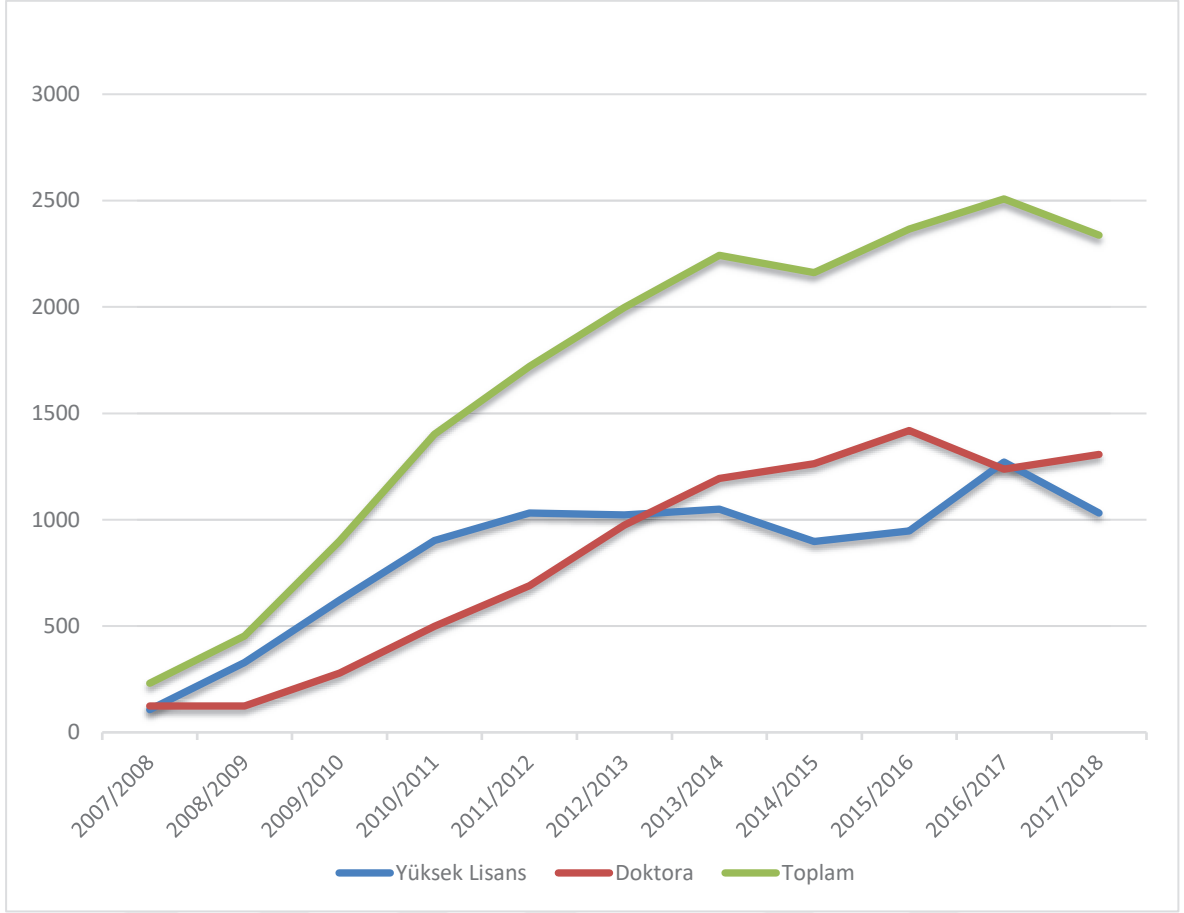
2007/2008 yılında MEB bursu ile 64 Fen, 43 Sosyal Bilimler olmak üzere 107 öğrenci yüksek lisans eğitim alırken, 2017/2018 yılında itibari ile ise 436 Fen, 595 Sosyal Bilimler olmak üzere toplam 1031 öğrenci doktora eğitimi almaktadır. 10 yıllık süreçte en fazla öğrenci sayısı 1271 öğrenci ile 2016/2017 eğitim-öğretim yılı olmuştur. Toplam öğrenci sayısı 10 yıllık süre içerisinde neredeyse 10 kat artmıştır.

Şekil 2.2. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışı burslusuz doktora öğrenci sayısındaki değişim (2007-2018)¹⁵⁵

2007/2008 yılında MEB bursu ile 50 Fen, 74 Sosyal Bilimler olmak üzere 124 öğrenci doktora eğitim alırken, 2017/2018 yılında itibari ile ise 660 Fen, 647 Sosyal Bilimler olmak üzere toplam 1307 öğrenci doktora eğitimi almaktadır. 10 yıllık süreçte en fazla öğrenci sayısı 1419 öğrenci ile 2015/2016 eğitim-öğretim yılı olmuştur. Toplam öğrenci sayısı yüksek lisansta olduğu gibi 10 yıllık süre içerisinde neredeyse 10 kat artmıştır.

¹⁵⁵ MEB verilerinden derlenmiştir.

Şekil 2.3. Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışı burslusu öğrenci sayısındaki değişim (2007-2018)¹⁵⁶

2007/2008 yılında MEB bursu ile 107 yüksek lisans, 124 doktora eğitimi olmak üzere 231 öğrenci yurtdışında lisansüstü eğitim almakta iken, 2017/2018 yılı itibari ile ise 1031 yüksek lisans, 1307 doktora eğitimi olmak üzere toplam 2338 öğrenci lisansüstü eğitim almaktadır. 10 yıllık süreçte en fazla öğrenci 2508 öğrenci ile 2016/2017 eğitim-öğretim yılı olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılı istatistiklerine göre (10.07.2018 tarihi itibari ile) 1416 sayılı yasa ile yurtdışında öğrenim gören 49 ülkede toplam 2516 burslu öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin 1307'si doktora, 1031'i yüksek lisans, 172'i yükseköğrenim öncesi dil öğrenimi alırken, 6'sı ise stajlarını sürdürmektedir. Burslu öğrencilerin tüm alanlarda 1157'ü Fen Bilimlerinde eğitim alırken, 1359'u Sosyal Bilimlerde eğitim almaktadır. Öğrencilerin ülkelere göre dağılımına bakıldığında ise 654

¹⁵⁶ MEB verilerinden derlenmiştir.

öğrenci ile ise en çok öğrencinin ABD’de eğitim aldığı görülmektedir. ABD’yi 596 öğrenci ile İngiltere ikinci sırada izlerken, 3. sırada 63 öğrenci ile Almanya yer alır.¹⁵⁷

Genel olarak gerek yabancı dil eğitiminde gerekse lisansüstü eğitimde MEB bursiyerlerinin en çok gönderildiği ülke sıralamasında ABD ilk sırada yer alırken, ikinci sırada İngiltere gelmektedir. Bu durumun sebebi ise, ABD ve İngiltere’deki üniversitelerin uluslararası sıralamada üst sıralarda yer almaları ve eğitim dillerinin İngilizce olması etkili olmaktadır.¹⁵⁸ MEB bursu ile yüksek lisans ve doktora yapan öğrenci sayıları incelendiğinde, 2006-2016 yılları arasında öğrenimini tamamlayıp yurda dönen bursiyer sayısı yüksek lisansta 800, doktorada 600’e yakın sayıdadır.¹⁵⁹

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından 15.11.2017 tarihinde üniversitelere gönderilen genelge ile 01.01.2018 tarihi itibarıyla 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında ilk defa yapılacak atamalarda öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarından araştırma görevlisi haricindeki kadrolar için kullanım izni talep edilmesi istenmiştir¹⁶⁰. Öğretim elemanı kadroları içerisinde bu kadro yalnızca öğretim görevlisi kadrosudur. Öğretim görevlilerinin atamaları, *Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elamanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik* hükümlerinin geçerli olacaktır.

1929 yılından 1986 yılına kadar yurtdışına öğrenci gönderme yalnızca MEB tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de planlı dönemlere geçişle birlikte, kalkınma planlarında yer alan, hedeflenen nitelikli öğretim elemanı sayısı, sonraki plan dönemlerinde değerlendirildiğinde, önceki planlarda hedeflenen sayılara ulaşamadığı görülmüştür. Nitelikli öğretim elemanı sayısının artırılması amacıyla 1416 sayılı Kanun’la yurtdışına gönderilenlere ek olarak, 1986 yılında 260 Sayılı Kanun hükmünde kararname ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılarak üniversitelerin araştırma görevlilerini yüksek lisans ve doktora eğitimi için yurtdışına göndermeleri sağlanmıştır.¹⁶¹ Bu sayede 1987 ile 1991 yılları arasında toplam

¹⁵⁷İnternet: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018.

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf, s. 242-243. (Erişim Tarihi: 01.02.2019)

¹⁵⁸ Gür,Çelik,Kurt,&Yurdakul, 2017, s. 163.

¹⁵⁹ Gür,Çelik,Kurt,&Yurdakul, 2017, s. 164.

¹⁶⁰İnternet: <https://www.memurlar.net/haber/708682/span-class-keyword-yok-span-ten-50-d-ve-yardimci-docentlige-gecis-icin-genelge.html>, (Erişim Tarihi:17.11.2017)

¹⁶¹ Özdem, 2002, s. 44.

1088 öğrenci yurtdışına gönderilmiştir. Söz konusu dönemde en çok öğrenci gönderilen ilk üç ülke İngiltere (548), ABD (368) ve Almanya (53)'dür.¹⁶²

1992 yılında kurulan 23 yeni üniversitenin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak için 3837 sayılı Kanun'a eklenen geçici 24. Madde; hem Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1416 sayılı Kanuna göre hem de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33. Maddesine göre 2000 yılına kadar geçerli yurtdışına lisansüstü eğitime öğrenci göndermesi planlanmıştır.¹⁶³

Ülke	Sayı
1993	1380
1994	500
1995	300
1996	200
1997	200
1998	200
1999	100
2000	80
2001	100
2002	80
2003	80
2004	80
2005	80
TOPLAM	3380

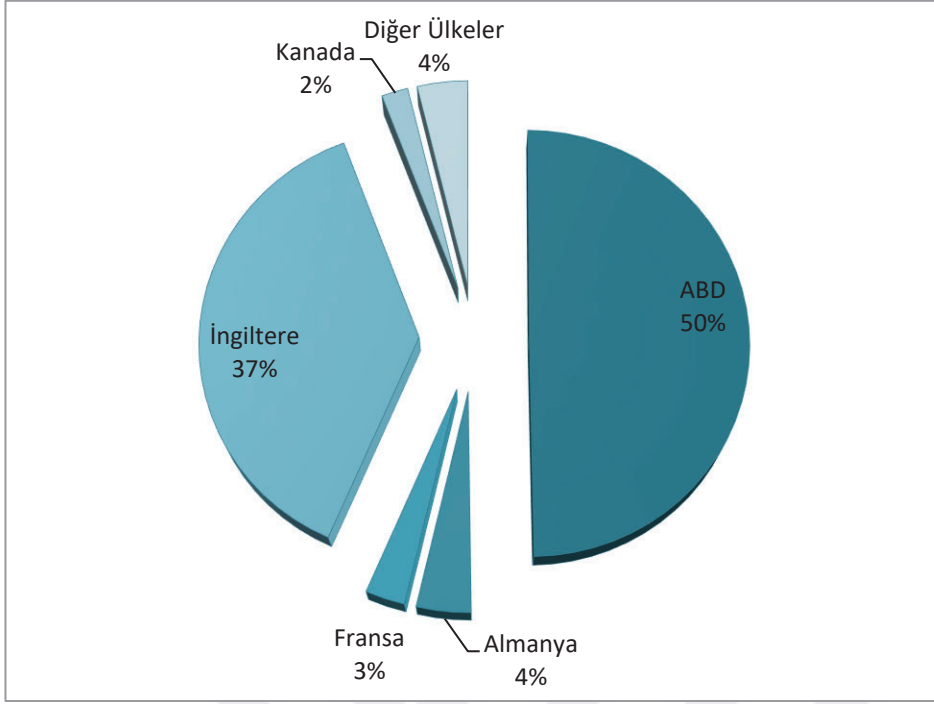
Çizelge 2.1. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na tahsis edilen yurtdışı burslusı sayısı¹⁶⁴

1987-2004 yılları arasında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesine göre en fazla öğrenci gönderilen 5 ülke ise aşağıdaki gibidir:

¹⁶² YÖK. (1991). Türk Yükseköğretiminde On yıl (1981-1991) 1981 Reformu ve Sonuçları. Ankara, s. 16-17.

¹⁶³ YÖK, 2005, s. 57-58.

¹⁶⁴ YÖK, 2005, s. 58.

Şekil 2.4. 1987-2005 yılları arasında YÖK tarafından yurtdışına gönderilen araştırma görevlileri¹⁶⁵

Söz konusu dönemde toplam 3745 araştırma görevlisinden 1864'ü ABD'ye gönderilmiştir. Bu rakamlar göstermektedir ki ABD tek başına diğer 28 ülkedeki kadar araştırma görevlisini bünyesinde barındırmaktadır. ABD'den sonra ise en fazla öğrenci gönderilen ülke 1411 öğrenci ile İngiltere'dir.

2.2.1.2. YÖK tarafından getirilen düzenlemeler

1992 yılında kurulan 23 yeni üniversite ile yüksek teknoloji enstitüsünün öğretim elemanı ihtiyacının karşılanması için, 1993 yılında ilk kez ÖSYM tarafından Yurtdışı Lisansüstü Sınavı (YLS) düzenlenmiştir. YLS sınavına kadar yurtdışına gönderilecek araştırma görevlilerinin tespitinde; kontenjanlar Maliye Bakanlığı tarafından YÖK'e tahsis edilmiş, YÖK bu kontenjanların üniversite bazında dağılımını gerçekleştirmiş, üniversiteler de mevcut ve gelecekteki ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine tahsis edilen kontenjanları Yönetim Kurulu Kararı ile anabilim dalları bazında belirleyerek YÖK'ün onayına sunmuştur. Anabilim dalı bazında belirlenmiş kontenjanlar YÖK tarafından

¹⁶⁵ YÖK, 2005, s. 59.

onaylandıktan sonra üniversiteler kendileri tarafından belirlenen yurtdışına gönderilecek araştırma görevlilerini YÖK'ün onayına sunmuştur. Dolayısıyla yurtdışına lisansüstü eğitim amacıyla gönderilecek araştırma görevlilerinin belirlenmesinde sınav uygulamasına geçildiği 1993 yılına kadar üniversiteler araştırma görevlilerini kendileri seçmiştir¹⁶⁶.

Ayrıca YLS sınavına geçilmesinin yanında, 1992 yılından önce kurulan üniversitelerin yurtdışına gönderilecek araştırma görevlilerini yine kendileri tarafından seçmelerine izin verilirken, 1992 yılından sonra kurulan üniversitelerin araştırma görevlileri ile MEB kanalıyla gönderilecek öğrencilerin seçimleri YLS sınavı ile gerçekleştirilmiştir.¹⁶⁷ Yurtdışına gönderilen araştırma görevlilerinin eğitim ücretleri, ülkeden ülkeye hatta ülke içindeki üniversiteden üniversiteye farklılıklar göstermektedir. YÖK tarafından 1996 yılında yurtdışına gönderilen araştırma görevlileri ile ilgili bir çalışmaya göre, araştırma görevlisi başına yapılan harcama yıllık ortalama 25.000\$ dolaylarındadır.¹⁶⁸ 1996 yılına kadar yurtdışına gönderilmeye hak kazanan araştırma görevlilerinden yabancı dil bilgisi yetersiz olanların 1 yıl süreyle yurtdışında yabancı dil eğitimi almaları sağlanıyorken, 1996 yılında bu uygulamaya son verilmiştir. Araştırma görevlilerine 1 yıl içerisinde almaları gereken asgari puan koşulu getirilmiş, bu koşulu sağlayamayanların ise yurtiçinde YÖK tarafından belirlenen üniversitelerde lisansüstü eğitim almaları sağlanmıştır.¹⁶⁹

1987-2005 yılları arasında YÖK aracılığı ile 29 değişik ülkeye toplam 3776 araştırma görevlisi gönderilmiş olup, programın söz konusu dönemdeki başarı oranının %70 dolaylarında olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlar YÖK programının MEB programına göre daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁷⁰

YÖK tarafından getirilen düzenlemelerden bir tanesi de **Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu**'dur.

¹⁶⁶ YÖK, 2005, s. 65.

¹⁶⁷ YÖK, 2005, s. 65.

¹⁶⁸ YÖK, 2005, s. 65-66.

¹⁶⁹ Tekeli, İ. (2010). *Tarihsel Bağlamı İçinde Türkiye'de Yükseköğretimin ve YÖK'ün Tarihi*. İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yayınları, s. 319.

¹⁷⁰ İnternet: YÖK. (2007). *Türkiye'nin Yükseköğrenim Stratejisi*, http://www.yok.gov.tr:8080/10279/30217/yok_strateji_kitabi/27077070-cb13-4870-aba1-6742db37696b, s. 106 (Erişim Tarihi: 03.01.2019)

Öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi konusunda belirlenen hedeflere ulaşamaması¹⁷¹ sonucu, Yükseköğretim Kurulu'na ihtiyaç duyulan alanlarda öğretim üyesi ve araştırmacılarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için gereken çalışmaları bütünlük içinde yürütmek amacıyla 1996 yılında “Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu”¹⁷² oluşturulmuştur.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. Maddesinin a bendi uyarınca Yükseköğretim Kurulu'nun görevleri arasında yer alan “Yükseköğretim alanlarının ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarının yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli plan hazırlama” görevi yönetmelik ile Kurul'a devredilmiştir.¹⁷³

Madde 3 — a) Ülkemizin hangi alanlarda öğretim üyesi ve araştırmacılara ihtiyaç duyduğunu tespit ederek bunların yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli plan ve programlar hazırlayarak ilgili kurum ve kuruluşlara önermek.

2.2.2. Lisansüstü Eğitim Amacıyla Yurtiçinde Araştırma Görevlilerinin Yetiştirilmesi

Türkiye'deki üniversitelerin büyük bir bölümü gelişmekte olan üniversite sayıldığından bu üniversitelerde eğitim gören öğrenciler araç-gereç, bilimsel faaliyetler ve öğretim üyesi bakımından birtakım sorunlar yaşamakta, bu sorunlar neticesinde sunulan kamu hizmetleri zaman zaman kesintiye uğramaktadır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5-e hükmünde her ne kadar “Yükseköğretimde imkan ve fırsat eşitliğinin sağlanacağı” belirtilse de, bu sorunlar neticesinde üniversitelerde sunulan kamu hizmetleri gelişmiş üniversite öğrencileri ile gelişmekte olan üniversite öğrencileri arasında fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır.¹⁷⁴

Ülkemizdeki öğretim üyesi ihtiyacının giderilebilmesi için, gelişmekte olan üniversitelerin kadrolarında yer alan/alacak araştırma görevlileri yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilerek bu ihtiyacının uzun dönemde araştırma görevlileri tarafından

¹⁷¹ Tekeli, 2010, s. 318.

¹⁷² Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu Yönetmeliği-Madde 1, RG Tarih ve Sayısı: 03.02.1996-22543.

¹⁷³ Özdem, 2002, s. 43.

¹⁷⁴ Yıldırım, R., & Başözen, A. (2006). Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin Çelişik Kararları ve "35'likzedeler". *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), s. 13.

karşılanması hedeflenmektedir. Bu yönde gerçekleştirilecek çalışmaların yasal temelini ise 2547 sayılı Kanun'un 35 inci maddesi oluşturmaktadır.¹⁷⁵ Gelişmekte olan üniversiteler; araştırma görevlilerinin kendi bünyelerinde lisansüstü eğitim almalarının mümkün olmadığı durumlarda, araştırma görevlilerini gelişmiş üniversitelerde bilgi birikiminden faydalanmaları için görevlendirmektedir.¹⁷⁶

1986 yılı ve öncesinde yetiştirilen araştırma görevlisi sayısı 288 iken, 1987-1997 yılları arasında 38 ve 1997-2003 yılları arasında yetiştirilen araştırma görevlisi sayısı ise 3216'dır. Toplam sayı ise 3254'dir.¹⁷⁷

2.2.3. Araştırma Görevlilerinin Diğer Üniversitelerde Görevlendirilme Maddesi:2547/35. Madde

Öğretim elemanı yetiştirilmesi konusu dayanağını 1982 Anayasasından alır. 1982 Anayasasına göre; "... öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı malî kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir."(1982 Anayasası- Madde 130-9. fıkra) Anayasa hükmü doğrultusunda yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanlarının yetiştirilmesine ilişkin hususlar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesinde yer almaktadır.

2.2.3.1. 2547/35. Madde hükümlerinin değerlendirilmesi

Madde 35/1 fıkrasında; "Yükseköğretim kurumları; kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının ihtiyacı için yurt içinde ve dışında,

¹⁷⁵ Yıldırım&Başözen, 2006, s. 13.

¹⁷⁶ Bayındır, M. (2007). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. Maddesinin Getirdiği Düzenleme ve Bu Düzenlemenin Uygulanmasından Doğan Sorunlar. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 219-220.

¹⁷⁷ Manolova, 2005, s. 59-60.

kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulunun belirteceği ihtiyaca ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirirler.” olarak yer almış ve kanun ile öğretim elemanı yetiştirme görevi yükseköğretim kurumlarına bırakılmıştır.¹⁷⁸

Madde 35/1 fıkrasında belirtilen öğretim elemanı yetiştirilmesinin nasıl uygulanacağı ise 35/2 fıkrasında;

“Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadroları, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulunca geçici olarak tahsis edilebilir. Bu şekilde doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alanlar, bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönerler.”

olarak düzenlenmiştir.

35/2 hükmü ile öğretim üyesi yetiştirilmesine ilişkin somut ve uygulanabilir bir model öngörülmektedir.¹⁷⁹ 35 inci madde ile tanınan başka bir üniversitede lisansüstü eğitim 35/2 hükmünde de açıkça yer aldığı üzere yalnızca araştırma görevlisi statüsünü kapsamaktadır. Bu durum Danıştay tarafından verilen kararda aşağıdaki gibidir:

“... okutman görevinde olan davacının... araştırma görevlilerine tanınan Yükseköğretim Kurumlarının ihtiyacı için, bir üniversitenin gelişmiş eğitim programında, diğer üniversitelerin elemanlarının lisansüstü eğitim görme imkanlarından yararlandırma olanağı bulunmamaktadır.”¹⁸⁰ Böylece 35 inci madde hükmünün diğer öğretim yardımcısı statülerini kapsamayıp yalnızca araştırma görevlisi statüsünü kapsadığını belirtmiştir.

35 inci maddenin 1. ve 2. hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; öğretim elemanı yetiştirilmesinin hukuki aracının madde hükmünde de belirtildiği gibi araştırma görevlisi statüsü olduğu, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın 35. maddeye dayanarak farklı bir araştırma görevlisi statüsü yaratamayacağı, sözü edilen araştırma görevlisi statüsünün 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesi ile düzenlenen araştırma görevlisi statüsü olduğu açıktır.¹⁸¹

Ayrıca 35 inci madde ile kadrosu geçici olarak başka bir üniversiteye aktarılan araştırma görevlileri, çoğunlukla fakültelerin ilgili anabilim dallarında görevlendirilerek,

¹⁷⁸ Öztürk, 2014, s. 179.

¹⁷⁹ Öztürk, 2014, s. 179.

¹⁸⁰ Danıştay 8.Daire Kararı, Esas No:2003/127, Karar No:2003/4310, Karar Tarihi:27.10.2003, emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/, (Erişim Tarihi: 21.03.2019); Bayındır, 2007, 217-218.

¹⁸¹ Öztürk, 2014, s. 179.

diğer araştırma görevlileri ile eşit haklara sahip olmaktadır. Dolayısıyla araştırma görevlileri yalnızca lisansüstü eğitim-öğretim gören öğrenci olmayıp aynı zamanda kamu hizmeti görevi de üstlenmektedirler.¹⁸²

35/2 fıkrasına göre başka bir yükseköğretim kurumunda görevlendirilerek doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alan araştırma görevlilerinin; bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönmelerini sağlamak amacıyla 35/3 fıkrası aşağıdaki şekliyle yer almıştır:

“Yurt içi veya yurt dışında yetiştirilen öğretim elemanları, genel hükümlere göre bağlı oldukları yükseköğretim kurumlarında mecburi hizmetlerini yerine getirmek zorundadırlar. Bu mecburi hizmet, eş durumu ve sağlık mazeretleri hariç olmak üzere başka yükseköğretim kurumlarında ve kamu kurum ve kuruluşlarında yerine getirilmez. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez...”

Mecburi hizmet yükümlülüğü kanun maddesinde de açıkça belirtildiği üzere, doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alan araştırma görevlileri içindir. Eğitim sonunda başarılı olamayanlardan akademik çalışmalarda yararlanılması düşünülemeyeceğinden bu koşul getirilmiştir.¹⁸³

117 araştırma görevlisine yapılan bir çalışmaya göre, çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin neredeyse tamamı 35 inci madde uyarınca akademik kadrolarında yeterli düzeyde öğretim üyesi bulunan gelişmiş üniversiteler tarafından verilen lisansüstü eğitimin akademik kariyer gelişimleri açısından yararlı olduğunu ifade etmiştir.¹⁸⁴

2.2.3.2. “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik”

Türkiye’deki nitelikli öğretim elemanı sayısının artırılması amacıyla araştırma görevlilerinin yurtdışına gönderilmelerinin yanı sıra, gelişmekte olan üniversitelere yurtiçindeki gelişmiş üniversitelerin imkânlarından yararlanarak öğretim elemanı yetiştirilmesini sağlamak adına yapılan ilk düzenleme 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 2880 sayılı Kanunla değişik 35 inci maddesi hükümlerine dayanarak 1983

¹⁸² Yıldırım&Başözen, 2006, s. 23-24.

¹⁸³ Bayındır, 2007, s. 220.

¹⁸⁴ Bakioğlu, A., & Yaman, E. (2004). Araştırma Görevlilerinin Kariyer Gelişimleri: Engeller ve Çözümler. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20, s. 5.

yılında çıkarılan “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik¹⁸⁵”tir.

Yönetmelik ile araştırma görevlilerinin; gelişmiş üniversitelerin bulunduğu şehirlerde yaşadıkları barınma sorunları; bilimsel ve yabancı dil eksiklikleri ile lisansüstü çalışmalarının sağlam mali kaynaklara dayanmaması gibi sebepler sonucu; yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 1983 yılından 1997 yılına kadar yurtiçinde yetiştirilen öğretim üyesi sayısı yeterli seviyeye ulaşamamış ve 723 olmuştur.¹⁸⁶

Yukarıda bahsedilen sebepler sonucu; 1996 yılında öncelikle Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği¹⁸⁷nde değişiklikler yapılmış ve ardından 1983 tarihli yönetmelik 1997 yılında değiştirilerek “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik¹⁸⁸” olarak yürürlüğe konmuştur.

Yönetmeliğin Öğretim Elemanı Yetiştirme Başlıklı 4 üncü maddesi hükümleri incelendiğinde;

“Madde 4/1: Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yeni kurulan veya gelişmekte olan üniversite veya yüksek teknoloji enstitülerinin araştırma görevlisi kadroları, lisansüstü eğitim yaptırmak üzere, kadrosunu tahsis edecek üniversitenin başvurusu, “Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu”nun görüşü ve Yükseköğretim Kurulu’nun kararı ile tespit edilen, gelişmiş eğitim programı bulunan başka bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne tahsis edilebilir.

Madde 4/2:Tahsis edilen araştırma görevlisi kadrosu dolu veya boş olabilir. Kadronun dolu olması halinde, bu kadroda bulunan kişi yeniden giriş sınavı yapılmaksızın, tespit edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili lisansüstü programına kaydedilir. Bu gibi kişiler lisansüstü öğrenim görmek üzere gidecekleri üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünde görevlendirilirler.

Madde 4/3:Kadronun boş olması halinde, lisansüstü öğrenim görececek öğrencilerin seçilme ve atama işlemleri, eğitim yapacak üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili yönetim kurulu kararıyla yapılır.

Yönetmeliğin 4/1 fıkrasında araştırma görevlisi kadrolarının lisansüstü eğitim amacıyla başka bir üniversiteye tahsis edilebileceği yer almaktadır.

Gerek 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35/2 hükmünde, gerekse Yönetmeliğin 4/2 fıkrasında yer alan “*tahsis edilebilir*” ifadesinden; araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerinde 35 inci madde uyarınca bir başka yükseköğretim kurumuna kadro aktarımının zorunluluk olmadığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar kadro

¹⁸⁵ RG Tarih ve Sayısı: 16.11.1983-18223

¹⁸⁶ YÖK, 2005, s. 68.

¹⁸⁷ RG Tarih ve Sayısı: 05.10.1996-22778

¹⁸⁸ RG Tarih ve Sayısı: 23.05.1997-22997

aktarımı yapılmadan da lisansüstü eğitim almaları mümkün olduğu belirtilse de¹⁸⁹, Danıştay tarafından verilen kararlar bu yönde değildir. Danıştay; araştırma görevlisi kadrosunda görev yapmakta iken bireysel girişimleri ile başka bir üniversitede doktora eğitimine başlayan ve haftanın belirli günlerinde kendi üniversitesindeki çalışmalarına devam eden araştırma görevlisinin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesinde belirtilen usule uyulmaksızın başka bir üniversitede lisansüstü eğitim görmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir.¹⁹⁰

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35/2 hükmünde başka bir üniversiteye geçici olarak tahsis edilecek kadroların niteliği hakkında bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca 1983 yılında yayımlanan yönetmelik ile 1997 yılında yayımlanan yönetmelik arasındaki en önemli fark; 1983 yılındaki yönetmelikte öğrenci seçiminin kadrosu tahsis edilen üniversite ile kadronun tahsis edildiği üniversite tarafından ortak bir çalışma ile yapacağı belirtilmişken, 1997 yılındaki yönetmeliğin 4/2 hükmünde tahsis edilen araştırma görevlisi kadrosunun dolu veya boş olabileceği belirtilmektedir. Madde hükümlerine göre tahsis edilen kadronun dolu olması halinde, bu kadroda bulunan kişi yeniden giriş sınavı yapılmaksızın, tespit edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili lisansüstü programına kaydedilecek; kadronun boş olması halinde ise lisansüstü öğrenim görecektir öğrencilerin seçilme ve atama işlemleri, eğitim yapacak üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili yönetim kurulu kararıyla yapılacaktır.¹⁹¹

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yer almayan taahhütname ve kefalet senedi alınması ile ilgili hüküm içermesi nedeniyle Yönetmeliğin en tartışılan fıkrası madde 4/4'dür.

Madde 4/4: Görevlendirme veya atama işleminden önce adaylardan, kendilerine kadrosu tahsis edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünde 2547 sayılı Kanunun 35 inci maddesi şartları içinde lisansüstü eğitim-öğretim süresi (tatiller dahil) kadar mecburi hizmeti yerine getirmek zorunda bulduklarına dair bir taahhüt ve kefalet senedi alınır. Bu senette ilgili araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitim - öğretimlerinin tamamlanmasından ne kadar süre sonra kadroyu tahsis eden üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne döneceğini belirten bir hüküm de yer alır.”

¹⁸⁹ Sezer, Y. (2011). Öğretim Elemanlarının Mecburi Hizmet Yükümlülüğü. *TAAD*, 2(4), 17-44, s. 27.

¹⁹⁰ Danıştay İDDK, 16.06.2005 tarih, E. 2003/788-K.2005/2158 (aktaran Çakır, H. M. (2015). 2547 sayılı Kanun'un 35'inci Maddesi Kapsamında Alınan Taahhütname ve Kefalet Senetleri Üzerine Bir İnceleme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21(2), s. 568.)

¹⁹¹ Özdem, 2002, s. 49.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda taahhüname ve kefalet senedi ile ilgili bir hüküm bulunmamasına karşın, kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelikte yer almasının hukuka uygun olmadığı düşünülmektedir. Bu sebeple ilgili yönetmelik hükmünün iptalini reddeden kararı; Danıştay aşağıdaki gerekçe ile onamıştır:¹⁹²

“...bir üniversitede görev yapan öğretim elemanlarının kadrosunun başka bir üniversiteye nakledilmesindeki amacın ilgililerin akademik gelişimini sağlamak olduğu, asıl kurumların bu gelişimin maliyetlerini üstlenirken öğretim elemanlarının gelişim sürecinde elde ettikleri bilgi ve görgülerinin hizmet götürdükleri tüketiciler olan üniversite veya üniversite öğrencilerine yansıtılmasını gözetmek zorunda bulunduğu, idarelerin özelde bu hizmet yansımalarını genelde ise kamusal yararı gerçekleştirmek amacıyla başka bir kurumda görevlendirdiği veya kadrosuyla naklettiği öğretim elemanlarının geri dönüşünü sağlamak için önlemler almasının ve bunun için ilgili mevzuatta kişilere gerek mecburi hizmet yükümlülüğü, gerekse de taahhüname ve kefalet senedi imzalatmak şeklinde yaptırımlar öngören düzenlemeler yapabileceklerinin açık olduğu, bu bağlamda; iptali istenilen söz konusu yönetmelik maddesinin bu amaçları gerçekleştirmek için düzenlendiği sonucuna ulaşıldığından, Yönetmeliğin 4. maddesinin 4. bendinde kamu yararı, hizmet gerekleri ile hukuka aykırılık görülmediği(ne)...”¹⁹³

Danıştay kararı her ne kadar yönetmelik hükmünü hukuka aykırı olarak değerlendirmese de; Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenleneceği” yer almaktadır. Çakır; Taahhüname imzalamanın bir yükümlülük olduğunu, akademik personelin diğer kamu görevlisi statüsünde olduğunu ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda böyle bir düzenleme yer almaması sebebiyle yüksek mahkemenin kararı yerinde bir karar olmadığını belirtmektedir.¹⁹⁴

2.2.4. Yetiştirilmek Amacıyla Görevlendirilen Araştırma Görevlilerinin Mecburi Hizmet Yükümlülüğü

2.2.4.1. Mecburi hizmet kavramı

1982 Anayasası'nın 18 inci maddesinde “Hiç kimse zorla çalıştırılmaz” ifadesi yer alır. Ancak mecburi hizmet bu kuralın istisnasıdır.

¹⁹² Çakır, 2015, s. 563-564.

¹⁹³ Danıştay İDDGK, 15.12.2002 tarih ve E.2002/557-K.2002/809 (aktaran Çakır, 2015, s. 563-564.)

¹⁹⁴ Çakır, 2015, s. 564.

Rüzgaresen'e göre mecburi hizmet; "Kamu menfaatlerinin gerekli kıldığı olağan üstü veya ülke için önem arzeden olağan durumlarda eşitlik ilkesine riayet edilmek koşuluyla kamuda çalışanların tamamının veya belli bir meslek grubunun, olağan durumlara göre fedakârlık sayılacak seviyede ve geçici bir süreyle kamu hizmetine katılmalarıdır".¹⁹⁵

Öğretim elemanlarının mecburi hizmet yükümlülüklerini 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu Madde 35/3 fıkrasında de belirtildiği üzere kadrolarının bulunduğu kendi üniversitelerinde yerine getirmeleri gerekmektedir. Danıştay; mecburi hizmet yükümlülüğü bulunan araştırma görevlisinin, başka bir yükseköğretim kurumunda açılan yardımcı doçentlik sınavını kazanması üzerine kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumunca muvafakat verilmemesi ile ilgili bir işlemi dahi; öğretim elemanlarının mecburi hizmetlerini kadrolarının bulunduğu yükseköğretim kurumlarında yerine getirmelerinin yasal bir zorunluluk olduğu ve mecburi hizmet yükümlülüklerini yerine getirmeden başka bir yükseköğretim kurumuna geçmek üzere kurumlarının muvafakat verme konusunda yargı yolu ile zorlamalarına olanak bulunmadığını belirterek reddetmiştir.¹⁹⁶

Benzer bir kararda Danıştay yine, mecburi hizmet yükümlülüğü bulunan araştırma görevlilerinin, başka yükseköğretim kurumlarının yardımcı doçentlik sınavını kazanmaları üzerine bu yükümlülüğün yardımcı doçent kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumuna devredilmesi ile ilgili olarak; araştırma görevlilerinin yardımcı doçent olarak atanmalarının her zaman mümkün olduğu ve akademik olarak yükselmelerini engelleyen herhangi bir durum söz konusu olmadığını belirterek reddetmektedir.¹⁹⁷

35/3 hükmünde mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere ilişkin tek düzenleme, yükseköğretim kurumlarında görev verilmeyeceğidir. Özetle buradaki yaptırım yalnızca mesleği yapmaya engel olma şeklinde bir yaptırımdır.

Ancak Yıldırım&Başözen'e göre;

¹⁹⁵ Rüzgaresen, 2012, s. 268.

¹⁹⁶ Danıştay 8. Daire Kararı: Karar Tarihi: 29.01.2003, Esas: 2002/3352, Karar: 2003/427; İnternet: <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/>, Erişim Tarihi: 21.03.2019

¹⁹⁷ Danıştay 8. Daire Kararı: Karar Tarihi: 04.10.2000, E.1998/5104, K.2000/6006, İnternet: <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/>, Erişim Tarihi 21.03.2019

“Ancak bu yaptırım yeterli değildir. Onun için üniversiteler bu tür sözleşme yoluna gitmektedirler. Kanun koyucunun amacına ulaşabilmesi, 35. maddenin son fıkrasındaki “...Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez...” hükmünün, “...Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, hiçbir kamu kurum ve kuruluşunda görev verilmez...” biçiminde değiştirilmesine bağlıdır”.¹⁹⁸

35/3 hükmünde mecburi hizmet yükümlülüğüne ilişkin bir düzenleme yer almamasına karşın, 35 inci maddeye dayanılarak çıkarılan “*Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik*”in 4. maddesinde 4. bendinde;

“Görevlendirme veya atama işleminden önce adaylardan, kendilerine kadrosu tahsis edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünde 2547 sayılı Kanunun 35 inci maddesi şartları içinde lisansüstü eğitim-öğretim süresi (tatiller dahil) kadar mecburi hizmeti yerine getirmek zorunda bulduklarına dair bir taahhüt ve kefalet senedi alınır. Bu senette ilgili araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitim - öğretimlerinin tamamlanmasından ne kadar süre sonra kadroyu tahsis eden üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne döneceğini belirten bir hüküm de yer alır.”

ifadesi yer almıştır.

Söz konusu Yönetmelik’in 4. maddesinin 4. bendinde yer alan taahhütname ve kefalet senetlerinin, araştırma görevlileri tarafından, görevlendirme veya atama işleminden önce alınacağı yönetmelikte ifade edilmiş olmakla birlikte; senetler çoğunlukla noterler tarafından hazırlanmakta ve içeriği, hangi şartlarda işleme alınacağı, senet miktarı üniversiteden üniversiteye değişmektedir. Ayrıca araştırma görevlilerinin istifalarının yanında, lisansüstü eğitim gördükleri üniversite tarafından derslerde başarısız olma sebebi ile ilişkilerinin kesilmesi de senetlerin işleme alınma gerekçelerindedir.¹⁹⁹

2.2.4.2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun mecburi hizmet yükümlülüğünün kapsamı

Mecburi hizmet yükümlülüğü ile ilgili 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’na 01.08.1996 tarihinde 4160 sayılı Yasa ile eklenen “*Yurt İçinde Okutulan Öğrencilerin Mecburi Hizmet Yükümlülüğü*”ne ilişkin Ek Madde 35’in de incelenmesi gerekmektedir. Madde metni aşağıdaki gibidir:

¹⁹⁸ Yıldırım&Başözen, 2006, s. 21-22.

¹⁹⁹ Yıldırım&Başözen, 2006, s. 22-23.

“Ek Madde 35-“Kamu kurum ve kuruluşları tarafından personel kanunları ve diğer özel kanunlarda yer alan hükümlere göre bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren okutulacak yeni öğrencilere mecburi hizmet yükümlülüğü getirilemez.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mecburi hizmet karşılığı okutulmakta olan öğrenciler, mezuniyetlerinden veya memuriyete atanmalarından sonra kurumlarından mecburi hizmet yükümlülüğünün kaldırılmasını talep edebilirler. Bu takdirde başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın, mecburi hizmet yükümlülüğü ve tazminat borçları (1.1.1995 tarihinden önce mecburi hizmet yükümlülüğünü ihlal edenlerin borçları dahil) ortadan kalkar.

Yurtdışında okutulanlar ile Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından okutulanlar hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.”

Danıştay, 2006 yılına kadar öğretim elemanlarının mecburi hizmet yükümlülüğü olduğunu ve bu yükümlülüğü yerine getirmeyen kişilerin taahhütname ve kefalet senedi gereğince tazminat ödemesi gerektiğini yönünde kararlar vermiştir.²⁰⁰ Ancak 2006 yılından sonra içtihat değişikliğine gitmiştir. Örneğin Danıştay 2007 yılında vermiş olduğu bir kararda 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile getirilen yeni düzenlemeyle, mecburi hizmet yükümlülüğü ve tazminat sorumluluğuna ilişkin hükümlerinin uygulanma olanağının kalmadığı yönünde karar vermiştir.²⁰¹ Danıştay’ın bu içtihat değişikliğinden sonra Aydın, Aksaray, Denizli ve Pamukkale idare mahkemeleri bu doğrultuda kararlar vermiştir.²⁰²

Rüzgaresen’e göre ise yurtiçi mecburi hizmet yükümlülüğünü içeren 657 Sayılı DMK’nın Ek 35 inci maddesi ile Yükseköğretim Kanunu’nun 35 inci maddesi çelişki halindedir. Bu çelişki ise şu şekilde izah edilebilir:

- 657 Sayılı DMK hükmü, yurtiçinde okutulan öğrencilerden mecburi hizmet yükümlülüğünün kimlere uygulanıp, kimlere uygulanmayacağını belirtmiştir. Hükmün uygulanmayacağı kurumlar olarak yalnızca Türk Silahlı Kuvvetleri ile Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından okutulan öğrencileri sayılmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre lisansüstü eğitim alan öğrencilere ilişkin bir muafiyet yer almamıştır. Tüm bu açıklananlar çerçevesinde; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu özel bir kanun olduğundan ve DMK’nın Ek 35 inci maddesi özel kanunları da kapsadığı kanun metninde belirtildiğinden, 2547’nin yurtiçi yüksek lisans ve doktora öğrencisi statüsünde olan araştırma görevlilerine

²⁰⁰ Sezer, 2011, s. 31-32.

²⁰¹ Danıştay 8. D., Karar Tarihi: 10.10.2007, Esas:2006/4441,Karar: 2007/5224, Erişim Tarihi: 07.02.2019) (benzer başka bir karar için bakınız Danıştay 8.Daire, Karar Tarihi:07.05.2007, Esas: 2006/5230, Karar Tarihi: 2007/2699, aktaran Çakır, 2015, s. 566).

²⁰² Sezer, 2011, s. 35-36.

mecburi hizmet yüklemesi, 657 Sayılı Kanun'un kapsamı içerisinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle 2547'li öğrencilere, 2547'den sonra yürürlüğe giren ve özel kanunları da düzenleme yetkisine sahip DMK'nın uygulanması gerekmektedir.²⁰³

657 Sayılı DMK Ek 35 inci madde hükmü ve bu hüküm ile getirilen düzenlemenin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesine göre yurtiçinde görevlendirilen araştırma görevlilerini kapsayıp kapsamadığı tartışmalarını Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu 2013 yılında aşağıdaki kararı²⁰⁴ vererek konuyu açıklığa kavuşturmuştur:

“...Bilindiği üzere, araştırma görevlileri kamu kurum ve kuruluşları hesabına okuyan öğrenci olmayıp, 2547 sayılı Yasanın 33. maddesine göre, yükseköğretim kurumlarında araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcılarıdır. Ayrıca, araştırma görevlilerinin kadrolarının öğretim elemanı yetiştirme amacıyla başka bir üniversiteye tahsis edilmesi suretiyle görevlendirilmiş olmaları da, onların 657 sayılı Yasanın EK 35. maddesinde düzenlenen öğrencilerden olmadığı bir diğer yasal kanıttır.

Öte yandan, 657 sayılı Kanuna 4160 sayılı Kanunla eklenen Ek 35. maddesinin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca başka bir üniversitede eğitim-öğretim gören araştırma görevlilerini kapsamadığının somut bir diğer kanıtı da, 08/07/2006 günlü, 26222 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5535 sayılı "Bazı Kamu Alacaklarının Tahsili ve Terkinine İlişkin Kanun"un 2. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen Geçici 53. maddesidir. Bu düzenlemenin, 2547 sayılı Yasanın 35. maddesi uyarınca başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerini de kapsadığı ve bunların mecburi hizmet yükümlülükleri ile bu yükümlülüğün doğan borçların yeniden yapılandırılmasına ilişkin bazı hükümleri içerdiği görülmektedir.

657 sayılı Kanuna 4160 sayılı Kanunla eklenen Ek 35. maddesinin 1996 yılında, 5535 sayılı Kanunun ise 2006 yılında yürürlüğe girdiği göz önüne alındığında, 657 sayılı Kanunun Ek 35. maddesi ile, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesine göre lisansüstü eğitim-öğretim amacıyla başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerinin mecburi hizmet yükümlülüğü ve tazminat borçları kaldırılmış olsaydı, Kanun koyucunun bu Yasadan yaklaşık on yıl sonra zaten kalkmış olan bir mecburi hizmet yükümlülüğü için yeniden yapılandırma hükümleri içeren bir yasal düzenleme yapmaya ihtiyaç duymayacağı açıktır.

Dolayısıyla, 5535 sayılı Kanunla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen Geçici 53. madde ile yapılan düzenlemenin de, 657 sayılı Yasanın Ek 35. maddesinin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerini kapsamadığını göstermektedir.”

Karardan da anlaşılacağı üzere, 657 Sayılı DMK Ek 35 inci madde hükmü ve bu hüküm ile getirilen düzenlemenin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesine göre yurtiçinde görevlendirilen araştırma görevlilerini kapsamadığı açıkça ortaya konmuştur.

²⁰³ Rüzgaresen, 2012, s. 274-276.

²⁰⁴ Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurul Kararı, Karar Tarihi: 01.04.2013, Esas:2008/3482, Karar:2013/1167.

2.2.5. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP)

Son 20-25 yıllık dönemde özellikle gelişmekte olan üniversitelerde siyasi bir amaç haline gelen yükseköğretimin yaygınlaştırılması ve katılımın artırılması çabaları amacına ulaşmış ve yükseköğretim kapısı önünde yığılmalar başlamıştır.²⁰⁵ Yükseköğretimdeki bu yığılmaya çözüm olarak ülkemizde çok sayıda üniversite kurulması öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı ile öğretim üyelerinin ders yükünün artmasına ve dolayısıyla öğretimin niteliğinin düşmesine sebep olmuştur.²⁰⁶ Üniversite sayısındaki artışın yanında, öğretim üyelerinin Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde yoğunlaşması, vakıf üniversitelerinin öğretim üyesi ihtiyaçlarını kendileri yetiştirmek yerine devlet üniversitelerinden sağlamaları gibi nedenlerle ülkemizde öğretim üyesi gereksinimi artmıştır.²⁰⁷

Bu durum öğretim üyesi ihtiyacını doğurmuş, mevcut uygulamaların öğretim üyesi ihtiyacını karşılamada yetersiz kalması üzerine öğretim üyesi grubunun temelini oluşturan araştırma görevlilerinin yetiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

2.2.5.1. İlk kez uygulanan öğretim üyesi yetiştirme programları

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları, ilk kez 2001-2002 eğitim-öğretim yılında üniversitelerin kendi aralarında yaptığı çerçeve protokoller ve bu üniversitelerin kendi öğretim üyeleri ile oluşturulan ortak komisyon ve jürilerle yürütülmüş, finansmanı ise Devlet Planlama Teşkilatı(DPT) tarafından karşılanmıştır.²⁰⁸

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları, üniversitelerarası işbirliğine dayanan bir uygulama olup, bu kapsamda ilk uygulama 2002 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi

²⁰⁵ Ekinci, C. E. (2011). Bazı Sosyoekonomik Etmenlerin Türkiye'de Yükseköğretime Katılım Üzerindeki Etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), s. 283.

²⁰⁶ Taş, İ. D., Koçer, E., & Ulubey, Ö. (2016). Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlilerinin Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(2), s. 73.

²⁰⁷ Karakütük, K., & Özdemir, Y. (2011). Bilim İnsanı Yetiştirme Projesi (BIYEP) ile Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'nın (ÖYP) Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), s. 28.

²⁰⁸ Gündeğer, C., Soysal, S., & Yağcı, E. (2012). ÖYP Araştırma Görevlilerinin Yurt İçi ve Yurt Dışı Dil Eğitimlerine İlişkin Görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(4), s. 57.

tarafından olmak üzere Ankara, Hacettepe, Ege, Süleyman Demirel, Gazi, Boğaziçi ve İstanbul Teknik Üniversitesi ile öğretim üyesi yetiştirilmeye başlanmış, böylece alanında güçlü adı geçen 8 üniversitenin bilgi birikiminden diğer üniversitelerin faydalanması sağlanmıştır. 2009 yılı sonu itibari ile 1000 dolaylarında ÖYP’li öğrenci sayısına ulaşılmış, 92 ÖYP öğrencisi de doktoralarını tamamlayarak ilgili üniversitelerde göreve başlamıştır.²⁰⁹

ÖYP’li araştırma görevlilerinin ÖYP’yi seçme nedenlerinin neler olduğu ile ilgili yapılan iki araştırma da benzer sonuçlara rastlanmıştır. Gerek Taş, Koçer & Ulubey tarafından, gerekse Çelebi&Tatık tarafından yapılan araştırma sonuçları göstermiştir ki, ÖYP’li araştırma görevlilerinin ÖYP’yi seçme nedenleri arasında en önemlileri, sürekli kadro imkanı sunması, mülakatın olmadığı nesnel değerlendirmeler yapılması ile sunduğu yurt içi ve yurt dışı dil eğitimi imkanlarıdır.²¹⁰

ÖYP’nin kaldırılmasından sonraki süreçte 9 öğretim elemanı ile (3 ÖYP Arş.Gör., 3 Arş.Gör.(33/a), 2 Doçent ve 1 Öğr. Gör) ile yapılan bir çalışmanın sonuçları göre ÖYP sisteminin güçlü yönleri olarak; kayırmacılık, nepotizm ve ideolojik kamplaşmanın önlenmesi ile objektif alım ön plana çıkarken; zayıf yönleri olarak ise üniversitelerin inisiyatifli olmadan yerleşmeleri, alım kriterlerinin yetersizliği ve usta çırak ilişkisini bozması öne çıkan yönler olmuştur.²¹¹

2.2.5.2. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları’nın YÖK koordinasyonuna geçişi ve ayrılan kadro sayıları

Yükseköğretim sistemindeki öğretim üyesi ihtiyacının azaltmak adına 2002-2009 yılları arasında DPT tarafından yürütülmekte olan Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları, YÖK ve DPT arasında varılan anlaşma sonucunda YÖK koordinasyonuna geçmiş, YÖK Yürütme Kurulu’nun 23.03.2010 tarih ve 2010/09 sayılı kararı ile uygulanmaya

²⁰⁹ (2010). *Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 21. Toplantısı, Gelişmelere İlişkin Değerlendirmeler*. s. 19.

²¹⁰ Taş,Koçer,&Ulubey, 2016,75; Çelebi, N., & Tatık, R. Ş. (2012). Öğretim Üyesi Yetiştirme Programındaki (ÖYP) Araştırma Görevlilerinin ÖYP’yi Değerlendirmeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(3), s. 130.

²¹¹ Halıcı, A., Ötken, C. Ç., & Demir, G. T. (2017). Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) İle Atanan Araştırma Görevlilerinin Statülerinin Değiştirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(3), s. 2735.

başlamıştır.²¹² Maliye Bakanlığı'nın görüşleri doğrultusunda güncellenen yeni usul ve esaslar YÖK Yürütme Kurulu'nca 16.03.2011 tarihinde kabul edilerek ÖYP uygulamasına devam edilmiştir. Dolayısıyla Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları, 2006 yılı sonrasında kurulan ve gelişmekte olan yeni devlet üniversitelerine “nitelikli öğretim üyesi” yetiştirilmesi amacıyla araştırma görevlisi kadrosularına atanacaklara uygulanacak esasların YÖK tarafından çıkarılan “Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına İlişkin Usul ve Esaslar” ile belirlendiği, yurt içi ve yurt dışı lisansüstü programların harmanlanması ile oluşturulmuş, kendine has kuralları olan bir istihdam sürecidir.

ÖYP Usul ve Esaslar'da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ÖYP kapsamında verilecek atama sayısının her yıl Bütçe Kanunu'nda yer alacağı belirtilmektedir.(Madde 4) Usul ve esasların dayanağını oluşturan Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun “Kadroların Kullanımına İlişkin Esaslar” başlıklı 22. maddenin 5. Fıkrasına aşağıdaki gibidir:

(5) 2/9/1983 tarihli ve 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki cetvelde kadroları yer alan yükseköğretim kurumları; öğretim üyesi dışındaki boş öğretim elemanı kadrolarına, 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa, nakil, eğitimin tamamlanması veya başarısızlık sonucu kurumlarından ayrılan öğretim elemanı sayısının yüzde 50'sini (araştırma görevlisi kadroları için yüzde 100'ünü) geçmeyecek şekilde açıktan veya yükseköğretim kurumları ile diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından naklen atama yapabilir. Bu sınırlar içinde öğretim elemanı ihtiyacını karşılayamayacak söz konusu yükseköğretim kurumları için ilave 7000 adet atama izni verilebilir. İlave olarak verilen atama izninin en az 2.000 adedi öncelikle 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Kanun, 17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanun ile 22/5/2008 tarihli ve 5765 sayılı Kanunla kurulan üniversitelere Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yetiştirilmek amacıyla araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalarda kullanılır. Bu kadrolara atanacak araştırma görevlilerinin yurt içinde ve yurtdışında yetiştirilmelerine, yabancı dil öğretimi ile söz konusu Program kapsamında yükseköğretim kurumlarına sağlanacak diğer desteklere ilişkin esas ve usuller Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenir.

Bu açıdan Merkezi Yönetim Bütçe Kanunları ile ÖYP'ye ayrılan kontenjanlar incelendiğinde;

²¹² İnternet: <http://www.yok.gov.tr/web/oyp/oyp-tarihce>, Erişim Tarihi: 03.03.2019

Yıl	Atama İzni Verilen Kadro Sayısı	ÖYP'ye Ayrılan Kadro Sayısı	Yerleşen Aday Sayısı	Atanan Aday Sayısı
2010	7000	2000	1781	1644
2011	8000	3500	3608	2233
2012	9000	4000	4851	3385
2013	9000	4000	4577	2824
2014	4000	2000	2393	1871
2015	4000	2000	-	-
Toplam	41000	17500	17210	11957

Çizelge 2.2. ÖYP kapsamında ayrılan kadro ve atanan aday sayısı (2010-2015)²¹³

2010 ve 2015 yılları arasındaki kontenjanlar değerlendirildiğinde; ilave atama izninin öğretim üyesi dışındaki tüm akademik kadrolar için toplamda 41000 olduğu görülür. Bu kadro sayısı içerisinde ÖYP'ye ayrılan kontenjan sayısı ise 17500'dür. Bu açıdan değerlendirildiğinde araştırma görevlisi alımlarında ÖYP'ye ayrılan kontenjan sayısının cari usul ile alınacak sayıya oranla çok yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

YÖK, 2015 yılında almış olduğu karar ile ÖYP uygulamasına son vermiş, ÖYP kadrolarının cari usulle atama yapılacak kadrolara ilave edilmesine karar vermiştir. 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda öğretim üyeleri hariç olmak üzere boş öğretim elemanı kadrolarına 5000 adet, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda öğretim üyeleri hariç olmak üzere boş öğretim elemanı kadrolarına 4000 adet, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda öğretim üyeleri hariç olmak üzere boş öğretim elemanı kadrolarına 4000 adet, atama izni verilmiş, dolayısıyla 2016,2017 ve 2018 yılı Bütçe Kanunlarında ÖYP kontenjanlarına yer verilmemiştir.

²¹³ 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, İnternet: <https://www.memurlar.net/haber/537950/yok-ten-oyp-kaldirilma-karari-aciklamasi.html>, Erişim Tarihi: 01.10.2019)

2.2.5.3. Yerleştirme işlemlerinde cari usul atama sisteminden ÖYP'nin kilit noktası olan merkezi sisteme geçiş

ÖYP Usul ve Esasların uygulandığı ilk yıl olan 2010 yılı Bütçe Kanunu'nda araştırma görevlilerinin yurt içinde ve yurtdışında yetiştirilmeleri, yabancı dil öğretimi ile söz konusu Program kapsamında yükseköğretim kurumlarına sağlanacak diğer desteklere ilişkin esas ve usuller Yükseköğretim Kurulu tarafından belirleneceği belirtilmiştir. (Madde 22- (5))

2010 yılında araştırma görevlilerinin seçilme ve atama işlemleri yürürlükte olan *Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik* hükümleri doğrultusunda cari usul ile yapılmıştır. Dolayısıyla 33/a maddesine göre yapılan atamalarda uygulanan süreç (cari usul olarak adlandırılmaktadır) ile ÖYP araştırma görevlisine uygulanan süreç 2010 yılında birbiri ile aynıdır.

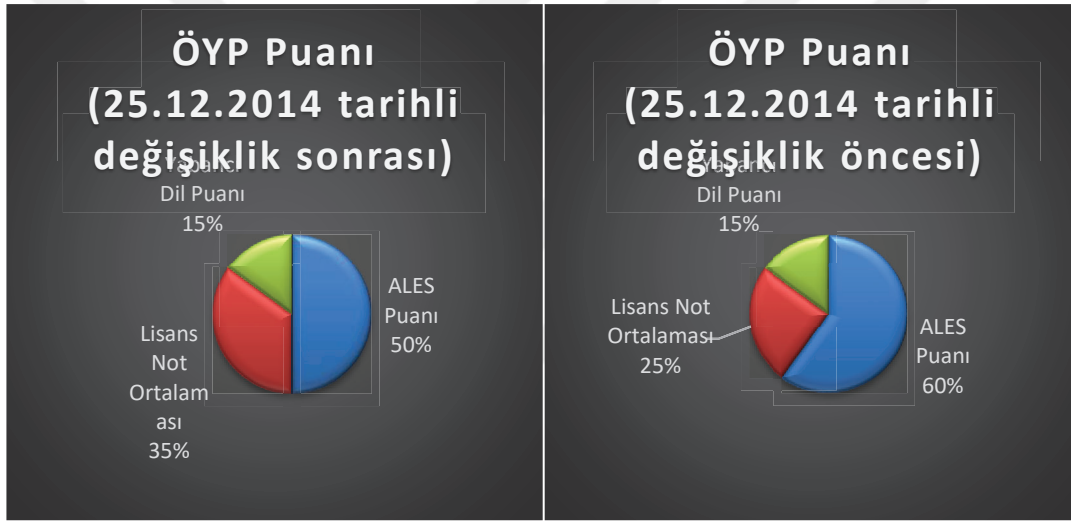
ÖYP atama sürecindeki eksiklikler, sorunlar ve nepotizm gibi sebeplerle atamalarda cari usulden vazgeçilerek merkezi sisteme geçilmiştir. Bu sistemin hem şeffaf olması hem de kolay denetlenebilir olması kabulünü kolaylaştırmıştır.²¹⁴

Bu sebeplerle 2011 yılı Bütçe Kanunu'nda değişikliğe gidilmiş ve "*Program kapsamında söz konusu kadrolara atanacak adayların puan türleri esas alınarak kurumlar itibarıyla merkezi olarak yerleştirilmeleri, yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmeleri ile yükseköğretim kurumlarına sağlanacak diğer desteklere ilişkin usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulunca belirlenir.*" ifadesi yer alarak ilk kez alımların merkezi sistem üzerinden yapılacağı açıklanmıştır. ÖYP Usul ve Esaslar'ın 6. Maddesinde – (1) "*... ÖYP araştırma görevlisi kadrolarına yerleştirmeler ÖYP puanı esas alınarak merkezi sistemle yapılır ve sonuçlar Yürütme Kurulunca onaylanmasını müteakip YÖK tarafından ilan edilir.*" belirtilmiş ve merkezi yerleştirmeye dayanak olarak bu kısım ayrıca eklenmiştir. 2012-2015 yıllarına ait Bütçe Kanunlarında da "*... atanacak adayların puan türleri esas alınarak kurumlar itibarıyla merkezi olarak yerleştirilmeleri,*" ifadesi

²¹⁴ Memiş, P., & Sağır, A. (2013). Yükseköğretimde yeni(lenmiş) istihdam örneği olarak ÖYP. *International Journal Of Human Sciences*, 10(1), s. 81.

aynı şekilde yer almıştır. Dolayısıyla merkezi yerleştirme ifadesi ilk kez 2011 bütçe kanununda yer almış ve YÖK'ün 22.09.2015 tarihli kararına kadar uygulanmıştır.

ÖYP Usul ve Esasların 5. maddesinde, YÖK Genel Kurulu tarafından 14.05.2015 tarihinde değişiklik yapılmış ve Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına araştırma görevlisi olarak atanmak üzere her bir adayın bir ÖYP Puanı olması koşulu getirilmiştir. ÖYP Puanının ise “(2)ÖYP Puanının hesaplanmasında lisans not ortalamasının %35'i, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavı (ALES) puanının %50'si ve varsa yabancı dil sınavı Puanının %15'i” alınarak hesaplanacağı belirtilmiştir.²¹⁵ ÖYP Puanının hesaplanmasında, asgari bir yabancı dil puanı koşulu getirilmemiştir, olması durumunda %15 oranında ÖYP puanına katkı sağlayacaktır.

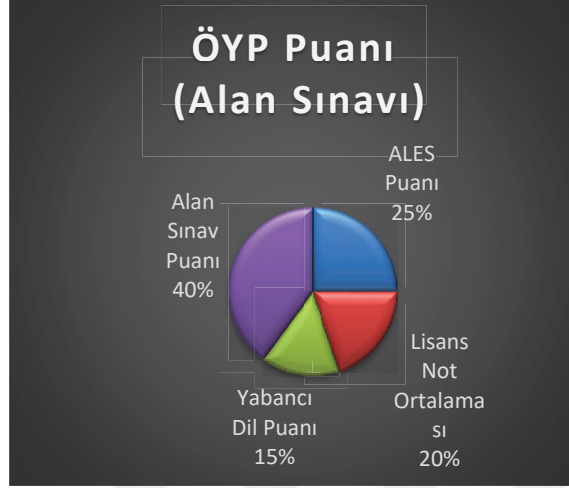

Şekil 2.5. ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri

ÖYP'ye başvuru yapan araştırma görevlilerine en son girilen ALES ve yabancı dil sınav sonuçlarına göre ÖYP Puanını güncelleme hakkı tanınmış ve “...Adayların mezun oldukları alanlardaki başvurularında söz konusu puanlar arasında 10 puana kadar yüzdeler oranlarını artırmaya veya eksiltmeye ve ÖYP puanını % 10'a kadar artırmaya YÖK Yürütme Kurulu yetkili” kılınmıştır. Ayrıca 14/05/2015 tarihinde alınan YÖK Genel Kurul Kararı ile bazı kadrolar için ilk kez alan sınavı uygulamasına geçilmiştir. Alan

²¹⁵ ÖYP Puanı'nın 25/12/2014 tarihli Genel Kurul kararından önce ÖYP puanının hesaplanmasında lisans not ortalamasının % 25'i, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavı (ALES) puanının % 60'ı ve varsa yabancı dil sınavı puanının % 15'i olarak hesaplanmakta idi.

sınavı Puanı ile başvuru yapacak adaylar için ÖYP Puanının hesaplanması aşağıdaki gibi olacağı belirtilmiştir.

Şekil 2.6: Alan sınav puanı ile başvuracak araştırma görevlileri için ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri

Görüldüğü üzere alan sınav puanının ÖYP Puanına etkisi %40 olmaktadır. Ayrıca alan puanı sonucu ALES sınavının ÖYP puanına etkisi %50 iken %25'e, lisans not ortalamasının etkisi %35 iken %20 olmuştur.

2.2.5.4. Atama işlemleri ile yurtiçi ve yurtdışı dil eğitimleri

ÖYP araştırma görevlilerinin başvuruları ÖYP Puanı baz alınarak merkezi sistemle, atamaları ise 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesine göre yapılacağı ÖYP Usul ve Esaslarda yer almaktadır. Atamalar yabancı dil puanı 50'nin altında olanlar için en çok bir yıl, yabancı dil puanı 50-65 (65 hariç) puan arasında olanlar için en çok iki yıl süreyle yapılmıştır. (ÖYP Usul ve Esaslar Madde 6.1 ve 6.4)

ÖYP kapsamında atanmaya hak kazandığı halde göreve başlamayanlar, göreve başladıktan sonra istifa edenler ile kendilerine avantaj sağlamak amacıyla yanlış beyanda bulunduğu için ataması yapılmayanların yeniden ÖYP araştırma görevlisi kadrolarına başvurmaları halinde ÖYP puanları iki yıl süreyle % 20 oranında düşürülmektedir.(Madde 6-6.fıkra)

Merkezi yerleştirme ile yapılan atamalarda, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesi ile gerçekleştirilen hazırlık işlemi niteliğindeki işlemler anlamını yitirmiş, idareye tanınan takdir yetkisi ise bağlı yetkiye dönüşmüştür.²¹⁶

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'nda dikkat edilen en önemli hususlardan birisi de yabancı dildir. Yükseköğretim Kurumlarında *Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik*²¹⁷'te Yabancı dil öğretiminin ve yabancı dilde öğretimin amacı aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

“(1) Yabancı dil öğretiminin amacı, öğrenciye aldığı yabancı dilin temel kurallarını öğretmeyi, yabancı dil kelime haznelerini geliştirmeyi, yabancı dilde okuduğunu ve duyduğunu anlayabilmeyi ve kendisini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmeyi; yabancı dilde öğretimin amacı ise önlisans, lisans ve lisansüstü diploma programı mezunlarının alanlarına ilişkin yabancı dil yeterliliklerini kazanmalarını sağlamaktır.” Madde 5)

Bu bağlamda ÖYP kapsamında atanan araştırma görevlilerine yabancı dil puanlarına göre yurtiçi ve yurtdışı yabancı dil eğitimi imkanı sunulmuştur.

Yabancı dil puanı 65'in altında olan araştırma görevlilerinin, Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından belirlenen ve ilan edilen kadrolara ÖYP puanları ve tercihleri esas alınarak merkezi yerleştirme ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 39 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca altı ay süreyle görevlendirilecekleri belirtilmiştir (ÖYP Usul ve Esaslar-Madde 7). Bu kapsamda ilk uygulama 2010 yılı aralık ayında atanan araştırma görevlileri için Ankara Üniversitesi 50 kadro, Marmara Üniversitesi 50 kadro ve Dokuz Eylül Üniversitesi 48 kontenjanla yabancı dil eğitimi (İngilizce) imkanı sunulmuştur.²¹⁸

ÖYP araştırma görevlilerin, yurtiçi yabancı dil eğitimine katılmaları ve devam etmelerinin zorunlu olduğu, dil eğitimine katılmayanların veya yeterli dil puanı almış olsalar dahi dil eğitimine mazeretsiz olarak toplam 10 (on) iş günü devam etmeyenlerin kadro ile ilişkileri kesileceği, yurtiçindeki yabancı dil eğitimini tamamlayan ÖYP araştırma görevlilerinin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kadrolarının bulunduğu yükseköğretim kurumlarına dönecekleri belirtilmiştir. Araştırma görevlilerine ayrıca ÖYP araştırma görevlisi olarak atandığı tarihten itibaren; yabancı dil puanı 50'nin altında olan araştırma görevlilerinin bir yılın sonunda, yabancı dil puanı 65'in altında olan

²¹⁶ Öztürk, 2014, s. 191-192.

²¹⁷ RG Tarih ve Sayısı:23.03.2016-29662

²¹⁸ İnternet: http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/01_39_00_335dc.pdf, (Erişim Tarihi:25.03.2019)

araştırma görevlilerinin ise iki yılın sonunda kadroları ile ilişkileri kesileceği de belirtilmektedir.

ÖYP’li araştırma görevlileri ile yapılan bir çalışmada, araştırma görevlileri yurt içi yabancı dil eğitiminden genel İngilizce ve akademik İngilizceye yönelik beklentilerinin aşağıdaki gibi olduğunu ifade etmişlerdir.

Genel İngilizce			Akademik İngilizce		
Kodlar	Frekans	Yüzde	Kodlar	Frekans	Yüzde
Okuma becerisi	9	% 90	Makale okuma	4	% 40
65 puanı geçebilmek	8	% 80	Akademik kelime bilgisi	3	% 30
Dinleme becerisi	8	% 80			
Yazma becerisi	8	% 80			
Konuşma becerisi	8	% 80			
Sınav teknikleri bilgisi	5	% 50			

Çizelge 2.3. ÖYP araştırma görevlilerinin yurt içi dil eğitimlerinden beklentileri²¹⁹

Çalışma sonuçlarına göre araştırma görevlilerinin yurtiçi dil eğitiminden beklentileri dört temel beceriyi (okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerisi) edinmek konusundadır.²²⁰ Aynı çalışma sonuçlarına göre; ÖYP araştırma görevlileri yurt içi dil eğitimini kelime bilgisi kazandırma ve sınav teknikleri bilgisi açısından etkili bulmuş; konuşma ve dinleme becerileri bakımından ise etkisiz bulmuşlardır. Ayrıca genel olarak yurtiçi yabancı dil eğitiminin değerlendirdiklerinde beklentileri karşıladığını belirtenlerin oranı %10 iken, kısmen karşıladığını belirtenler %40, karşılamadığını belirtenlerin oranı ise %50’dir.²²¹

Yurtdışı yabancı dil eğitimi için ise, araştırma görevlilerinin başvuru tarihinden önceki beş yıl içinde alınmış olmak kaydıyla, eğitim almak istedikleri yabancı dilde en az 65 puan almış olmaları ve Yurtdışındaki bir yükseköğretim kurumundan yabancı dil eğitimi için kabul belgesi almaları koşuluyla en fazla altı ay süreyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 39 uncu maddesi uyarınca yurtdışı yabancı dil eğitimi hakkı da tanınmıştır. Ancak bu noktada sadece bu kriterler yurtdışı eğitimi için yeterli olmamış, bu eğitimi almak isteyen araştırma görevlilerinin bağlı oldukları fakülte veya enstitüye başvurmaları, enstitü/fakülte yönetim kurullarının ise başvuruları

²¹⁹ Gündeğer, Soysal & Yağcı, 2012, s. 60

²²⁰ Gündeğer, Soysal & Yağcı, 2012, s. 66.

²²¹ Gündeğer, Soysal & Yağcı, 2012, s. 61-62.

değerlendirerek uygun bulunanları YÖK'e bildirmeleri istenmiştir. Dolayısıyla yurtdışı eğitiminde takdir yetkisi ilgili kurullara bırakılmıştır. Rektörlüklerce teklif edilenlerin YÖK Yürütme Kurulu tarafından karara bağlanacağı belirtilmiştir. (ÖYP Usul ve Esaslar-Madde 8) 2011 yılında bu kapsamda yurtdışında yabancı dil eğitimi almak isteyen araştırma görevlileri 3 ay süreliğine Malta'ya gönderilmiştir.

Yabancı dil eğitimini başarı ile tamamlayamayan, Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından belirlenen lisansüstü eğitim programlarından birine başlamayan, ÖYP'ye devam etmeyen, kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumunda görevine başlamayan veya görevine başlayıp mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeyen araştırma görevlilerinin ilişkileri kesilerek haklarında imzaladıkları "Yüklenme Senedi ile Muteber İmzalı Müteselsil Kefalet Senedi" hükümleri uyarınca işlem yapılacağı da belirtilmektedir. (ÖYP Usul ve Esaslar Madde 8)

ÖYP'li araştırma görevlileri ile yapılan çalışmada, araştırma görevlileri yurt dışı yabancı dil eğitiminden yabancı dil eğitiminden genel ingilizce ve akademik ingilizceye yönelik beklentilerinin aşağıdaki gibi olduğunu ifade etmişlerdir.

Genel İngilizce			Akademik İngilizce		
Kodlar	Frekans	Yüzde	Kodlar	Frekans	Yüzde
Konuşma becerisi	10	% 91	Makale yazma	7	% 63
Yurt dışı deneyimi	3	% 27	Sunum yapabilme	4	% 36
Dinleme becerisi	2	% 18	Makale okuma	3	% 27

Çizelge 2.4: ÖYP araştırma görevlilerinin yurt dışı dil eğitimlerinden beklentileri²²²

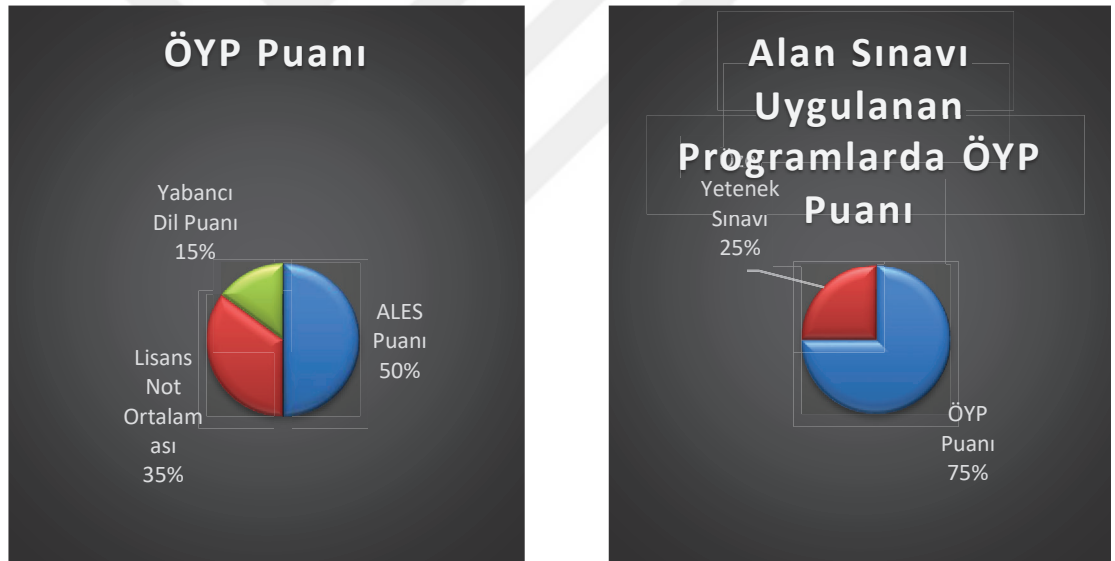
Bu sonuçlar göstermiştir ki, ÖYP araştırma görevlilerinin yurt içi ve yurt dışı dil eğitimlerinden beklentileri paraleldir. Aynı çalışmanın sonuçlarına göre, ÖYP araştırma görevlileri yurt dışı dil eğitimini konuşma ve dinleme becerisi açısından etkili bulmuş; akademik ingilizce bakımından etkisiz bulmuşlardır. Ayrıca genel olarak yurtdışı yabancı dil eğitiminin değerlendirdiklerinde beklentilerini kısmen karşıladığını belirtenler %45, karşılamadığını belirtenlerin oranı ise %55'dir.²²³

²²² Gündeğer, Soysal&Yağcı, 2012, s. 63.

²²³ Gündeğer, Soysal&Yağcı, 2012, s. 63-64.

2.2.5.5. Lisansüstü eğitim kontenjanları ve yerleştirme

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'na katılmak isteyen yükseköğretim kurumları, öncelikli olarak lisansüstü eğitim vermek istedikleri anabilim dallarını, bu anabilim dallarındaki öğretim üyesi sayılarını, eğitim öğretim ve araştırma altyapılarını, ÖYP dışı lisansüstü öğrenci sayılarını ve ÖYP kapsamında lisansüstü eğitim vermeyi planladıkları araştırma görevlisi sayılarını YÖK'e bildirmeleri gerekmektedir. YÖK'ün, ÖYP kapsamında desteklenecek lisansüstü programlar ile kontenjanları belirler. Özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden yükseköğretim kurumları için ise özel yetenek sınavı yapılacağı ve değerlendirmede ÖYP Puanının hesaplanması aşağıdaki gibidir: (ÖYP Usul ve Esaslar-Madde 9)

Şekil 2.7. Özel yetenek sınavı ile başvuran araştırma görevlilerinin ÖYP puanının hesaplanmasında kullanılan puan yüzdeleri

Şekil 2.7'de görüldüğü üzere, özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden programlarda ÖYP Puanının % 75'i ve ilgili yükseköğretim kurumunca yapılan özel yetenek sınavının % 25'i hesaplanarak alınmıştır.

ÖYP kapsamında lisansüstü eğitime başlamak için gerekli ön şart 65 ve üzeri yabancı dil puanına sahip olmaktır. Yabancı dil puanı 65 ve üstü olarak araştırma görevlileri YÖK tarafından yerleştirildikleri ÖYP lisansüstü programlarına 2547 sayılı

Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesi ile görevlendirmeleri yapılmaktadır. YÖK aynı zamanda araştırma görevlilerine yüksek lisans eğitimini talepleri halinde atandıkları yükseköğretim kurumunda, doktora eğitimlerini ise atandıkları yükseköğretim kurumunun ilgili alanda ÖYP kapsamında eğitim vermesi durumunda izin alınmaksızın yapabilme imkanı sunmaktadır. YÖK, ÖYP araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerini ilan edilen üniversitelerde yapmalarını sağlamak amacıyla araştırma görevlisi olarak atanmadan önce lisansüstü eğitime başlayan araştırma görevlilerinin durumlarının YÖK Yürütme Kurulu'nca değerlendirileceği, ancak atandıktan sonra ilan edilen üniversiteler dışındaki talepleri değerlendirmeye almayacağını da belirtmektedir. (ÖYP Usul ve Esaslar Madde 9)

Yapılan bir çalışmaya göre, ÖYP'li araştırma görevlilerinin %80'i görevlendirildikleri bölümlerdeki diğer araştırma görevlilerinin kendilerine yaklaşımlarında hem iş yükü açısından hem de ÖYP'li olmalarından kaynaklı bir ayırım yapılmadığını, %60'ı görevlendirildikleri bölüme karşı aidiyet hissettiklerini ve %75'i görevlendirmenin akademik performanslarında bir olumsuzluk yaratmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca aynı çalışmada ÖYP li araştırma görevlilerinin %65'i lisansüstü eğitim için imzaladıkları kefaletname senetlerinin kaygı yarattığını belirtmişlerdir²²⁴.

2.2.5.6. Kaynak aktarımı ve ÖYP giderleri

ÖYP araştırma görevlilerinin her biri için YÖK Yürütme Kurulu'nca kadrolarının bulunduğu yükseköğretim kurumlarına “*proje giderleri, yurt içinde veya yurt dışında yapılacak yabancı dil eğitimi giderleri, lisansüstü eğitimin tez aşamasında yurt dışında sürdürülecek bir bölümüne ilişkin araştırma giderleri, eğitim-öğretim için gerekli alımlar, temel ofis ekipmanları, sarf malzemeleri, makine-teçhizat alım, bakım, onarım ve destek harcamaları, ÖYP araştırma görevlilerinin yılda toplam 15 günü aşmayacak şekilde yurtiçi veya yurtdışı bilimsel amaçlı toplantılara katılmaları için*” kaynak aktarımı yapılacağı belirtilmiştir. (Madde 13).

ÖYP araştırma görevlilerinin giderlerinin YÖK tarafından karşılanmasının hem olumlu hem olumsuz yönleri vardır. Şöyle ki, ÖYP araştırma görevlilerinin yerleştiği

²²⁴ Çelebi&Tatık, 2012, s. 130-131.

yükseköğretim kurumlarının kaynak sıkıntısı varsa bu isabetli bir karardır, çünkü bu sayede araştırma görevlileri yükseköğretim kurumlarına ek bir yük oluşturmaz. Ancak yerleştiği yükseköğretim kurumunun kaynak sıkıntısı yoksa, araştırma görevlisi için bu durum dezavantaja dönüşecektir. Çünkü yerleştiği yükseköğretim kurumunun kaynaklarından faydalanamayacak, sadece YÖK tarafından belirlenen oranda kaynak kullanabilecektir.²²⁵

2.2.5.7. Problemlı uygulamanın kaldırılması ve araştırma görevlilerinin istihdam türünde yapılan değişiklik

YÖK, 2010 yılından beri uygulanan ve birçok kez revize ettiği Öğretim Üyesi Yetiştirme Programını, üniversitelerin ÖYP kadrosu talep etmekten kaçınması ve uluslararası sıralamalarda başarı kaydeden üniversitelerin hiçbir zaman ÖYP kadrosu talep etmemesi, YÖK Başkanlığının her yıl ÖYP kadrolarını tahsis etmek durumunda olmasının üniversiteler tarafından kadro dayatması gibi algılanması, programın üniversitelerde akademik teamüllerin bozulmasına neden olması ve bu uygulama neticesinde hoca-araştırma görevlisi ilişkilerinde bazı sorunlar yaşanması gerekçe göstererek 2016 yılından itibaren kaldırmıştır.²²⁶

ÖYP'nin kaldırılmasının ardından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2016 yılında aşağıdaki hüküm eklenmiştir:

Ek Madde 30- (Ek: 15/8/2016-KHK-674/49 md.; Aynen Kabul: 10/11/2016-6758/44 md.)
Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında 33 üncü maddenin (a) fıkrası uyarınca araştırma görevlisi kadrosuna atanmış olup, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte araştırma görevlisi kadrosunda bulunanların statüleri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın 50 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen statüye dönüştürülmüş sayılır ve bunlar hakkında söz konusu (d) bendi hükümleri uygulanır. Bu şekilde statüleri değiştirilen araştırma görevlilerinden 33 üncü maddenin (a) fıkrasına göre yeniden ataması yapılmayanların mecburi hizmet yükümlülükleri kaldırılır. 35 inci madde uyarınca başka bir üniversitede ve yurtdışında eğitimde bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üniversitelerinin talebi üzerine onbeş gün içinde kendi üniversitelerine dönmek zorundadırlar. Bu süre içerisinde dönmeyenlerin atamaları iptal edilir”

hükmü ile ÖYP kapsamında atanan araştırma görevlilerinin statüleri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın 33/a dan 50/d ye dönüştürülmüştür. Alınan bu karar sonrası yapılan

²²⁵ Avcı, 2016, s. 71-72.

²²⁶ <https://www.memurlar.net/haber/537950/yok-ten-oyp-kaldirilma-karari-aciklamasi.html>, Erişim Tarihi: 25.03.2019

bir çalışmada, çalışmaya katılan öğretim elemanları ÖYP'nin statü değişikliğinin nedenleri aşağıdaki gibi 3 ana başlıkta ele alınmıştır.

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	f
ÖYP'nin Statü Değişikliğinin Nedenleri	Üniversite Baskısı	Üniversitelerin baskısı oldu	5
		Üniversitelerin baskısı olmadı	1
		Büyük üniversitelerin etkisi var	1
		Toplam	7
	Siyasi	KHK'nın fırsata çevrilmesi	4
		FETÖ ile alakası yok	3
		Toptancı yaklaşım	3
		Tedbir amaçlı yapıldı	2
		Siyasi bir karar	3
		Sınavlardaki usulsüzlüklerin ortaya çıkması	1
		İdeolojik kamplaşmanın korunması	1
		Toplam	17
	ÖYP İle İlgili Sistemsel Sorunlar	Öğretim elemanlarının ve üniversitelerin inisiyatiflerinin dışında atamaların yapılması	7
		Ustalık-çıraklık ilişkisini bozması	3
		Sistemden yeterli verimin alınamaması	2
		Büyük üniversitelerde kadro verilme sorunu	1
		Toplam	13

Şekil 2.8. ÖYP'nin statü değişikliğinin nedenleri²²⁷

Çalışmaya göre, çalışmaya katılan öğretim elemanlarının çoğunluğu, ÖYP'deki statü değişikliğinin siyasi sebeplerden kaynaklandığını düşündüğünü beyan etmiştir.²²⁸ Ayrıca aynı çalışmaya göre statü değişikliğinin akademik yansıması olarak ise akademik performansın düşmesi çoğunluk tarafından dile getirilmiştir.²²⁹

²²⁷ Halıcı,Ötken&Demir, 2017, s. 2737.

²²⁸ Halıcı,Ötken&Demir, 2017, s. 2737.

²²⁹ Halıcı,Ötken&Demir, 2017, s. 2740.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1. Araştırma Görevlilerinin Sorunları

Araştırma görevlilerinin geleceğin öğretim üyesi olacağı görüşünden hareketle bu kesimin çalışma yaşamında karşılaşacağı sorunlar geleceğin öğretim üyesi olacak kesimin yetiştirilme şeklini de etkilemektedir.²³⁰

Araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının önem düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre; ekonomik sorunlar, mobbing, idare tarafından verilen fakülte işlerinin yoğunluğu, ödeneklerin yetersizliği, kadro güvencesi olmaması, akademik olmayan işlere yönlendirme, fiziki yetersizlikleri ve yabancı dil sorunu sekiz (8) mesleki sorun olarak dile getirilmiştir.²³¹ Bu sorunların kadro türlerine göre sıralaması ise aşağıdaki şekildedir:

Araştırma Görevlilerinin Mesleki Sorunları	33/a	ÖYP	50/d
Ekonomik Sorunlar	2	1	3
Mobbing	3	3	2
İdare Tarafından verilen fakülte işlerinin yoğunluğu	1	4	5
Ödeneklerin Yetersizliği	5	2	6
Kadro Güvencesi Olmaması	6	7	1
Akademik Olmayan İşlere Yönlendirme	4	5	4
Fiziki Yetersizlikleri	7	6	7
Yabancı Dil Sorunu	8	8	8

²³⁰ Korkut, H., Yalçınkaya, M., & Muştan, T. (1999). Araştırma Görevlilerinin Sorunları. *Eğitim Yönetimi*(17), s. 19.

²³¹ Anıl, D., Ertuna, I., & Uysal, İ. (2015). Türkiye'deki Araştırma Görevlilerinin Mesleki Sorunlarının İkili Karşılaştırma Yoluyla Ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), s. 279.

Çizelge 3.1. Kadro türlerine göre araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının sıralaması²³²

Çalışmanın sonuçlarına göre istihdam türlerinden 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlileri için mesleki sorunların başında idare tarafından verilen fakülte işlerinin yoğunluğu ilk sırada yer alırken, ÖYP ile atananlar için ekonomik sorunlar, 50/d ile atananlar için ise kadro güvencesinin olmaması gelmektedir. Her üç istihdam biçimi içinde yabancı dil sorunu mesleki sorunlar içerisinde son sırada yer almaktadır. Cinsiyete göre mesleki sorunlara bakıldığında erkek araştırma görevlileri için en önemli sorun ekonomik sebeplerdir. Aynı çalışmada, araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının öğrenim durumlarına göre farklılaştığı görülür.

Araştırma Görevlilerinin Mesleki Sorunları	Yüksek Lisans	Doktora	Bütünleşik Doktora	Doktora Sonrası
Ekonomik Sorunlar	1	1	3	3
Mobbing	3	2	1	5
İdare Tarafından verilen fakülte işlerinin yoğunluğu	2	4	6	4
Ödeneklerin Yetersizliği	4	5	4	6
Kadro Güvencesi Olmaması	6	3	5	1
Akademik Olmayan İşlere Yönlendirme	5	6	2	2
Fiziki Yetersizlikleri	7	7	7	6
Yabancı Dil Sorunu	8	8	8	8

Çizelge 3.2. Öğrenim durumlarına göre araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının sıralaması²³³

Yüksek lisans ve doktora yapan araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının başında ekonomik sebepler gelirken, bütünleşik doktora yapanlar için mobbing, doktora mezunlarında ise kadro güvencesinin olmaması ilk sırada gelmektedir. Yabancı dil sorunu ise son sırada yer almıştır.²³⁴

²³² Anıl,Ertuna,&Uysal, 2015, s. 287.

²³³ Anıl,Ertuna&Uysal, 2015, s. 287.

²³⁴ Anıl,Ertuna&Uysal, 2015, s. 286-287.

Araştırma görevlilerinin sağlıklı çalışma koşulları üzerinde etkili olan birçok etmen vardır. Araştırma görevlilerinin çalışma yaşamı kalitesinin ele alınan çalışmada bu etmenler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a. Yeterli ve adil ücret,
- b. Güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları,
- c. Yetenek gelişimi için sunulan olanaklar,
- d. Gelişimin devamı ve iş güvencesine yönelik beklentiler,
- e. Üniversite ile sosyal bütünleşme,
- f. İlke ve kuralların hakimiyeti,
- g. İş ve iş dışı zaman dengesi,
- h. İşin topluma yansımaları.²³⁵

Araştırma görevlileri ile yapılan çalışmada, tez yazma stresi sağlıklı çalışma koşulları içerisinde yer alan psikolojik esenliği etkileyen etmenlerden biri olarak gösterilmiştir.²³⁶ Ayrıca yine aynı çalışmaya katılan araştırma görevlilerinden bazıları çalışma yaşamları ile ilgili olarak “akademik özerkliğe” bakış açılarını değerlendirirken, doktora tamamlanana kadar çok fazla özerk olamadıklarını, özerkliği ancak doktora tamamlandıktan sonra kazanabildiklerini ifade etmişlerdir.²³⁷

3.1.1. Araştırma Görevlilerinin İstihdam Türlerine İlişkin Sorunları

Türk yükseköğretim düzeninde araştırma görevlileri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesinin a bendine (33/a) göre ve 50 inci maddenin d bendine göre (50/d) olmak üzere iki farklı statüde istihdam edilmektedir.

Araştırma görevlilerinin statülerine ilişkin ana hükümler 33 üncü maddede yer alır. Bu nedenle 33 üncü madde temel düzenlemedir. Çünkü 50/d araştırma görevlilerinin atama işlemleri ile görev süresi uzatma işlemlerinde 33 üncü madde hükümleri uygulanır. Bu istihdam biçimleri arasındaki temel farklılık ise; 33/a maddesine göre istihdam

²³⁵ Özaslan, G. (2010). Araştırma Görevlilerinin Çalışma Yaşamı Kalitesinin Değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s. 52.

²³⁶ Özaslan, 2010, s. 69.

²³⁷ Özaslan, 2010, s. 82.

edilenlerin daimi statüde, 50/d maddesine göre olanların ise geçici statüde (eğitim süreleri boyunca) olmalarıdır.²³⁸

Yönetmeliğe²³⁹ göre araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için tezli yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik eğitimi öğrencisi olmak şartı aranır.

3.1.1.1. Temel düzenleme: Daimi statü 33. madde araştırma görevlileri

Araştırma görevlisi hizmet sınıfı 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesinde düzenlenmektedir. 33 üncü maddenin a bendinde “Araştırma görevlileri, yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanı” olarak tanımlanmaktadır.

Her ne kadar öğretim üyeliğinin temel basamağının hangi basamak olduğu kanunda açıkça belirtilmese de uygulamada öğretim üyelerinin çoğunlukla araştırma görevlilerinin içerisinde çıkması öğretim üyeliğinin temel basamağı olarak araştırma görevliliğini işaret etmektedir.²⁴⁰

Ayrıca yine bu tanıma bakıldığında araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerine ve lisansüstü öğrenci olmalarına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.²⁴¹ Ancak Yönetmelikte araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için gerekli koşullardan biri olan “tezli yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik eğitimi öğrencisi olmak” şartı ile lisansüstü öğretim ile araştırma görevliliği arasında ilişki kurulmuş, araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenciler arasından atanması sağlanmıştır.

Araştırma görevlisinin tanımında (33/a) yer alan “yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan” ifadesinden akademik faaliyetlerde bulunacağı, “yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan” ifadesinden ise diğer idari faaliyetlerde bulunabileceği anlaşılmaktadır. Araştırma

²³⁸ Avcı, 2016, s. 74-75.

²³⁹ Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Madde 7/1) (RG Tarih ve Sayısı: 31/07/2008-26953)

²⁴⁰ Korkut, Yalçınkaya & Muştan, 1999, s. 19.

²⁴¹ Öztürk, 2014, s. 176.

görevlisinin seçiminde ALES puanı, Yabancı dil puanı ve lisans mezuniyet notu dışında dikkate alınan faktörler akademik, idari ve kişisel faktörler de olmak üzere 3 ana kriter başlığında aşağıdaki tablodaki 16 kriter tespit edilmiştir.²⁴²

<i>Kriterler</i>	<i>Akademik Faktörler</i>	<i>İdari Faktörler</i>	<i>Kişisel Faktörler</i>
	Bilimsel Yeterlilik	Görev Bilinci/ Çalışma Disiplini	Genel Görünüş
	Anlama ve Anlatma Yeteneği	Teknolojik Yeterlilik	Özgüven
	Yabancı Dili Aktif Kullanma	Takım Ruhu	Yaş
	Eleştirel Bakış Açısına Sahip Olma	Çözüm Odaklı Olma	Liderlik
	Analitik Düşünme	İnisiyatif Alma ve Karar Verebilme	
	Akademik Referans	İnsan İlişkileri ve İletişim	

Çizelge 3.3. Araştırma görevlilerinin seçiminde rol oynayan faktörler²⁴³

Daha önce de belirtildiği gibi, ABD’de asistanlar araştırma, öğretim ile idari ve danışmanlık asistanı olmak üzere 3 farklı gruba ayrılmaktadır.²⁴⁴ ABD’deki asistan seçimleri değerlendirildiğinde; asistanların bazı durumlarda lisans (3.-4.sınıf) öğrencileri arasından olmakla birlikte, genellikle lisansüstü öğrenciler arasından seçildiği, öğretim asistanlarının ise çoğunlukla doktora öğrencileri arasından seçildiği söylenebilir.²⁴⁵

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda araştırma görevlilerinin; ilgili anabilim veya anasanat dalı başkanlarının önerisi, bölüm başkanı, dekan, enstitü, yüksekokul veya konservatuvar müdürünün olumlu görüşü üzerine rektörün onayı ile atanacağı belirtilmiştir. Madde hükmü ile ilgili anabilim veya anasanat dalı başkanlarına araştırma görevlisi kadrosuna başvuracak aday/adaylar için öneride bulunma/bulunmama; bölüm başkanı, dekan, enstitü, yüksekokul veya konservatuvar müdürlerine ise olumlu/olumsuz

²⁴² Öneren, Arar & Çelebioğlu, 2017, s. 42-43.

²⁴³ Öneren, Arar & Çelebioğlu, 2017, s. 43.

²⁴⁴ Karataş, Özen & Gülnar, 2017, s. 84.

²⁴⁵ İpek & Gök, 2015, s. 180-181.

görüş verme yetkisi tanınmıştır. “Öneri” ve “olumlu görüş” işlemleri atama öncesi gerçekleştirilen hazırlık niteliğindeki işlemlerdir. Bu madde ile idareye atama işlemi bakımından takdir yetkisi tanınmaktadır.²⁴⁶

33 üncü madde hükmünde araştırma görevlilerinin kadrolarına rektörün onayı ile en çok üç yıl süre ile atanabilecekleri, atanma süresi sonunda görevlerinin kendiliğinden sona ereceği belirtilmiştir. Ayrıca aynı usulle yeniden atanabilmeleri de mümkündür. Araştırma görevlisi kadrolarına ilk girişte, atamanın belirli sürelerle olması, öğretim üyeliği mesleğine gösterilen özenin sonucu olarak ve bu mesleği korumak amacıyla başarısız olan araştırma görevlilerinin bu kadroları işgal etmesini önlemek içindir.²⁴⁷ Dolayısıyla araştırma görevlileri için bu kadrolar belirli sürelerle atandıkları, güvencesiz bir kadrodur ve başarılı olan araştırma görevlilerinin bu kadroları geçici olarak kullanıp öğretim üyeliği hizmet sınıfına geçmeleri beklenmektedir.²⁴⁸

Lisansüstü eğitim-öğretim için yurtdışına gönderilecek araştırma görevlileri için atama süresi ile ilgili hükmün uygulanmayacağı belirtilmiş, ayrıca yurtdışında lisansüstü öğretimin desteklenmesi amacıyla, her türlü giderlerinin bağlı buldukları yükseköğretim kurumunun bütçesinden karşılanacağı ilgili maddede yer almıştır.²⁴⁹

3.1.1.2. Problemlili uygulama: Geçici statü 50/D’ye tabi araştırma görevlileri

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 50 inci maddesinin d bendine 1990’lı yılların sonunda “*Lisansüstü öğretim yapan öğrenciler, kendilerine tahsis edilebilecek burslardan yararlanabilecekleri gibi, her defasında bir yıl için öğretim yardımcılığı kadrolarından birine de atanabilirler*” hükmü eklenmiştir. “Lisansüstü Öğretim” başlığına eklenen bu hüküm istihdam politikasına yeni bir boyut kazandırmıştır.²⁵⁰

Bu hüküm doğrultusunda atanan araştırma görevlileri 13.10.1984 tarihinde çıkarılan “*Lisans Üstü Öğrenim Görenlerden Öğretim Yardımcısı Kadrolarına*

²⁴⁶ Öztürk, 2014, s. 191-192.

²⁴⁷ Korkut, Yalçınkaya&Muştan, 1999, s. 20.

²⁴⁸ Aslan, 2014, s. 175.

²⁴⁹ Korkut, Yalçınkaya&Muştan, 1999, s. 22.

²⁵⁰ Özkal, F. M. (2010). Cumhuriyetimizin 100. Yılına Doğru Üniversite Müsyonumuz. *Akademik Personel Yetiştirme Sürecini Baltalayan Sabıkalı İstihdam Maddesi:50/d* (s. 55-62). Ankara: Türk Eğitim-Sen, s. 55.

Atanacakların Hak ve Yükümlülükleri ile Tıpta Uzmanlık Öğrencilerinin Giriş Sınavları Hakkında Yönetmelik²⁵¹” hükümlerine tabidir.

Yönetmeliğin Kadroyu Boşaltma başlıklı 10. Maddesi aşağıdaki gibidir:

“Madde 10 — 2547 sayılı Kanunun 50. maddesine göre öğretim yardımcılığı kadrolarına geçici olarak atanıp, yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik veya tıpta uzmanlık öğrenimlerini başarı ile tamamlayarak yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik diploması veya tıpta uzmanlık belgesi alanların kadro ile ilişkileri kendiliğinden kesilir. Hizmetlerine ihtiyaç görülenlerin 2547 sayılı Kanunun 2880 sayılı Kanunla değişik 33. maddesine göre öğretim yardımcısı olarak yeniden atanmaları mümkündür.”

50/d maddesinde lisansüstü öğretim ile araştırma görevlisi statüsü arasında doğrudan ilişki kurulmuştur. Ancak buradaki amaç öğretim üyesi yetiştirilmesi için araştırma görevlisinin lisansüstü öğretim yapması değil, lisansüstü öğretimi desteklemek adına öğrenciye araştırma görevlisi statüsü kazandırılmasıdır.²⁵²

33/a maddesine göre araştırma görevlilerinin atamaları en fazla üç (3) yıl için yapılırken, 50/d maddesinde araştırma görevlilerinin atama süresinin bir (1) yıl olarak belirlenmesi; idareye 33/a da tanınan atama süresini belirleme yetkisini 50/d de bağlı yetkiye dönüştürmektedir.²⁵³

33/a maddesine göre araştırma görevlisi atamalarındaki amaç ile 50/d maddesine göre atanan araştırma görevlilerinin atamalarındaki amaç farklıdır. Danıştay’ın verdiği karar aşağıdaki gibidir:

“Yasanın iki maddesinde, araştırma görevliliği kadrosuna atanma süreleri farklı belirlenmiştir. Öte yandan, Yasanın 50. maddesinin (d) bendine göre yapılan atamalarla, lisansüstü eğitim yapan öğrencilerin, bu eğitimleri süresince maddi olarak desteklenmeleri amaçlanmakta, ancak 33. maddede, bu yoruma olanak veren bir kural yer almamaktadır.”

Dolayısıyla 33/a da amaç hizmetin yürütülmesi iken, 50/d maddesine göre araştırma görevlisi atamalarında amaç lisansüstü öğrencilerin eğitim süreleri boyunca mali yönden desteklenmesidir.²⁵⁴

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 50/d maddesine göre atanan araştırma görevlileri sözleşmeli personel gibi geçici statüde istihdam edilmekte ve lisansüstü

²⁵¹ RG Tarih ve Sayısı 13.10.1984-18544

²⁵² Öztürk, 2014, s. 178.

²⁵³ Öztürk, 2014, s. 177-178.

²⁵⁴ Danıştay 8. Daire Kararı, Karar Tarihi: 07.02.1995, Esas: 1994/2851, Karar: 1995/365, emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/,Erişim Tarihi: 09.03.2019

eğitimlerini başarı ile tamamladıkları takdirde kadroları ile ilişkileri kesilmektedir.²⁵⁵ Bu durum 50/d maddesine göre atanan ve akademik yeterliğini ispat etmiş kişilerin çalışma güvencesinden yoksun olmalarına neden olmakla birlikte Anayasanın eşitlik ilkesine de doğrudan aykırılık göstermektedir.²⁵⁶

Oysa 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlileri ihtiyaç bulunması halinde lisansüstü eğitimlerini başarı ile tamamlamaları durumunda dahi kadroları ile ilişkileri kesilmemektedir. Danıştay vermiş olduğu bir kararda 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlilerinin doktora eğitimlerini tamamlamış olmalarının kadroları ile ilişkilerinin kesilmesine neden olarak gösterilemeyeceğini belirtmiştir.²⁵⁷

Ancak araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerinde başarısız olmaları halinde kadroları ile ilişkileri kesilmektedir. Danıştay doktora yapmak üzere kadrosu bir başka üniversitesine geçici olarak tahsis edilen araştırma görevlisinin, doktora eğitiminde başarısız olması nedeniyle kadrosu ile ilişkisinin kesilmesine karşı açılan davada aşağıdaki şekilde karar vermiştir:

“Araştırma görevlileri, öğretim üyelerinin kaynağını oluşturur. Bu görevde bulunanların yüksek lisans ve doktora eğitimini süresinde başarmaları gerekir. Yüksek lisans ve doktora eğitiminde başarısız elemanların araştırma görevliliği görevine de son verilmemesi halinde, bu kadrolar başarısız kişiler tarafından devamlı şekilde işgal edilmiş ve üniversitenin ihtiyacı olan ve öğretim üyelerinin kaynağını oluşturan yeni ve başarılı araştırma görevlilerinin atanması imkansız hale geleceğinden, doktora öğreniminde başarısız olduğu tartışmasız bulunan davacının araştırma görevlisi kadrosunu işgal etmesinde kamu yararı ve hizmet gereklerine uyarlık bulunmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, işlemin iptali yolunda verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.”²⁵⁸

Danıştay kararları birlikte değerlendirildiğinde, araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimi tamamlamaları görev süresi uzatmama işlemi açısından bir neden değilken, lisansüstü eğitimi tamamlamamak görev süresini uzatmama işlemi açısından bir neden olarak görülmektedir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na 18/06/2017 tarihli ve 7033 sayılı Kanun ile eklenen 38 inci²⁵⁹ madde aşağıdaki gibidir:

Araştırma görevlisi istihdamı

²⁵⁵ Sayan, 2005, s. 162.

²⁵⁶ Avcı, 2016, s. 79.

²⁵⁷ Danıştay 8. Daire Kararı, Karar Tarihi: 07.02.1995, Esas: 1994/2851, Karar: 1995/365, emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/, Erişim Tarihi: 19.03.2019

²⁵⁸ Danıştay 8. Daire Kararı, Karar Tarihi: 18.10.2004, Esas: 2004/2158, Karar: 2004/3865, emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/, Erişim Tarihi: 19.03.2019

²⁵⁹ Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG Tarih ve Sayısı: 01.01.2017-30111)

EK MADDE 38 – “Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına atamalar, 33 üncü maddede belirtilen usule uygun olarak 50 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılır. Bu kapsamda atanarlardan doktora veya sanatta yeterlik eğitimlerini tamamlayanların en fazla %20’si doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların senatolarınca belirlenen ve Yükseköğretim Kurulunca onaylanan performansa dayalı kriterler çerçevesinde yardımcı doçent kadrolarına atanabilir. Bu kapsamda atanamayanların, doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların öğretim üyesi kadrolarına atanabilmeleri için en az bir eğitim-öğretim yılı yurt içinde veya yurt dışında farklı bir yükseköğretim kurumunda çalışması gerekir. Bu madde kapsamında atanarlara 35 inci maddeye göre yurt içinde başka bir yükseköğretim kurumlarındaki doktora veya sanatta yeterlik eğitim süreleri için mecburi hizmet yüklenemez.”

Madde hükmü ile araştırma görevlisi atamalarında, 01.01.2018 tarihinden itibaren tüm yeni alınacak araştırma görevlilerinin 50/d kapsamında atanacağı anlaşılmaktadır. Kanun, yayımın önce 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 33/a maddesine göre atanacak araştırma görevlilerini kapsamamaktadır.

3.1.1.3. İstihdam türlerine göre kadro sorunu/kadro güvencesinin olmaması

Günümüzde üniversitelerden mezun olan başarılı gençlerin akademik kariyeri tercih etmediği son yıllarda üniversite mensubu kişilerin hemfikir olduğu bir gerçektir. Araştırma görevlisi maaşlarının düşüklüğü, 50/d kadrosunun iş güvencesizliği gibi sebeplerle birleşince araştırma görevlisi kadrosuna yapılan nitelikli başvurular azalmaktadır.²⁶⁰

Özkal, 50/d maddesinin akademik personel yetiştirme sürecine verdiği zararı aşağıdaki gibi dile getirmiştir:

“Evet, bu madde sabıkalıdır çünkü akademik personel yetiştirme sürecini kasten baltalayarak ülkemizin akademik başarısını darp etmesi, yetiştirme sürecini yarıda keserek o ana dek harcanan milli geliri gasp etmesi ve araştırma görevlilerini sonu belirsiz koşullarda çalışmaya zorlayarak bu personelin gerek ruhsal sağlığına ve gerekse aile yaşantısına olumsuz yönde tesir etmesi aleni bir suçtur.”²⁶¹

Araştırma görevlilerinin mesleki sorunları ile ilgili yapılan çalışmalarda da kadro güvencesinin olmaması dile getirilmiştir. Öyle ki araştırma görevlilerinin mesleki sorunları ile ilgili çalışmanın sonuçlarına göre istihdam türlerine göre 50/d maddesine

²⁶⁰ Özkal, 2010, s. 58.

²⁶¹ Özkal, 2010, s. 56.

göre atanan araştırma görevlileri ilk sırada kadro güvencelerinin olmamasını dile getirmişlerdir.²⁶²

50/d maddesine göre atanan araştırma görevlilerinin iş güvencelerinin olmadığı devlet üniversitesinde görev yapmakta olan araştırma görevlileri ile yapılan bir çalışmada da ortaya konmuştur. Söz konusu çalışmada, iş güvencesi açısından 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlileri kendilerini daha güvende hissettiklerini belirtirken, 50/d maddesine göre atanan araştırma görevlileri iş güvencesinin olmamasının kendileri üzerinde pek çok olumsuz etkisi olduğunu dile getirmişlerdir. Özaslan ayrıca sorunun temelinde iş bulma gayretinde olan kişilerin başvuru yaparken gerekli araştırmayı yapmamış olmaları ile bu kişilere gerekli bilgilendirmenin de yapılmamış olması olarak görmektedir.²⁶³

50/d maddesi ile atanan araştırma görevlileri için kadro güvencesizliği sorunu bulunurken, 33/a maddesi ile atanan araştırma görevlileri için de yükselebilecek akademik kadro sorunu bulunmaktadır. Öyle ki ülkemizdeki büyük ve köklü üniversiteler dışında birçok üniversitede öğretim üyesi eksikliği bulunduğu bilinmektedir. Bu üniversitelerde doktorasını tamamlamış araştırma görevlileri doktor araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Bu sorunun en önemli nedeni, bu köklü üniversitelerde yeterli oranda öğretim üyesi bulunması sebebiyle üniversite bünyesinde doktor öğretim üyesi kadrosu bulunmamasıdır. Üniversiteden ayrılmak istemeyen araştırma görevlileri uzun yıllar doktor araştırma görevlisi olarak kadro beklemektedir.²⁶⁴

3.1.2. Doktor Öğretim Üyesi Kadrosuna Atamada %20 Kota Uygulaması

Daha önceki bölümde ifade edildiği üzere 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 18/06/2017 tarihinde eklenen Ek 38. Madde ile araştırma görevlisi kadrosuna atamalar 2547 sayılı Kanun'un 33. maddesinde belirtilen usule göre ancak 50/d maddesi ile yapılacaktır.

²⁶² Anıl,Ertuna&Uysal, 2015, s. 287.

²⁶³ Özaslan, 2010, s. 104-105.

²⁶⁴ İnternet: Arkan, A. (2017). <https://www.setav.org/akademik-hiyerarsi-dr-arastirma-gorevlileri-olgusu/>, (Erişim Tarihi: 10.07.2019)

Madde hükmünün devamında ise;

“Bu kapsamda atanarlardan doktora veya sanatta yeterlik eğitimlerini tamamlayanların en fazla %20’si doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların senatolarınca belirlenen ve Yükseköğretim Kurulunca onaylanan performansa dayalı kriterler çerçevesinde doktor öğretim üyesi kadrolarına atanabilir. Bu kapsamda atanamayanların, doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların öğretim üyesi kadrolarına atanabilmeleri için en az bir eğitim-öğretim yılı yurt içinde veya yurt dışında farklı bir yükseköğretim kurumunda çalışması gerekir. ...”

hükmü bulunmaktadır.

Üniversiteler tarafından %20’lik kotanın hesaplanmasında aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekmektedir.²⁶⁵

- a) Araştırma görevlilerinden 2547 sayılı Kanunun 50/d kapsamında atanmış olanlar,
- b) 01.01.2018 tarihinden sonra doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,
- c) Üniversitelerin kendi kadrolarında olup kendi enstitülerinde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,
- d) Başka yükseköğretim kurumu kadrosunda olup 2547 Sayılı Kanunun 35. maddesi kapsamında görevlendirilip Üniversitelerin kendi enstitüleri bünyesinde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,
- e) Başka bir yükseköğretim kurumu kadrosunda olup, 2547 sayılı Kanunun 35. maddesi kapsamında görevlendirilen ancak tez aşamasında bulunması gibi herhangi bir nedenle kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumlarına iade edilenlerden kendi enstitüleri bünyesinde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanları kapsamaktadır.

Araştırma görevlilerine %20’lik kota uygulamasından faydalanabilmeleri için doktora/sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları tarihten itibaren 1 yıllık süre için başvuru hakkı tanınmıştır. Bu uygulama ile atanamayanların mezun oldukları yükseköğretim kurumlarının doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmesi için en az bir eğitim-öğretim yılında başka bir yükseköğretim kurumunda görev yapması gerekmektedir. Ayrıca %20’lik kotanın uygulamasında küsuratlı sayı yukarı doğru

²⁶⁵ <https://kafkas.edu.tr/dosyalar/pdb/file/Sunu2.pptx>, Erişim Tarihi:10.07.2019

yuvarlanmayacaktır. Bu nedenle Üniversitelerin kota uygulamasından faydalanabilmesi için en az 5 araştırma görevlisinin doktora/sanatta yeterlik eğitimini tamamlaması gerekmektedir. Büyük ve köklü üniversiteler için değil ama küçük ve gelişmekte olan üniversitelerden mezun araştırma görevlileri için bu bir sorun teşkil etmektedir.

Örneğin, 2018 yılında bir üniversite bünyesinde doktora/sanatta yeterlik eğitimini tamamlayan 18 araştırma görevlisi olması halinde bu sayının %20'si 7.2 olacağından bu kota uygulamasından 2019 yılında yararlanabilecek araştırma görevlisi sayısı 7'dir. Üniversitenin doktor öğretim üyesi ilanına 15 Mayıs 2019 tarihinde çıktığını düşünecek olursak 15 Mayıs 2018-15 Mayıs 2019 tarihleri arasında mezun olanlar başvuru yapabilecektir.

3.1.3. 35 inci Maddenin Uygulanma Biçiminde Yaşanan Eşitsizlikler/Mağduriyetler

Kanun koyucu tarafından gelişmekte olan üniversitelerin araştırma görevlileri için bir imkan/fırsat olarak düzenlenen 35 inci maddenin uygulanma biçiminde birtakım eşitsizlikler yaşanmış, gerek Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı gerekse üniversiteler bu maddeyi araştırma görevlilerini cezalandırma aracı olarak kullanmışlardır.²⁶⁶

Bu eşitsizliklerden ilki; 35 inci madde kapsamında gelişmiş bir üniversitede görevlendirilen bir araştırma görevlisi ile görevlendirmenin yapıldığı üniversite kadrosunda bulunan bir araştırma görevlisi arasında, kendi üniversitelerinde işgal ettikleri kadroların niteliği bakımından bir fark bulunmamaktadır. Aralarındaki tek fark, kadrolarının bulunduğu üniversitelerin niteliğidir. Gelişmiş üniversite kadrosundaki araştırma görevlisi, yapmakta olduğu yüksek lisans ve doktora eğitimi için herhangi bir mecburi hizmetle yükümlendirilmemesine rağmen, gelişmekte olan üniversite kadrosundaki araştırma görevlisi mecburi hizmetle ve taahhüname ve kefalet senedi ile yükümlendirilmesi Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. İkinci eşitsizlik ise görevlendirme yapan (gelişmekte olan) üniversitelerin kendi kadrolarında yer alan araştırma görevlilerine ilişkindir. Üniversiteler bazı araştırma görevlilerinin yüksek lisans ve doktora eğitimleri boyunca idari izinli sayılmalarına veya doktora ders aşamasından sonra üniversitelerine geri dönmelerine müsaade etmekte, bazılarını ise etmeyerek 35

²⁶⁶ Sezer, 2011, s. 27.

inci maddeyi uygulamaktadır. Bu durum da araştırma görevlileri arasında eşitsizliğe sebep olmaktadır.²⁶⁷ 35 inci madde ile görevlendirilen araştırma görevlileri başarısız olmaları veya istifa etmeleri halinde imzaladıkları senetlerle yüksek miktarda borçlarla karşı karşıya kalırken, kurumlar tarafından izinli sayılan araştırma görevlileri başarısız olmaları veya istifa etmeleri halinde herhangi bir borçla karşı karşıya kalmamaktadır.²⁶⁸

Ayrıca Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından özellikle 1992 yılından sonra kurulan üniversitelerde görevli araştırma görevlileri 35 inci madde ile başka yükseköğretim kurumlarında çalışmaya zorlanmış, 35 inci maddeyi uygulamayarak yüksek lisans ve doktora eğitimi alanlar hakkında YÖK tarafından soruşturma açılmış/açtırılmış, hatta bu araştırma görevlilerine kamu görevinden çıkarma cezaları dahi verilmiştir.²⁶⁹

117 araştırma görevlisi ile yapılan bir çalışmada, çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %83'ü taşrada görev yapmanın oldukça olumsuz olduğu görüşüne kısmen, büyük ölçüde veya tamamen katıldığını ifade etmiştir.²⁷⁰

3.1.4. Görev tanımındaki belirsizlik

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33/a maddesinde geçen “*yetkili organlarca verilen diğer görevleri yapar*” ifadesi araştırma görevlilerinin görev tanımlarında belirsizliğe neden olmaktadır.

Görev tanımındaki belirsizlik araştırma görevlileri tarafından yapılan çalışmalarda da dile getirilmiştir. Araştırma görevlilerinin mesleki sorunları ile ilgili yapılan bir çalışmada, 33/a maddesine göre istihdam edilen araştırma görevlileri mesleki sorunların başında idare tarafından verilen fakülte işlerinin yoğunluğu geldiğini bildirmişlerdir.²⁷¹

²⁶⁷ Rüzgaresen, 2012, s. 291-292.

²⁶⁸ Sezer, 2011, s. 27.

²⁶⁹ Sezer, 2011, s. 27.

²⁷⁰ Bakioğlu&Yaman, 2004, s. 8.

²⁷¹ Anıl,Ertuna&Uysal, 2015, s. 287.

117 araştırma görevlisi ile yapılan başka bir çalışmada da çalışmaya katılan araştırma görevlileri görev tanımlarının net olmamasının kariyer gelişimini olumsuz etkilediğine %86 oranında değişik düzeylerde katılmıştır.²⁷²

Eğitim fakültesinde görevli 286 araştırma görevlisi ile yapılan bir çalışmada araştırma görevlilerinin (33/a, 50/d, 35.madde ve ÖYP) %30'u bölümün idari yazışma, sekreteryaya vb. işlerini çoğu zaman yaptığını belirtmiştir. Bölümün idari yazışma, sekreteryaya vb. işlerine zaman ayırdığını belirtenler istihdam türlerine göre incelendiğinde, çoğunlukla 33/a ve 50/d kapsamındaki araştırma görevlileri olduğu görülür. Bu durum göstermiştir ki, bölümün idari işleri ve sekreteryaya işlerinde üniversiteler kendi kadrolu araştırma görevlilerine görev vermeyi tercih etmektedir. Aynı çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %49,8'i derslerin öğretim asistanlığını çoğu zaman yaptığını belirtmiştir.²⁷³

3.1.5. Psikolojik Taciz (Mobbing)

İngilizcede “mobbing-bullying” olarak bilinen psikolojik taciz kavramını iş hayatında ilk kez kullanan Dr. Heinz Leymann kavramı aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır: “Bir veya birkaç kişi tarafından diğer bir kişiye yönelik, sistematik bir biçimde ve düşmanca ve ahlak dışı yöntemler ile yapılan, psikolojik bir terördür.”²⁷⁴

Ülkemizde ilk defa 2012 yılında yürürlüğe giren Borçlar Kanunu ile mevzuata girmiştir ancak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda direkt olarak yer almamaktadır.²⁷⁵

Psikolojik taciz, kamu ve özel sektör farkı olmaksızın tüm iş yerlerinde görülen bir olgudur. Üniversiteler özelinde bakıldığında ise psikolojik tacize en fazla maruz kalanların mesleğin başlangıcında olanlar olduğu görülür. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde görevli 1261 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada (araştırma görevlilerinin oranı

²⁷² Bakioğlu&Yaman, 2004, s. 7.

²⁷³ Yaya, 2011, s. 59-60.

²⁷⁴ Leymann.se. (1997). “*The Mobbing Encyclopedia*”. (aktaran Çögenli, M. Z., & Asunakutlu, T. (2016). Akademi Mobbing: ADİM Üniversiteleri Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 18)

²⁷⁵ Öztürk, M., & Ercan, Ş. (2017). İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve İş Doyumu: Cumhuriyet Üniversitesindeki Araştırma Görevlileri Üzerine Bir Çalışma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi(2)*, s. 218.

%41'dir) unvanlara göre psikolojik yıldırma en fazla maruz kalanların araştırma görevlileri ile uzmanlar olduğu belirtilmiştir.²⁷⁶

Benzer şekilde devlet üniversitesinde görev yapmakta olan 400 akademisyen ile yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre de akademisyenler en çok araştırma görevlisi iken psikolojik tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca aynı çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %68,5'i psikolojik tacize maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.²⁷⁷ Devlet ve vakıf üniversitelerinde görevli 555 araştırma görevlisi ile yapılan çalışmada araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarında psikolojik taciz ikinci sırada yer almıştır. Çalışmanın sonuçlarında dikkat çeken nokta ise kadın araştırma görevlileri ile erkek araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının önem derecelerinin değiştiğidir. Psikolojik taciz kadın araştırma görevlilerinin mesleki sorun sıralamasında ilk sırada yer almış olmasıdır.²⁷⁸

Araştırma görevlilerinin maruz kaldıkları psikolojik tacizlerin neler olduğu ile ilgili yapılan çalışmalar ise aşağıdaki gibidir:

Araştırma görevlilerinin fakültelerde örgütsel koşullardan dolayı psikolojik tacize uğrayıp uğramadıklarının belirlenmesi amacıyla üç devlet üniversitesinde görev yapmakta olan 188 araştırma görevlisi ile yapılan bir çalışmaya göre de araştırma görevlileri psikolojik tacize maruz kaldıklarını belirtmiş ve en çok;

- “ - Kendi görev ve yetkileri dışında basit ve gereksiz işlere zorlanma,
- Arkasından bakma ve dedikodu yapma,
- Örgütlerdeki tarafından azarlanma,
- Jest ve göz hareketleri ile örgütlerdekiyle iletişim kurmasının engellenmesi,
- Verdiği kararların sürekli eleştirilmesi,
- Bakış ve hareketlerle işini yapmadığının hissettirilmesi”²⁷⁹ gibi taciz davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

²⁷⁶ Cayvarlı, P. E., & Şahin, S. (2015). Akademisyen Algılarına Göre Üniversitelerde Psikolojik Yıldırma: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği. *Yükseköğretim Dergisi*, 5(1), s. 22.

²⁷⁷ Çögenli & Asunakutlu, 2016, s. 27-28.

²⁷⁸ Anıl, Ertuna & Uysal, 2015, s. 286.

²⁷⁹ Ayan, S., & Şahbudak, E. (2012). Üniversitelerde Asistanlara Yönelik Psikolojik Taciz: Gazi, Kocaeli ve Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), s. 303.

İş yaşamında etik dışı davranışlara maruz kalan 15 öğretim elemanı ile (araştırma görevlilerinin sayısı 5, oranı %33) yapılan bir çalışmaya katılan araştırma görevlileri ise,

- “- Örgüt kültürünün ve yönetim anlayışının otokratik/baskıcı oluşu,
- Örgütteki statü ve rol farklılıklarından kaynaklanan etmenler,
- İşin doğasından kaynaklanan karşılıklı bağımlılıklar,
- Uzmanlaşmanın verdiği bağımsız hareket etme gücü ya da isteğinden kaynaklanan etmenler,
- Yetki ve sorumluluklardaki belirsizliklerden kaynaklanan etmenler”²⁸⁰i psikolojik şiddete maruz kalmalarının nedenleri olarak belirtmişlerdir.

Çalışanların maruz kaldıkları psikolojik taciz davranışların tespit edilmesi amacıyla yapılan bir çalışmada (481 akademik personel, %70’i araştırma görevlisidir), ise araştırma görevlileri en çok;

- “- Fikirlerin dikkate alınmaması,
- Yetenek ve becerilerinin üzerinde işler verilmesi,
- İşle ilgili performansı etkileyecek işlerin bilgilerin saklanması,
- Yetenek ve becerilerinden düşük işlerin verilmesi,
- Altından kalkamayacakları kadar iş yükü verilmesi”²⁸¹ gibi psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında araştırma görevlilerinin maruz kaldığı psikolojik tacizlerin farklılık gösterdiği görülür.

Ayrıca yapılan bir çalışmaya göre psikolojik tacize uğradığını belirten araştırma görevlilerinin hizmet süreleri incelendiğinde, hizmet süresi 3-4 yıl olanlar psikolojik tacize daha fazla maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Tacizi uygulayanlar ise; dekan,

²⁸⁰ Yaman, E. (2008). Üniversiteler ve Etik: Baskılar ya da Psikolojik Şiddet. *İş Ahlakı Dergisi*, 1(1), s. 88.

²⁸¹ Çelik, T. S., & Poussard, J. M. (2017). Üniversitelerde Psikolojik Taciz: Araştırma Görevlisi ve Yardımcı Doçentlere Yönelik Bir Araştırma. *Finans Politik&Ekonomik Yorumlar*, 54(629), s. 103-119.

bölüm hocaları, diğer öğretim üyeleri ve diğer araştırma görevlileri olarak belirtilmekle birlikte en çok uygulayanların ise bölüm hocaları olduğunu ifade etmişlerdir.²⁸²

3.1.6. Taahhütname ve Kefalet Senetleri İle İlgili İşlemler

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yer almayan ancak kanuna dayanılarak çıkarılan Yönetmelikte yer alan taahhütname ve kefalet senetleri; adli ve idari yargıda açılan davaların en büyük gerekçesini oluşturmaktadır.²⁸³

Araştırma görevlilerinin taahhütname ve kefalet senetlerinin iptali için davacı sıfatıyla açacakları davaların hangi yargı kolunun görev alanına girdiğine ilişkin dönem dönem farklı görüşler bulunmaktadır. Gerek Yargıtay gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi²⁸⁴ tarafından verilen kararlarda görevli yargı kolunun adli yargı olduğu belirtilmiştir. Ancak Danıştay verdiği kararlarda görevli yargı yeri olarak kendini kabul etse de, daha sonra içtihat değişikliğine giderek taahhütname ve kefalet senetlerinin iptali ile ilgili işlemlerin adli yargının alanına girdiğini kabul etmiştir.²⁸⁵

Devlet üniversitesinde görev yapmakta olan 217 araştırma görevlisi ile yapılan bir çalışmada araştırma görevlilerinin %79'u mecburi hizmet sözleşmelerinin eğitim yaşantılarında psikolojik baskı oluşturduğunu, %64'ü sözleşmelerin öğretim üyesi yetiştirme sürecine olumlu katkı sağlamadığını düşündüğünü ifade etmiştir.²⁸⁶ Ayrıca yapılan başka bir çalışmaya katılan ÖYP li araştırma görevlilerinin %65'i lisansüstü eğitim için imzaladıkları kefaletname senetlerinin kaygı yarattığını belirtmişlerdir.²⁸⁷

Taahhütname ve kefalet senetlerinin, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yer almaması sebebiyle geçersiz olduğuna ilişkin açılan davada Yargıtay 15. Hukuk Dairesi²⁸⁸ senetlerin hukuka uygun olduğunu kabul etmiştir. Doktora öğrenimi yapmak üzere kadrosu başka bir yükseköğretim kurumuna tahsis edilen ve atama sırasında

²⁸² Ayan&Şahbudak, 2012, s. 306.

²⁸³ Rüzgaresen, 2012, s. 266.

²⁸⁴ Uyuşmazlık Mahkemesi, Karar Tarihi:30.09.2013, Esas:2013/391,K.2013/1265, (Erişim Tarihi: 13.02.2019), aynı yönde kararlar için bakınız Çakır, 2015, s. 582.

²⁸⁵ Çakır, 2015, s. 584-585.

²⁸⁶ Karakütük&Özdemir, 2011, s. 33.

²⁸⁷ Çelebi&Tatık, 2012, s. 131.

²⁸⁸ İnternet: Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, Karar Tarihi: 03.03.2005, Esas:2004/4237, Karar:2005/1211, (Erişim Tarihi:14.04.2019)

taahhütname ve kefalet senedi alınması ve Davalının doktora derslerinden başarısız olması sebebiyle doktora öğrenciliği ile ilişkisi kesilmesi ile ilgili olarak;

“Mahkeme, 2547 sayılı Yasanın 35. maddesinde yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere yükseköğretim kurumlarında görev verilemeyeceği öngörülmüş olup yapılan ödemelerin geri alınacağına dair yasal bir düzenlemeye yer verilmediği, alınan taahhütnamenin bu nedenle geçersiz olduğu kabul edilerek dava reddedilmiş ise de tarihli kefalet ve taahhüt senedinde açıkça taahhüdün ihlali halinde alınan maaş ve ücret ödemelerinin % 50 fazlası ile birlikte ödeneceği taahhüt edildiğinden, alınan bu taahhütname geçerli olup davalılar buna göre sorumludurlar. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 9.4.1997 gün, 1996-15-961 E, 1997/309 K. sayılı kararı ile Dairemizin yerleşik uygulaması da bu yolda olduğu halde tüm bu yönler gözetilmeden ve Dairemizin yerleşik uygulamasını yansıtmayan bir kararı emsal gösterilmek ve taahhütname geçersiz sayılmak suretiyle yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.”

Danıştay, doktora eğitimi yapmak üzere kadrosu başka bir yükseköğretim kurumuna aktarılan araştırma görevlisinin, doktora programında başarısız olması sebebiyle kaydının silinmesi sonucu taahhütname ve kefalet senedinde belirtilen tutarın ödenmesi ile ilgili işlemde aşağıdaki kararı vermiştir:²⁸⁹

"...Anılan düzenlemeler ile, yeni kurulan üniversitelerin ihtiyaç duyduğu öğretim elemanı kadrolarının tamamlanmasına yönelik doktora olanağı tanınmış, bu şekilde öğrenimini başarı ile tamamlayanların görevlendirme yapan üniversitelere dönmeleri amaçlanmıştır. Bu düzenlemelerde her ne kadar doktora öğreniminde başarısız olan öğrencilere yönelik açık bir yaptırım öngörülmemiş ise de, idarelerin kamu yararı ve hizmet gereklerini gözetmek suretiyle bu yönde işlem tesis edebilmelerine engel bir durum bulunmamaktadır. Bu durumda, doktora eğitimini tamamlamadan üniversitesine dönen davacıya yapılan masrafların taahhütname kuralları uyarınca geri istenmesine ilişkin işlemde kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerekirken, aksi yöndeki temyize konu kararda hukuki isabet görülmemiştir..."

Yargıtay, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesi ile ilgili temziyen incelediği birçok davada mecburi hizmet yükümlülüğünü sorgulamaya gerek duymamış, taraflar arasında bir özel hukuk ilişkisi içerisinde oluşturulduğunu kabul ettiği taahhütname ve kefalet senetlerinde tazminata ilişkin koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durmuştur. Kişilerin serbest iradeleri ile imzaladıkları senetlerdeki tazminatları ödemekle yükümlü olduklarını belirtmiştir.²⁹⁰

Araştırma görevlilerinin aldıkları maaşların, taahhütname ve kefalet senetleri ile geri alınıp alınamayacağı konusunda ise netlik bulunmamaktadır. Zira; araştırma görevlilerinin aldıkları maaşın çalışmalarının bir karşılığı olduğu, görevlendirildikleri

²⁸⁹ Danıştay 8.D, Karar Tarihi:24.12.2003, Esas No:2003/1185, Karar No:2003/5925, (aktaran Çakır, 2015, s. 576.)

²⁹⁰ Sezer, 2011, s. 30.

üniversitede yalnızca öğrenci olmayıp aynı zamanda kamu görevi de ifa ettikleri, bu nedenle talep edilmemesi gerektiği şeklinde değerlendirmeler yapılmaktadır.²⁹¹ 217 araştırma görevlisi ile yapılan bir çalışmada da araştırmaya katılanların %89,4'ü araştırma görevliliği süresince almış oldukları maaşların karşılığını, ilgili yükseköğretim kurumlarına hizmet vererek ödediklerini düşündüğünü belirtmiştir.²⁹² Yargıtay'ın ise bu konu ile ilgili verdiği kararlar çelişkilidir.

Örneğin Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, araştırma görevlilerinin imzalanan taahhütname ve kefalet senetlerinin içeriğinde belirtilen harcama giderlerinden sorumlu tutulacaklarını, açıkça belirtilmesi durumunda maaştan sorumlu tutulabileceklerini belirtmiştir.²⁹³

Yargıtay başka bir kararında ise, açıkça yüklenme senedinde sayılmayan kalemlerin tahsilinin mümkün olmadığını dolayısıyla harcama giderleri arasında maaş belirtilmemişse araştırma görevlilerinin maaştan sorumlu tutulamayacaklarını aşağıdaki şekilde belirtmiştir.²⁹⁴

“Davalı Üniversite tarafından ödenecek kalemler arasında davacı’e ödenen maaşlar da hesaplanmıştır. Bilindiği üzere, maaş hizmet karşılığında kadroya dayanılarak ödenen parayı ifade eder. Davacı’e de araştırma görevlisi kadrosunda bulunması karşılığında maaş ödenmiştir. Somut olayda, maaş, yüklenme senedinde açıkça masraf olarak sayılan kalemler arasında yer almamaktadır. Açıkça yüklenme senedinde sayılmayan kalemlerin tahsili de mümkün değildir.”

Araştırma görevlileri lisansüstü eğitimlerini yurtiçinde yerine getirmeleri halinde öğrenci olmalarının yanında kamu görevi de yerine getirmekte ancak yurtdışında yerine getirmeleri halinde yalnızca öğrenci olmaktadırlar. Dolayısıyla kamu görevi yerine getirmemektedirler. Yargıtay bu nedenle maaş konusunda yurt içi ve yurt dışı maaş ayırımı yapmakta ve; “Geri ödenmesi öngörülen "aylık" kavramından, yurt dışı aylıkların anlaşılması icabettiği yorumlandığından, davacı üniversite yurtiçi aylıklarının ödenmesini isteyemeyecektir” şeklinde karar vermektedir. Bu karar ile Yargıtay, yurtiçinde lisansüstü eğitim gören öğrencilerin kamu görevi yerine getirdiklerini kabul etmektedir.²⁹⁵

²⁹¹ Rüzgaresen, 2012, s. 299.

²⁹² Karakütük&Özdemir, 2011, s. 33.

²⁹³ 18. HD, Karar Tarihi:06.12.2005,Esas No:2005/8980,Karar No:2005/10788 (aktaran Rüzgaresen, 2012, s. 299).

²⁹⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Karar Tarihi:24.09.2008, Esas:2008/18-553, Karar: 2008/563, (Erişim Tarihi:24.02.2019)

²⁹⁵ 18. HD, T. 13.12.2005, E. 2005/5785, K. 2005/11084 (aktaran Rüzgaresen, 2012, s. 301)

Yargıtay, başka bir kararında ise araştırma görevlilerinin sorumlu olacağı kısmın yalnızca eğitim ve öğretim için yapılan masraflar olduğu, araştırma görevlisi kadrosunda bulunmanın karşılığı olan maaş ödemelerinin bunun dışında kalacağı şeklindedir.²⁹⁶

Lisansüstü Eğitim amacıyla yurtdışına gönderilecek araştırma görevlileri için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Yurtdışı Eğitim Masraflarının Tahsili başlıklı Ek Madde 34 – (Ek: 1/8/1996 - 4160/2 md.) uygulanmaktadır. Madde hükmü aşağıdaki gibidir:

“İlgili kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine göre; öğrenim yapmak, yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak, staj yapmak veya benzeri bir nedenle geçici süreli görevlendirilmek suretiyle, üç ay veya daha fazla süre ile yurtdışına gönderilen kamu personeli yurtdışında buldukları sürenin iki katı kadar mecburi hizmetle yükümlüdürler. Bu şekilde yurt dışına gönderilecek personelden, örneği Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmış "Yüklenme Senedi ile Muteber İmzalı Mütessesil Kefalet Senedi" alınır.

Görüldüğü üzere madde hükmünde yurtdışına gönderilecek öğrencilerin taahhütname ve kefalet senetlerinin Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan örneğinin kullanılacağı yer almıştır.

35 inci madde kapsamında görevlendirilen araştırma görevlilerinin mecburi hizmetlerini kadrolarının bulunduğu kendi yükseköğretim kurumu yerine başka bir yükseköğretim kurumunda yerine getirmek istemeleri durumunda, Danıştay kişinin görevlendirildiği yükseköğretim kurumunun yurt dışında olması durumu ile ilgili açılan bir davada; “... yurtdışında yetiştirilen öğretim elemanlarının mecburi hizmetlerini kadrolarının bulunduğu yükseköğretim kurumunda yerine getirmeleri yasal bir zorunluluk olup, bunların bu yükümlülüklerini yerine getirmeden, kadrolarının bulunduğu yükseköğretim kurumunu, muvafakat vermesi konusunda yargı yoluyla zorlama olanağı yoktur”²⁹⁷ şeklinde karar vermiştir.

3.1.7. Araştırma Görevlisi Kadrosuna Atanmada “35 Yaş” Sorunu

²⁹⁶ Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, Karar Tarihi: 18.04.2011, Esas No:2011/3548, Karar No: 2011/5224, (Erişim Tarihi:24.02.2019)

²⁹⁷ Danıştay 8.Daire Kararı, Karar Tarihi: 29.1.2003, Esas No: 2002/3352, Karar No: 2003/427, (Erişim Tarihi: 29.03.2019)

Öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarına dolayısıyla araştırma görevlisi kadrosuna yapılacak atamalarda uygulanacak merkezi sınav ve giriş sınavlarına ilişkin usul ve esaslarla bu sınavlara girecek adaylarda aranacak şartların “*Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*” ile belirlendiği daha önce ifade edilmiştir.

Yönetmeliğin 09 Kasım 2018 tarihli ve 30590 sayılı RG’de yayımlanan halinde “Araştırma Görevlisi” kadrosu için “Özel Şartlar” aşağıdaki şekilde belirlenmişti.

“Özel şartlar

MADDE 7 –(1) Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir. Devlet yükseköğretim kurumlarının araştırma görevlisi kadrolarına başvurularda tezli yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik eğitimi öğrencisi olmak şartı aranır.”

Adı geçen yönetmeliğin gerek 2008 yılında²⁹⁸ yayımlanan halinde (Madde 7, 1-a) Son başvuru tarihi itibarıyla 35 yaşından gün almamış olmak), gerekse 2014 yılında²⁹⁹ yayımlanan halinde (Madde 7-(1) Araştırma Görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir.) ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak koşulu yer almıştır.

1982 Anayasası’nın 130. Maddesi aşağıdaki gibidir:

“Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, öğretim elemanı yetiştirme, üniversitelerin ve öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri, öğretim düzeyleri ve süreleri, ...disiplin ve ceza işleri, malî işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı malî kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir.”

Anayasa hükmü doğrultusunda akademik personelin atanma, görev, yetki, yetiştirilme, çalışma ve denetim usulleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda; sınıflandırma, aylık ve ek göstergeleri, derece yükselme ve kademe ilerlemeleri, sosyal

²⁹⁸ RG Tarih ve Sayısı: 31.07.2008-26953

²⁹⁹ RG Tarih ve Sayısı: 04.03.2014-28931

haklardan yararlanma, ek ders ücreti, üniversite, idari görev ve geliştirme ödeneklerinin miktarı, emekli ve yabancı uyruklu personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esaslar 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nda yer almış; hüküm bulunmayan hususlarda ise Devlet Memurları Kanunu geçerli kılınmıştır.³⁰⁰

Yukarıda anılan gerekçeler sebebi Yönetmelikte geçen “*Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir*” hükmünün iptali istemiyle açılan davada Danıştay 8. Dairesi aşağıdaki gerekçe ile Yönetmelik maddesinin iptaline karar vermiştir.³⁰¹

“...araştırma görevliliğine atanmada aranacak yaş şartına ilişkin düzenlemelerin ancak Kanunla yapılabileceği; mevzuatta ise yaş şartına ilişkin herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığı, Yönetmelik hükmüyle otuz beş yaş şartını getiren düzenlemenin ise üst hukuk normlarına aykırı olduğu anlaşıldığından, dava konusu Yönetmeliğin 7. maddesinin 1. fıkrasında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”

Danıştay'ın kararının ardından 03 Ekim 2019 tarihli RG de “*Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*”³⁰² ile 7 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

3.1.8. Çalışma Yaşamını Etkileyen Temel Sorun: Maaş

Akademisyenlerin maaşlarına ilişkin sağlıklı veriler gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde mevcut değildir. Bu durum alanla ilgili değerlendirmeleri de sınırlamaktadır. Ulusal düzeyde bir inceleme yapıldığında akademisyen maaşlarında kamu ve vakıf üniversitelerinin maaş sistematığının farklı olduğu, hatta kamu üniversitelerinin kendi arasında dahi maaşta farklılık olduğu görülür. Örneğin ödenek türlerinden biri olan “geliştirme ödeneği” ile 15 farklı maaş sistematığı oluşmuştur.

³⁰⁰ Aslan, 2014, s. 171.

³⁰¹ Danıştay 8.Daire Kararı Karar No: 2019/6854, Esas No: 2015/14240, (Erişim Tarihi: 15.10.2019)

³⁰² RG Tarih ve Sayısı:03.10.2019-30907

Uluslararası düzeyde bakıldığında ise “Maaş” kelimesinin tanımının dahi farklılık gösterdiği görülür.³⁰³

Akademik personel maaşlarında kamu üniversiteleri arasında da önemli farklılıklar görülmektedir. Bu farklılığı doğuran sebeplerden en önemlisi geliştirme ödeneğidir. Öyle ki Hakkâri, Ağrı’da görev yapan bir araştırma görevlisi İstanbul’da görev yapan bir araştırma görevlisinden 1,7 kat daha yüksek maaş almaktadır.³⁰⁴ Bu noktada asıl sorun gelişmemiş bölgelerde verilen geliştirme ödeneği nedeniyle maaşların yüksek olması değil, genel olarak akademik personel maaşlarının düşük olmasıdır. Bu durum gelişmiş bölgelerde görev yapan akademisyenleri dezavantajlı duruma düşürmekte ve akademisyenler de çözüm olarak vakıf üniversitelerine veya alternatif iş alanlarına yönelmektedir.³⁰⁵ Ülkemizde araştırma görevlileri ile yapılan bir çalışma da benzer sonuçları göstermiştir. Çalışmaya katılan araştırma görevlileri maaşın önemli bir güdüleme aracı olduğunu, bu nedenle kamu üniversitelerine göre %40-50 daha fazla ücret veren vakıf üniversitelerine geçmeyi düşündüklerini ifade etmektedirler.³⁰⁶

Akademik personel ile yapılan çalışmaların neredeyse tamamında maaşlarının yetersizliği en sık dile getirilen sorun olmuştur. Örneğin 2570 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada (2.405’ü devlet, 165’i vakıf üniversitesinde görev yapmakta olup araştırma katılanların %29.8’i (729 kişi) araştırma görevlisidir), hem devlet üniversitesinde, hem vakıf üniversitesinde görev yapan öğretim elemanlarının meslekleri ile ilgili sorunların başında ekonomik sıkıntılar (%66) gelmiştir. Öğretim elemanlarının %47.4’ü akademisyenlikten elde ettikleri geliri çok yetersiz, %32.9’ü yetersiz bulurken, %15.4’ü kısmen yeterli, %3.9’u yeterli, %0.5’i ise çok yeterli bulmuştur.³⁰⁷ Benzer şekilde Pamukkale Üniversitesi’nde görev yapmakta olan 102 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada da (araştırma görevlilerinin oranı %36’dır) ücreti yeterli bulanların oranı % 4,9, kısmen yeterli bulanların oranı %21,6 ve yetersiz bulanların oranı %73,5’dir.³⁰⁸ Yapılan başka bir çalışmada araştırma görevlilerinin meslekte yaşadıkları sıkıntılarının

³⁰³ Akgeyik, T. (2013). *Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyeliği Maaşı: Tespitler ve Bir Model Önerisi*. SETA, s. 24.

³⁰⁴ Akgeyik, 2013, s. 45.

³⁰⁵ Akgeyik, 2013, s. 47.

³⁰⁶ Bülbül, 2006, s. 161-164.

³⁰⁷ Dost, M. T., & Cenkseven, F. (2007). Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Çalışan Öğretim Elemanlarının Mesleki Sorunları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), s. 211.

³⁰⁸ Serinkan, C., & Bardakçı, A. (2009). Pamukkale Üniversite’ndeki Akademik Personelin İş Tatminleri ve Tükenmişlik Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 124.

başında aldıkları maaşların geldiğini belirtirken³⁰⁹, kamu üniversitelerinde görevli öğretim elemanlarının iş tatmin düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla 138 öğretim elemanı ile (%42'sini araştırma görevlileri oluşturmaktadır) yapılan çalışmada da değişkenler arasında en düşük tatmin düzeyini ücretin oluşturduğu ve iş tatmini ile ücret arasında kuvvetli bir bağlantı kurulduğu görülmüştür.³¹⁰ Eğitim fakültesinde görevli 286 araştırma görevlisi ile yapılan başka bir çalışmada araştırma görevlilerinin (33/a, 50/d, 35.madde ve ÖYP) %50,3'ü aldıkları ücretin gereksinimlerini karşılamadığını belirtmiştir.³¹¹

Araştırma görevlisi maaşlarına bakıldığında 2001 yılında 324 TL iken, 2013 yılında 2.376 TL olduğu dolayısıyla artış oranının %633 olduğu görülür. 2013 yılı verilerine göre artış oranı Memur için %1100 iken, profesör için %509, doçent için %421 ve yardımcı doçent için ise %524'tür. Araştırma görevlileri 2001 yılında profesör maaşlarının %47'si kadar maaş alırken, 2013 yılında %57'si kadar maaş almaktadır.³¹²

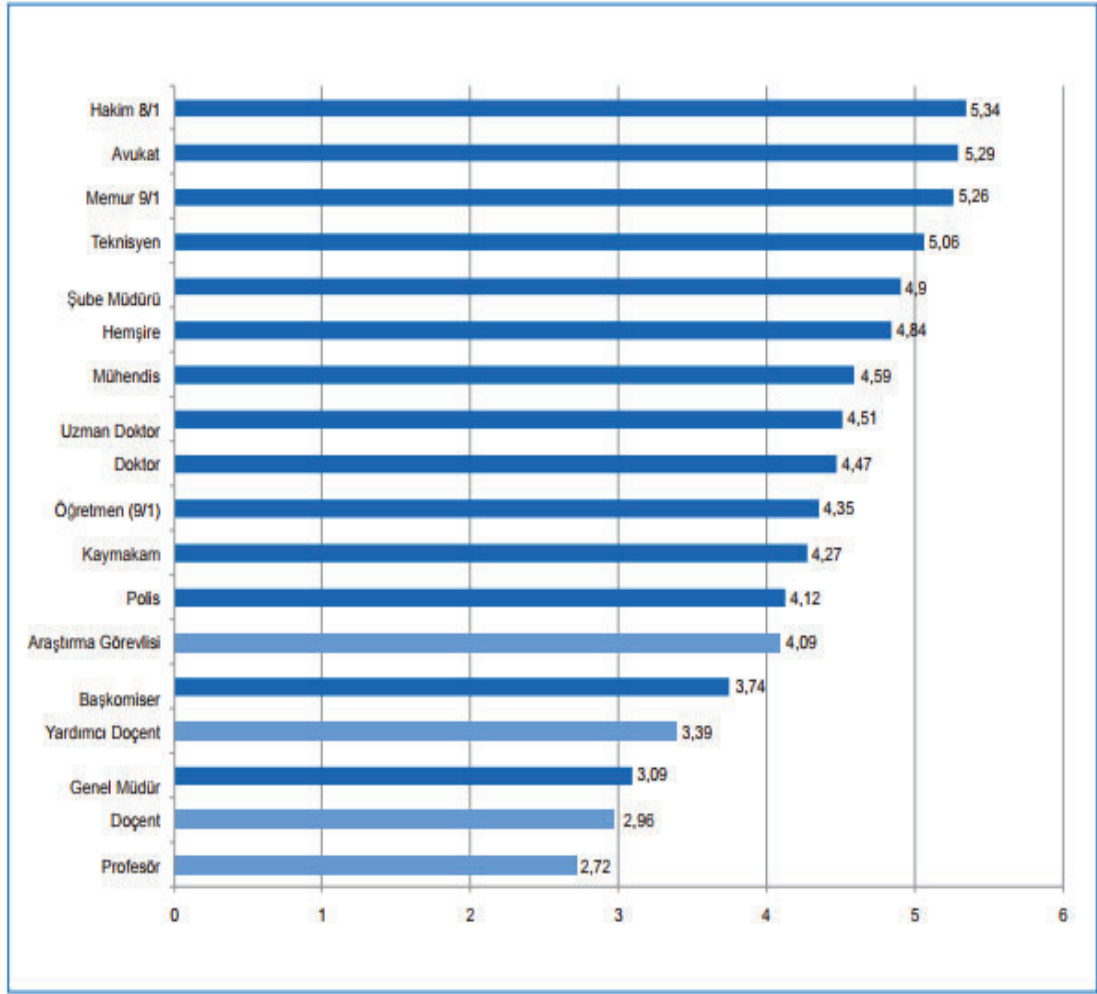
2013 yılında yayınlanan *Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyesi Maaşı Raporu'nda* Şekil 3.1'de görüldüğü üzere 2002-2013 döneminde akademisyen maaşında yaşanan artışın diğer kamu görevlilerine oranla yeterli düzeyde olmadığı ifade edilmiştir.

³⁰⁹ Bülbül, 2006, s. 140.

³¹⁰ Karaman, F., & Altunoğlu, A. E. (2007). Kamu Üniversiteleri Öğretim Elemanlarının İş Tatmini Düzeyini Etkileyen Faktörler. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(1), s. 116-119.

³¹¹ Yaya, 2011, s. 51.

³¹² Yaylalı, M. (2013). *Türkiye'de Akademisyenlerin Özlük Haklarının Mevcut Durumu ve Özlük Haklarının İyileştirilmesi Raporu*, s. 2.

Şekil 3.1. 2002-2013 dönemi maaş artış oranları³¹³

Şekil 3.1'e göre söz konusu dönemde en yüksek artış Hakim maaşında olurken (5,34 kat), en düşük artış ise profesör maaşında (2,72 kat) olmuştur. Araştırma görevlisi maaşındaki artış ise 4,09 kat olmuştur.³¹⁴ Yine aynı Rapor'da akademisyenlik mesleğine verilen değerin finansal boyutlarını ortaya koymak adına 2002-2013 yılları arasında maaş artışlarının kişi başı gayri safi yurtiçi hasılaya oranındaki değişim incelenmiştir. Yapılan incelemede karşılaştırma grubunda³¹⁵ yer alan kadrolarda ortalama iyileşmenin 0.22 düzeyinde olduğu belirtilmiştir. Akademik kadrolar içerisinde ise en yüksek artışın 0.21 oranı ile 2002 yılında kişi başı gayri safi yurtiçi hasılanın 1,37 katı daha yüksek maaş alırken, 2013 yılında 1,58 katı daha yüksek maaş alan araştırma görevlileri olduğu belirtilmektedir. Yine aynı dönem için karşılaştırma grubunda yer alan kadrolarda reel

³¹³ Akgeyik, 2013, s. 40.

³¹⁴ Akgeyik, 2013, s. 40.

³¹⁵ Karşılaştırma grubunda yer alan kadrolar Şekil 3.1.'de yer alan kadrolardır.

düzeyde meydana gelen artış ortalama %51 iken, akademik kadrolar içerisinde en yüksek artış %40,55 ile yine araştırma görevliliğinde olmuştur.³¹⁶ Ayrıca aynı rapora göre, araştırma görevlilerinin aylık ortalama maaşları Dünya Bankası 2012 yılı verileri esas alındığında 1.638\$ düzeyindedir.³¹⁷

2006 yılında yapılan çalışmaya göre 7/1 kadro ve derecesinden maaş alan bir araştırma görevlisinin aldığı yıllık ücret devamlı artış göstermiştir. Ancak ücretlerdeki artışta ülkemizde bu dönemlerde yaşanan enflasyonun etkili olabileceği düşünülerek gerçek bir artış olup olmadığını incelemek adına ücretler sabit fiyatlara dönüştürülmüştür. Asistan kadrosundan araştırma görevlisi kadrosuna dönüşümün 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1981 yılında yaşandığı gerçeğinden hareketle sabit fiyatlara dönüştürülmüş ücretler incelendiğinde, 1972 yılındaki asistanın aldığı ücrete 1981 yılı ve sonrasında yalnızca 1989-1993,1997 ve 1999 yıllarında ulaşıldığı görülür. Söz konusu dönüşüm çalışmasını gerçekleştiren Bülbül, geleceğin öğretim üyeleri gözüyle bakılan asistanların, iyilerin denenerek seçildiği araştırma görevlilerine göre daha yüksek ücret almasının olağan bir durum olduğunu, asistan kadrosundan araştırma görevliliğine dönüşümünde yalnızca kadro isminin değil, aynı zamanda bu kadroya yüklenen anlamında dönüşmüş olabileceği şeklinde yorumlamıştır.³¹⁸

Başarılı mezunlar tarafından akademik kariyerin tercih edilmeme sebeplerinin net olarak ortaya konulabilmesi için, hem ulusal hem uluslararası düzeyde bir karşılaştırma yapılması gerekir. Eğitim-Bir-Sen tarafından 2013 yılında yayınladığı raporda ulusal düzeyde yapılan karşılaştırma aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

“... aynı yükseköğretim programından mezun olan bir öğrenci kamuda mühendis olmayı tercih ettiğinde 3.394 TL maaşla işe başlarken, özel sektörde orta düzey yönetici olduğunda en az 2.500-3.500 TL başlangıç maaşı almakta, aynı kişi Bakanlık Merkez teşkilatında uzman yardımcısı olduğunda 2.860 TL, uzman olarak görev aldığı anda ise 4.020 TL maaş almaktadır. Söz konusu üniversite mezunu araştırma görevlisi olarak akademik kariyer yapma kararı aldığı anda ise 2.203 TL maaşla göreve başlamaktadır.”³¹⁹

2019 yılı temmuz ayı sonrası aynı yükseköğretim programından mezun olan bir öğrencinin başvurabileceği bazı kadrolar aşağıdaki Çizelge 3.4'deki gibidir. Buna göre

³¹⁶ Akgeyik, 2013, s. 41.

³¹⁷ Eğitim-Bir-Sen. (2013). *Öğretim Elemanlarının Mali Hakları Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalar Raporu Tespitler ve Talepler*. Ankara, s. 7.

³¹⁸ Bülbül, 2006, s. 116-118.

³¹⁹ Eğitim-Bir-Sen, 2013, s. 9.

aynı yükseköğretim programından mezun olan bir öğrenci için kamuda “Kaymakam Adayı” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.862 TL’dir.³²⁰ Kaymakam adayları olarak atanan kişi toplam 36 aylık (12 ay yurtdışı) zorunlu staja tabi tutulmakta, ardından kaymakamlık tezi hazırlamakta ve sonrasında bakanlık tarafından kaymakam olarak görevlendirilmektedir.³²¹ Aynı öğrenci, kamuda “Kariyer Uzmanı” olarak görev yapmak üzere “Kariyer Uzman Yardımcısı” kadrosuna atandığı takdirde ise maaşı 5.688 TL’dir. Bilindiği üzere kariyer uzmanlıkları ülkemizde 2011 yılı sonrasında yaygınlaşmaya başlamıştır. Uzman kadrosunda istihdam edilecek personel uzman yardımcısı olarak mesleğe başlamakta ve 3 yıllık bir yetiştirme döneminin ardından yapılan bir sınav ile uzman kadrosuna atamaları yapılmaktadır. Aynı öğrenci, “Hakim-Savcı Adayı” olarak göreve başladığı takdirde ise 6.129 TL maaş alacaktır. Aynı öğrenci için kamuda “Araştırma Görevlisi” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.591 TL’dir.³²² (2019 yılı Temmuz ayı itibarıyla, 9. derecenin 1. kademesinde olan, hizmeti bulunmayan, bekar).

Unvan	D/K	Hizmet Yılı	15 Temmuz 2019 Net Maaş
Uzman Yardımcısı (Merkez-Kariyer)	9/1	0	5.688 TL
Hakim Adayı	9/1	0	6.129 TL
Kaymakam Adayı	9/1	0	5.862 TL
Araştırma Görevlisi	7/1	0	5.591 TL

Çizelge 3.4: 2019 Temmuz Ayı Sonrası Memuriyete Giriş Maaş Örnekleri³²³

Örneklerde de görüldüğü üzere yukarıdaki kadrolar arasında en düşük maaş araştırma görevlilerinin olsa da, aradaki açıklığın çok fazla olmadığı görülür. Yukarıdaki

³²⁰ İnternet: <https://memurunyeri.com/meslek-rehberi/7147-kaymakam-adayligi-ve-maaslari.html>, (Erişim Tarihi:01.10.2019)

³²¹ Kaymakam Adayları Yönetmeliği, RG Tarih ve Sayısı: 06.07.2011-27986)

³²² İnternet: <http://www.kamuajans.com/maaslar/memur-ogretmen-polis-hemsire-ve-emeklilerin-2020-yili-ocak-maasi-toplu-sozlesme-zamli-ne-kadar-olacak-h529136.html>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

³²³ İnternet: <https://www.memurlar.net/maas/>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

unvanlarda görev yapan personelin 25 hizmet yılını doldurdıkları takdirde ise maaşları aşağıdaki gibidir:

Unvan	D/K	Hizmet Yılı	15 Temmuz 2019 Net Maaş
Uzman (Merkez/Kariyer)	1/4	25 ve üzeri	8.430 TL
Hakim	1/4	25 ve üzeri	14,908.87 TL
Kaymakam	1/4	25 ve üzeri	8,520 TL
Araştırma Görevlisi	4/9	25 ve üzeri	5,720.36 TL

Çizelge 3.5: 2019 Temmuz Ayı Sonrası Maaş Örnekleri³²⁴

2019 yılı temmuz ayı itibari ile 25 hizmet yılına dolduran bir “Kaymakam” maaşı ise 8.520 TL, “Uzman” maaşı 8.430 TL, Hakim maaşı 14,908.87 TL ve “Araştırma Görevlisi” maaşı ise 5.720.36 TL’dir. (2019 yılı Temmuz ayı itibariyle, 25 yıl hizmeti bulunmayan, bekar).

Çizelge 3.5’e bakıldığında adı geçen kadrolar ile araştırma görevliliği arasındaki açıklığın çok fazla olduğu görülür. Bu duruma sebep olan hususlardan birisi ise derece ve ek göstergelere ilişkindir. Bilindiği üzere öğretim elemanlarının aylık ve ek göstergeleri ile ilgili hususlar 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu’nda yer almaktadır. 2018 yılında öğretim elemanı kadrolarında yapılan değişiklik sonrası kadro derecesi ve ek gösterge değeri aşağıdaki gibi olmuştur.

³²⁴ İnternet: <https://www.memurlar.net/maas/>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

ESKİ HALİ				YENİ HALİ		
UNVAN	KADRO ARALIĞI	DERECE	EK GÖSTERGE	UNVAN	KADRO ARALIĞI	DERECE EK GÖSTERGE
Profesörlerden Rektör, Rektör Yardımcısı, Dekan, Dekan Yardımcısı, Yüksekokul Müdürü olanlar ile Profesörlük kadrosunda dört yılını tamamlamış bulunanlar	1		6400	Profesörlerden Rektör, Rektör Yardımcısı, Dekan, Dekan Yardımcısı, Yüksekokul Müdürü olanlar ile Profesörlük kadrosunda dört yılını tamamlamış bulunanlar	1	6400
Profesörler	1		5300	Profesörler	1	5300
Doçentler	1-3		4800	Doçentler	1-3	4800
Yardımcı Doçentler	1-5		3600	Doktor Öğretim Üyeleri	1-5	3600
Öğretim Görevlisi,	1		3600	Öğretim Görevlisi ve	1	3600
Okutmanlar, Diğer Öğretim	2		2700	Araştırma Görevlileri	2	2700
Yardımcıları	3-7		2300		3-7	2300

Çizelge 3.6.: Öğretim Elemanlarının Kadro Derece Aralığı ve Ek Göstere Oranı³²⁵

Görüldüğü üzere araştırma görevlileri 1. derecede oldukları takdirde 3600, 2. derecede oldukları takdirde 2700, 3-7. derece arasında oldukları takdirde ise 2300 ek göstere almaktadır. Ülkemiz yükseköğretiminde araştırma görevlileri 4-7. derece aralığındadır. Bu nedenle de 25 yıl görev yaptıkları takdirde ek göstergelerinde değişiklik olmamakta ve maaşlarında yeterince artış olmamaktadır.³²⁶ Bu durumda araştırma görevlilerinin maaşlarının yetersizliğine ilişkin şikâyetlerini doğrulamakta, göreve başlama aşamasında çok fazla olmayan maaş farklılığın ileriki yıllarda artarak devam ettiği görülür.

Başarılı mezunların akademik kariyeri tercih etmemesi; araştırma görevlisi kadrosuna yapılan nitelikli başvuruların azalmasına yol açmasının³²⁷ bir diğer sonucu ise üniversitelerimizdeki öğretim elemanı kadrolarının niteliğinin düşmesidir. Üniversitelerimizde öğretim üyelerinin niteliğinin önemini vurgulamak adına, üniversitelerimizin dünya sıralamasındaki durumuna bakıldığında bu durumun sonuçları daha net olarak görülebilir. Dünya Üniversiteleri Sıralama Merkezi (The Center for World University Ranking - CWUR) tarafından aşağıdaki 7 kriter temelinde değerlendirme yapılarak Üniversitelerin sıralaması belirlenmiştir:

“1. Eğitimin kalitesi: Uluslararası ödül ya da madalya kazanmış mezunların sayısının üniversitenin mezun sayısına oranı.

³²⁵ İnternet: <https://www.memurlar.net/haber/831261/doktora-yapan-arastirma-gorevlisi-yesil-pasaport-alamiyor.html>, (Erişim Tarihi: 27.05.2019)

³²⁶ İnternet: <https://www.memurlar.net/haber/831261/doktora-yapan-arastirma-gorevlisi-yesil-pasaport-alamiyor.html>, (Erişim Tarihi: 27.05.2019)

³²⁷ Yaylalı, 2013, s. 1-4.

2.Mezunların İstihdam Edilmesi: Dünyadaki önemli firmaların CEO pozisyonlarında bulunan üniversite mezunlarının toplam mezun sayısına oranı.

3.Öğretim Kadrosunun Kalitesi: Üniversite öğretim üyelerinden uluslararası ödül ya da madalya kazanmış olanların sayısı.

4.Araştırma Sayısı: Araştırma yazılarının sayfa sayısı toplamı.

5.Araştırmaların Kalitesi: Önde gelen bilimsel dergilerde yayınlanan makalelerin sayısı.

6.Etki: Yüksek derecede etkili dergilerde yayınlanan makale sayısı.

7.Referans Sayısı: Üniversite öğretim üyelerinin atıf yapılan makale sayısı”.³²⁸

Üniversite sıralamasında göz önüne alınan kriterler incelendiğinde üniversitelerin akademik kadrolarının ve araştırma görevlilerinin asıl görevleri olan “araştırma” fonksiyonunun sayısı ile kalitesinin üniversite sıralamasında ne denli önemli olduğu görülür. Sıralamada ilk 10 içerisinde ABD ve İngiltere’deki üniversiteler yer alırken, ülkemiz yükseköğretim kurumlarına bakıldığında 2014 yılında dünya sıralamasında ilk 1.000 üniversite arasında 10 üniversite yer alırken, 2018 yılı itibari ile 13 üniversitenin yer aldığı görülür. Bu üniversiteler ise Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi gibi büyük ve köklü üniversitelerdir.

3.2. Çözüm Önerileri

Araştırma görevlilerinin mesleki sorunları ile ilgili araştırmalar göstermiştir ki, araştırma görevlilerinin birçok sorunu olmakla birlikte tüm araştırma görevlileri tarafından dile getirilen sorunlara ilişkin çözümler aşağıdaki gibidir:

³²⁸ İnternet: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45937704>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

3.2.1. Araştırma Görevlilerinin İstihdam Türlerine İlişkin Çözüm Önerileri

Bir diğer önemli sorun ise istihdam sorunudur. Araştırma görevlileri yükseköğretim sistemimizde halen devamlı statü olarak tanımlanan 33/a ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 1990'lı yıllarda eklenen geçici statü olarak tanımlanan 50/d olmak üzere iki farklı statüde istihdam edilmekte olduğu açıklanmıştır. 18/6/2017 tarihli ve 7033 sayılı Yasa (Kamuoyunda Üretim Reformu Paketi olarak bilinen “Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”³²⁹ (Madde 18)) ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen hüküm ile (Ek Madde 38)³³⁰ 01/01/2018 tarihinden itibaren araştırma görevlisi atamalarının 33 üncü maddede belirtilen usule göre yalnızca 50/d maddesine göre yapılacağı kararlaştırılmıştır. 50/d maddesi ile amaçlanan lisansüstü öğrencilerin desteklenmeleri olduğundan, bu maddeye göre araştırma görevlileri lisansüstü eğitimleri süresince atanmakta ve lisansüstü eğitimin tamamlanmasının ardından kadroları ile ilişkileri kesilmektedir. 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlileri için böyle bir durum söz konusu değildir. 33/a maddesine göre atanan araştırma görevlilerinin başarılı olmaları halinde kadroları ile ilişkileri kesilmemekte, aksine başarısız olmaları halinde kesilmektedir. Her ne kadar 50/d maddesine göre atamanın amacının lisansüstü öğrencilerin desteklenmesi olduğu belirtilse de, doktorasını tamamlayarak akademik yeterliğini ispat etmiş kişilerin başarılı olmaları sebebiyle kadroları ile ilişkilerinin kesilmesi Anayasanın eşitlik ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Her ne kadar araştırma görevlisi kadrosuna atamalar artık yalnızca 50/d maddesi ile yapılıyor olsa istihdam

³²⁹ RG Tarih ve Sayısı: 01.07.2017-30111

³³⁰ **Araştırma görevlisi istihdamı (1)(2) Ek Madde 38- (Ek: 18/6/2017-7033/18 md.)** Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına atamalar, 33 üncü maddede belirtilen usule uygun olarak 50 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılır. Bu kapsamda atananlardan doktora veya sanatta yeterlik eğitimlerini tamamlayanların en fazla %20'si doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların senatolarınca belirlenen ve Yükseköğretim Kurulunca onaylanan performans dayalı kriterler çerçevesinde doktor öğretim üyesi kadrolarına atanabilir. Bu kapsamda atanamayanların, doktora veya sanatta yeterlik eğitimini tamamladıkları kurumların öğretim üyesi kadrolarına atanabilmeleri için en az bir eğitim-öğretim yılı yurt içinde veya yurt dışında farklı bir yükseköğretim kurumunda çalışması gerekir. Bu madde kapsamında atananlara 35 inci maddeye göre yurt içinde başka bir yükseköğretim kurumlarındaki doktora veya sanatta yeterlik eğitim süreleri için mecburi hizmet yüklenemez.

(1) 18/6/2017 tarihli ve 7033 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle, bu maddenin 1/1/2018 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(2) 22/2/2018 tarihli ve 7100 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “yardımcı doçent” ibaresi “doktor öğretim üyesi” şeklinde değiştirilmiştir.

türleri ile ilgili sorunun çözümü için araştırma görevliliği düzenleyen 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'ndaki 33/a ve 50/d gibi iki farklı madde ve iki farklı uygulama biçimi yerine araştırma görevlilerinin akademik kariyerlerini güvenceye alan tek bir madde üzerinde karar kılınması gerekmektedir.

3.2.2. Taahhütname ve Kefalet Senetlerine İlişkin Çözüm Önerileri

33/a maddesine göre atanan araştırma görevlilerinden istenen taahhütname ve kefalet senetleri de önemli sorunlardan biridir. 35. madde ile görevlendirilen araştırma görevlilerinden istenen taahhütname ve kefalet senetleri kurumdan kuruma farklılık göstermektedir. Bu nedenle tüm üniversitelerin kullanacağı tek tip bir senet oluşturularak bu sorun giderilmelidir. Ayrıca taahhütname ve kefalet senedi ile görevlendirme süresince ödenen maaşın geri istenip istenemeyeceği de tartışmalıdır. Araştırma görevlilerinin yurtiçinde lisansüstü eğitim için görevlendirilmeleri halinde, görevlendirildikleri üniversitelerde yalnızca öğrenci olmayıp aynı zamanda kamu görevi ifa ettikleri ancak yurtdışında lisansüstü eğitim için görevlendirilmeleri halinde yalnızca öğrenci olmaları sebebiyle yurtdışında görevlendirilenlerden alınan maaşın istenmesi gerektiği şeklindeki değerlendirme ise yerindedir.³³¹

3.2.3. Araştırma Görevlisi Kadrosuna Atanmada Kaldırılan“35 Yaş” ile İlgili Çözüm Önerileri

Öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalarda uygulanacak merkezi sınav ve giriş sınavlarına ilişkin usul ve esaslarla bu sınavlara girecek adaylarda aranacak şartların belirlendiği “*Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*”in “*Özel şartlar*” başlıklı 7. Maddesinde yönetmeliğin 2008, 2014 ve 2018 yıllarında yayımlanmış hallerinde “*Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla*

³³¹ Rüzgaresen, 2012, s. 99.

otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir.” hükmü yer almıştır. Madde hükmünün yaş şartına ilişkin düzenlemenin ancak kanunla yapılabileceği gerekçesi ile 2019/6854 karar sayılı Danıştay kararı ile iptal edilmesinin ardından yönetmelikte 03 Ekim 2019 tarihinde yapılan değişiklik ile yönetmeliğin 7. Maddesinin 1. Cümlesi olan “Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir” hükmü yürürlükten kaldırılmıştır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Memuriyete Giriş” başlıklı 40. maddesinde “Genel olarak 18 yaşını tamamlayanlar Devlet memuru olabilirler” hükmü yer almış, ayrıca 48. maddede de özel şart eklenebileceği belirtilmiştir. Ülkemiz yükseköğretim sistemindeki akademik personelin aynı zamanda kamu görevlisi olması sebebiyle, Kanunla belirlenen yaş sınırlamasının yönetmelikle değiştirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle yönetmelik hükmünün iptali hukuki olarak doğru bir karar olmakla birlikte ülkemiz yükseköğretim sistemi bağlamında değerlendirildiğinde araştırma görevlilerinin geleceğin öğretim üyeleri olmaları ve akademik kariyer basamaklarında geçirecekleri süreler de göz önüne alındığında araştırma görevliliği için yaşa ilişkin koşulun 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na eklenmesi gerekmektedir.

3.2.4. Maaşa İlişkin Çözüm Önerileri

Araştırma görevlileri ile ilgili en önemli sorunlardan biri de ekonomik sorunlardır. Ülkemizde maaş sistemi içindeki farklılıklardan ötürü akademik personelin maaşları bölgeden bölgeye değişiklik göstermektedir ve net olarak bilinmemektedir. Yapılan bir çalışmaya göre de 2002-2013 döneminde araştırma görevlisi maaşındaki artışın 4,09 olduğu belirtilmesi³³² araştırma görevlilerinin sorun olarak ekonomik sebepleri göstermelerini açıklamaktadır.

2019 yılı temmuz ayı sonrası aynı yükseköğretim programından mezun olan bir öğrencinin kamuda; (2019 yılı temmuz ayı itibarıyla, 9. derecenin 1. kademesinde olan, hizmeti bulunmayan, bekar).

-“Kaymakam Adayı” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.862 TL,

³³² Akgeyik, 2013, s. 40.

- “Kariyer Uzmanı” olarak görev yapmak üzere “Kariyer Uzman Yardımcısı” olarak göreve başlaması halinde maaşının 5.688 TL,
- “Hakim-Savcı Adayı” olarak göreve başladığı takdirde ise 6.129 TL,
- “Araştırma Görevlisi” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.591 TL olacağı görülmüştür.

Aynı unvanların 25 hizmet yılı görev yaptıkları takdirde ise; (2019 yılı Temmuz ayı itibariyle, 25 yıl hizmeti bulunmayan, bekar).

- “Kaymakam” olarak alacağı maaşın 8.520 TL,
- “Uzman” olarak alacağı maaşın 8.430 TL,
- Hakim olarak alacağı maaşın maaşı 14,908.87 TL
- “Araştırma Görevlisi” olarak alacağı maaşın maaşı ise 5.720.36 TL’dir.

Bu sonuçlar göstermiştir ki, gerek göreve başlama aşamasında gerekse ilerleyen yıllarda araştırma görevlisi maaşları diğer sektörler ve kurumlar yanında düşük düzeyde kalması, bu durum fa bilgi inşa kurumlarımız olan üniversitelerimizin yapıtaşları araştırma görevlilerinin niteliğinin düşmesine neden olmaktadır.

Araştırma görevlisi maaşlarının düşük olmasının bir diğer nedeni de kademe ve ek gösterge ile ilgilidir. Akademik personelin derece ve ek göstergelerinin 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu’nda yer aldığı ifade edilmiştir. Buna göre araştırma görevlileri 1. derecede oldukları takdirde 3600, 2. derecede oldukları takdirde 2700, 3-7. derece arasında oldukları takdirde ise 2300 ek gösterge almaktadır. Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında ise araştırma görevlileri 4-7. derece aralığında istihdam edilmektedir. Bilindiği üzere ek gösterge maaşın belirlenmesinde en önemli etkidir. Araştırma görevlilerinin 1-3. derece aralığında olmasında yasal bir engel bulunmamasına rağmen, 1-3. derece kadro ihdas edilememesi ve dolu kadro değişikliklerinde de kadro tahsis edilmemesi ³³³ sebebiyle araştırma görevlileri hizmet yıllarındaki artışa oranla 1. ve 2. derecenin ek göstergesinden faydalanamamaktadır. Bu durum neticesinde ise maaşlarındaki artış yetersiz kalmaktadır.

³³³ İnternet: <https://www.memurlar.net/haber/831261/doktora-yapan-arastirma-gorevlisi-yesil-pasaport-alamiyor.html>, (Erişim Tarihi: 27.05.2019)

Ayrıca yine aynı şekilde araştırma görevlilerinin 4-7. Derece arasında istihdam edilmeleri ve 3. dereceye inemedikleri için yeşil pasaport da alamamaktadırlar.

Bu durumun çözümü için araştırma görevlilerine kanunla verilmiş olan 1.,2. Ve 3. Derece kadro tahsis edilmesi ile maşa ilişkin problemlerin bir kısmı çözülebilir.

Bu sonuçlar göstermiştir ki, araştırma görevlisi maaşları diğer sektörler ve kurumlar yanında düşük düzeyde olması bilgi inşa kurumlarımız olan üniversitelerimizin yapıtaşları araştırma görevlilerinin niteliğinin düşmesine neden olmaktadır. Yapılan çalışmalarda ayrıca akademik personel maaşlarının yetersizliğinin başka sonuçları da doğurduğu görülmüştür. Örneğin devlet üniversitesinde çalışan araştırma görevlilerinin çalışma yaşamlarının kalite düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmada, araştırma görevlileri ücret yetersizliğinin, geçim problemleri nedeniyle kendilerini akademik ve bilimsel çalışmalara tam olarak verememelerine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Yine aynı çalışmaya göre ücretin yeterli düzeyde olmamasının yaratmış olduğu en dikkat çekici sonuç olarak, bilimsel araştırmaları olumsuz etkilemesi gösterilmiştir. Araştırmaya katılan bir araştırma görevlisi ücretin günlük yaşamı idame ettirebilmek için yeterli olduğunu ancak araştırmalar için para harcanması gerektiğinde yetersiz olduğunu belirtmiştir.³³⁴ Bu nedenle nitelikli mezunların akademik dünyaya kazandırılabilmesi ancak araştırma görevlilerinin maaşlarında diğer kurumlar ve özel sektöre nazaran gerekli iyileştirmelerin yapılması ile mümkün olabilir.

3.2.5. Diğer Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

01.01.2018 tarihinden sonra lisansüstü eğitime başlayan ve 50/d maddesi ile atanan araştırma görevlilerinin doktora eğitimini tamamladıkları yükseköğretim kurumlarının doktor öğretim üyesi kadrosuna atanmalarına getirilen yıllık %20'lik kota uygulaması ise yerindedir. Bu uygulama ile araştırma görevlileri performansa dayalı kriterler çerçevesinde doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilecektir. Bu karar ile performans odaklı bir akademik yükselme ile bilimsel anlamda en yetkin kişilerin doktor öğretim üyesi kadrosuna atanması amaçlanmaktadır.

³³⁴ Özasan, 2010, s. 56.

Araştırma görevlileri tarafından dile getirilen bir diğer sorun olan psikolojik yıldırıma üniversitelerde en fazla araştırma görevlileri maruz kalmaktadır. Psikolojik yıldırma ile ilgili yasal düzenlemenin olmaması sebebiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda psikolojik taciz ile ilgili gerekli yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Konu tüm üniversiteleri ilgilendirdiğinden Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde ilgili birim kurulabilir. Psikolojik şiddete gerek maruz kalanların gerekse uygulayanların üniversitede görev yapması sebebiyle konu ile ilgili farkındalığın artırılması ve akademik personelin konu ile ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Araştırma görevlileri ile ilgili yapılan çalışmalarda da ifade edildiği üzere araştırma görevlilerinin bir diğer önemli sorunu görev tanımında geçen “yetkili organlarca verilen diğer görevleri yapar” ifadesidir. Bu durum özellikle yeni kurulan üniversitelerde görevli araştırma görevlilerinin fakülte tarafından verilen sekreteryaya vb. işlere önemli bir zaman dilimi ayırmalarına ve akademik çalışmalarına tam olarak odaklanamamalarına neden olmaktadır. Bu nedenle araştırma görevlilerinin görev tanımlarının net bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

4. SONUÇ

Günümüzde öğretim üyeliğinin temel basamağını oluşturan araştırma görevliliğinin tarihsel gelişiminde ilk üniversite yasasına “Asistan” adı altında girdiği ve “ilerde öğretim üyesi olarak yetişecek kişi” olarak tanımlandığı görülmüştür. Üniversite Kanunları ile Üniversite Personel Kanunlarında unvan ve hizmet sınıfı açısından gösterdiği değişim aşağıdaki gibi olmuştur.

Unvan	Yıl	Kanun Adı	Hizmet Sınıfı
Asistan	1946	4936 sayılı Üniversite Kanunu	Öğretim Yardımcıları
Asistan Araştırma Görevlileri	1973	1750 sayılı Üniversiteler Kanunu	Öğretim Yardımcıları
Asistan	1973	1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu	Öğretim Üyeleri ve Asistanlar
Araştırma Görevlisi	1981	2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu	Araştırma Görevlileri
Araştırma Görevlisi	1983	2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu	Araştırma Görevlileri

Geçmişten günümüze “asistan”dan “araştırma görevliliği”ne geçişte yaşanan yalnızca isim değişikliği değildir, bu durum değişimden ziyade dönüşümdür. İkisi arasındaki temel farklılık, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile kaldırılan asistanlığın güvenceli statüye sahip olması³³⁵ ve asistanların öğretim mesleğinin kaynağı olduğunun açıkça belirtilmesi iken, günümüzde geçerli 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda araştırma görevliliği sözleşmelilik esasına dayanması³³⁶ ve tanımında öğretim üyeliği mesleğinin kaynağı olduğuna ilişkin bir ifadenin yer almamasıdır. Her ne kadar

³³⁵ Sayan, 2005, s. 159-160.

³³⁶ Sayan, 2005, s. 159-160.

tanımlamada öğretim üyeliğinin temel basamağı olduğu açıkça yer almasa da, öğretim üyelerinin genellikle araştırma görevlilerinin içinden çıkması araştırma görevlilerini öğretim üyeliğinin temel basamağı olarak işaret etmekte³³⁷ ve bu doğrultuda bir genel görüşün oluşmasını sağlamıştır.

Çalışmamızda öğretim elemanı sayısal veriler incelendiğinde, öğretim elemanı sayısının 1920’li yıllarda 300 civarı iken, 1950’li yıllarda 1800’ü aştığı, 1980’li yıllarda ise 20.000 civarı olduğu görülmüştür. Günümüzde ise bu sayı 166.033’tür.

Öğretim elemanı sayısının akademik unvan bazında dağılımına bakıldığında;

Profesör sayısı: 26.437 (22.241 Devlet, 4192 Vakıf Ü., 4 Vakıf MYO olmak üzere),

Doçent sayısı; 15449 (13453 Devlet, 1992 Vakıf Ü., 4 Vakıf MYO olmak üzere),

Doktor öğretim üyesi sayısı; 39446 (31726 Devlet, 7684 Vakıf Ü., 36 Vakıf MYO olmak üzere),

Öğretim Görevlisi sayısı;36.365 (29.049 Devlet Ü.,6965 Vakıf Ü.,351 Vakıf MYO olmak üzere)’dir. 06 Mart 2018 tarihli RG’de yer alan 7100 sayılı Kanun ile “Okutman, Uzman, Eğitim-Öğretim Planlamacısı kadrolarında görev yapanlar “Öğretim Görevlisi” kadrosuna dönüştürülmüştür. Bu nedenle güncel sayılarda önceden bu kadrolarda görev yapanlara ilişkin veriler de eklenmiştir.)

Araştırma görevlisi sayısının ise 1983 yılında 7.809 iken, 2003 yılında 27.380 civarı olmuştur, günümüzde ise bu sayı 48336’dır. (44805 Devlet Ü.,3531 Vakıf Ü. olmak üzere)

Araştırma görevlisi sayısının öğretim elemanı içerisindeki oranı %29’dur. Dolayısıyla tüm akademik unvanlar içerisinde en büyük grubu araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Araştırma görevlisi sayısı devlet üniversitelerinde %93 iken, vakıf üniversitelerinde %7’dir. Dolayısıyla araştırma görevlisi yetiştirilmesinde ağırlık devlet üniversitelerindedir. Bu oran göstermiştir ki, vakıf üniversiteleri öğretim üyesi ihtiyaçlarını kendileri yetiştirmemekte, devlet yükseköğretim kurumları tarafından yetişmiş elemanlardan temin etmektedir.

Tüm bu sayısal veriler birlikte değerlendirildiğinde, bu verilere ilişkin en önemli hususun öğretim üyesi sayısı (81.332) ile araştırma görevlisi sayısı (48.336) arasındaki

³³⁷ Korkut,Yalçınkaya&Muştan, 1999, s. 19.

fark olduğu söylenebilir. Araştırma görevlilerinin geleceğim öğretim üyeleri olacağı görüşünden hareketle ve içlerinden iyilerin seçilerek öğretim üyeliğine yükseltileceği düşünüldüğünde bu sayı çok yetersiz kalmaktadır.

Ülkemizde öğretim üyesi eksikliği birçok çalışmada dile getirilmiştir. Bu soruna çözüm olarak ise farklı yöntem uygulanmaktadır:

Yurtdışında öğrenci yetiştirilmesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da ilk kez 1929 yılında uygulamaya konan 1416 sayılı Kanun ile sağlanmakta, bu kapsamda gönderilen bursiyerler döndüklerinde büyük oranda yükseköğretim kurumlarında görev yapmaktadırlar. MEB tarafından gönderilen ve dönen bursiyerle ilgili ise yeterli çalışma bulunmamaktadır. 1986 yılına kadar yurtdışına öğrenci gönderme yalnızca MEB tarafından gerçekleştirilmiş, 1986 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılarak üniversitelerin de yurtdışına öğrenci göndermesi sağlanmıştır.

Yurtiçinde öğrenci yetiştirilmesinde ise, lisansüstü eğitim verme imkanına sahip üniversiteler kendi araştırma görevlilerini kendileri yetiştirirken, bu imkana sahip olmayan üniversiteler ise köklü üniversitelerin bilgi birikiminden faydalanmak adına araştırma görevlilerini bu üniversitelerde görevlendirmektedir. Bu görevlendirmenin yasal dayanağını oluşturan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35 inci maddesine göre görevlendirilen araştırma görevlilerine görevlendirme öncesi imzalatılan taahhütname ve kefalet senedi ise araştırma görevlileri tarafından en çok şikayet edilen konu olmuştur. Üniversiteler senetlerin içeriğini, miktarını kendileri belirlemektedir. Bu soruna çözüm olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından tek tip bir sözleşme hazırlanıp tüm üniversitelerin bunu uygulaması istenebilir.

Üniversitelerin kendi arasında çerçeve protokoller ile başlattığı, üniversitelerarası işbirliğine dayanan Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı 2010 yılından itibaren YÖK koordinasyonuna geçmiştir. Programın üniversitelere “nitelikli öğretim üyesi” yetiştirmesi amaçlanmış, bu nedenle uygulamada kaldığı 2010 yılında 2000, 2011 yılında 3500, 2012 yılında 4000, 2013 yılında 4000, 2014 yılında 2000, 2015 yılında 2000 olmak üzere 17.500 kontenjan tahsis edilmiştir. Bu yıllarda ülkemiz yükseköğretiminde öğretim üyesi dışındaki kadrolar için verilen toplam atama sayısının 41.000 olduğu düşünüldüğünde ÖYP Programı için tahsis edilen kontenjanların oldukça yüksek olduğu görülür. Program nesnel değerlendirme içermesi ve merkezi sistem ile atamaların

yapılması sebebiyle tercih edilmiş olsa da atamaların merkezi sistemle yapılması sistemin üniversitelerde akademik teamülleri bozması, üniversitelerin ÖYP kadrosu talep etmemesi gibi sebepler sonucu 2016 yılında kaldırılmıştır. Programın uygulamada kaldığı yıllarda lisansüstü eğitimini tamamlayıp öğretim üyeliğine atanan araştırma görevlileri ile ilgili veriler bulunmaması sebebiyle yükseköğretim sistemimize sağladığı katkılar bilinmemektedir.

Görülmektedir ki araştırma görevlilerinin gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında yetiştirilmesi amacıyla yapılan uygulamalar amacına ulaşamamış ve henüz araştırma görevlisi yetiştirme konusunda başarılı olunamamıştır. Yükseköğretimimizin nitelikli öğretim elemanlarına sahip olabilmesi için ülkemizin önde gelen bilim insanlarının içinde yer aldığı Araştırma Görevlisi Yetiştirme Enstitüsü adı altında yeni bir Enstitü kurulabilir ve bu Enstitüde yalnızca araştırma görevlileri yetiştirilebilir.

Araştırma görevlilerinin mesleki sorunları incelendiğinde birçok sorunları olmakla birlikte, yapılan çalışmalarda en sık ifade edilenlerin ekonomik sorunlar, istihdam sorunu, akademik yükselmede yaşanan kadro sorunu, kadro güvencesinin olmaması, görev tanımındaki belirsizlikler, doktor öğretim üyesi kadrosuna atamaya getirilen %20 kota uygulaması ile psikolojik taciz (Mobbing) olduğu görülmüştür.

Araştırma görevlilerinin ekonomik sorunları 2570 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada³³⁸, Pamukkale Üniversitesi'nde görev yapmakta olan 102 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada da³³⁹, araştırma görevlilerinin meslekte yaşadıkları sıkıntılarla ilgili çalışmada³⁴⁰, kamu üniversitelerinde görevli 138 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada³⁴¹, eğitim fakültesinde görevli 286 araştırma görevlisi ile yapılan çalışmada³⁴², araştırma görevlilerinin mesleki sorunları ile ilgili 555 araştırma görevlisi ile yapılan çalışmada³⁴³ dile getirilmiştir.

Aynı yükseköğretim programından mezun olan bir öğrencinin kamuda “Kaymakam Adayı” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.862 TL’ olacağı,³⁴⁴ aynı öğrencinin

³³⁸ Dost & Cenkseven, 2007, s. 211.

³³⁹ Serinkan&Bardakçı, 2009, s. 124.

³⁴⁰ Bülbül, 2006, s. 140.

³⁴¹ Karaman&Altunoğlu, 2007, s. 116-119.

³⁴² Yaya, 2011, s. 51.

³⁴³ Anıl,Ertuna&Uysal, 2015, s. 287.

³⁴⁴ İnternet: <https://memurunyeri.com/meslek-rehberi/7147-kaymakam-adayligi-ve-maaslari.html>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

kamuda “Kariyer Uzmanı” olarak görev yapmak üzere “Kariyer Uzman Yardımcısı” kadrosuna atandığı takdirde maaşının 5.688 TL olacağı, aynı öğrenci “Hâkim-Savcı Adayı” olarak göreve başladığı takdirde ise 6.129 TL maaş alacağı görülmüştür. Aynı öğrenci için kamuda “Araştırma Görevlisi” olarak göreve başlaması halinde maaşı ise 5.591 TL olacağı görülmüştür. (2019 yılı temmuz ayı itibariyle, 9. derecenin 1. kademesinde olan, hizmeti bulunmayan, bekar). Aynı unvanların 25 hizmet yılı görev yaptıkları takdirde ise; “Kaymakam” olarak alacağı maaşın 8.520 TL, “Uzman” olarak alacağı maaşın 8.430 TL, Hakim olarak alacağı maaşın maaşı 14,908.87 TL, “Araştırma Görevlisi” olarak alacağı maaşın maaşı ise 5.720.36 TL’dir. (2019 yılı Temmuz ayı itibariyle, 25 yıl hizmeti bulunmayan, bekar). Bu sonuçlar göstermiştir ki, araştırma görevlisi maaşları diğer sektörler ve kurumlar yanında çok düşük düzeyde olması bilgi inşa kurumlarımız olan üniversitelerimizin yapıtaşları araştırma görevlilerinin niteliğinin düşmesine neden olmaktadır.

Ayrıca ekonomik sorunların ayrıca birçok sorunu da beraberinde getirdiği görülmüştür. Örneğin, maaşların düşüklüğü nitelikli başvuruların azalmasına sebep olmasının yanı sıra mevcut araştırma görevlilerinin akademik ve bilimsel çalışmalara tam olarak odaklanamamalarına da sebep olmaktadır. Ayrıca araştırma görevlilerinin üniversiteden ayrılmak istemelerinin de başlıca nedeni ekonomik sorunlardır.

Yükseköğretim sistemimizde halen araştırma görevlileri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 33 üncü maddesinin a bendine göre ve 50 inci maddenin d bendine göre olmak üzere iki farklı statüde istihdam edilmektedir. 01.01.2018 tarihinden itibaren her ne kadar araştırma görevlisi kadrosuna atamalar artık yalnızca 50/d maddesi ile yapılıyor olsa da 33 üncü madde temel düzenlemedir Çünkü araştırma görevlilerinin statülerine ilişkin ana hükümler 33 üncü maddede yer alır. Aralarındaki temel farklılık ise; 33/a maddesine göre istihdam edilenlerin daimi statüde, 50/d maddesine göre olanların ise geçici statüde (eğitim süreleri boyunca) olmalarıdır.³⁴⁵ İstihdam türlerinin farklı olması araştırma görevlilerinin sorunlarını da farklılaştırmaktadır.

Şöyle ki 33/a maddesi ile atanan araştırma görevlileri doktoralarını tamamladıktan sonra doktor araştırma görevlisi olarak görev yapmaya devam etmektedir. Ayrıca 2016 ve 2017 yılında alınan kararlar sonucu doktorasını tamamlamış araştırma görevlilerinin

³⁴⁵ Avcı, 2016, s. 74-75.

derse girmelerinin önü açılmış olsa da büyük ve köklü üniversitelerde öğretim üyesi ihtiyacı bulunmadığından bu üniversitelerde doktorasını tamamlamış araştırma görevlileri uzun yıllar doktor araştırma görevlisi olarak görev yapmakta ve kadro beklemektedir. Ayrıca 33/a maddesi ile atanan araştırma görevlilerinden görevlendirme öncesi taahhütname ve kefalet senedi istenmekte, senetlerin içeriği ise kurumdan kuruma farklılık gösterdiği görülmüştür.

50/d ile atanan araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimleri süresince atanmaları ve lisansüstü eğitimin tamamlanmasının ardından kadroları ile ilişkilerinin kesilmesi başlıca sorunlardandır. Ayrıca 50/d ile atanan araştırma görevlilerinin akademik yükselmelerindeki bir diğer sorun %20'lik kota uygulamasıdır. 50/d ile atanan araştırma görevlilerinden;

a) 01.01.2018 tarihinden sonra doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,

b) kadrolarının bulunduğu üniversitelerde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,

c) başka üniversite kadrosunda olup 2547 Sayılı Kanununun 35. maddesi kapsamında görevlendirilip üniversitelerin kendi enstitüleri bünyesinde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanlar,

d) başka bir yükseköğretim kurumu kadrosunda olup, 2547 sayılı Kanunun 35. maddesi kapsamında görevlendirilen ancak tez aşamasında bulunması gibi herhangi bir nedenle kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumlarına iade edilenlerden kendi enstitüleri bünyesinde doktora ya da sanatta yeterlik eğitimini tamamlayanların en fazla %20'lik kısmı doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilecektir.

Bu şekilde atanamayanların doktoralarını tamamladıkları yükseköğretim kurumlarında doktor öğretim üyesi kadrosuna atanabilmesi için bir eğitim-öğretim yılında başka bir yükseköğretim kurumunda görev yapması gerekmektedir. Bu uygulama ile doktor öğretim üyesi kadrosuna performans odaklı bir yaklaşımla bilimsel olarak en yetkin kişilerin atanması öngörülmektedir.

Ayrıca yapılan çalışmalarda üniversitelerde psikolojik tacize en çok mesleğin başlangıç aşamasında olan araştırma görevlilerinin maruz kaldığı, cinsiyete göre bakıldığında ise kadın araştırma görevlilerinin erkeklere göre daha fazla psikolojik tacize

maruz kaldığı görülmüştür. Konu ile ilgili yasal düzenlemenin de bulunmadığı görülmüştür. Araştırma görevlilerinin maruz kaldığı psikolojik taciz türlerinin neler olduğu ile ilgili sınırlı çalışma bulunmakla birlikte bu çalışmalarda psikolojik taciz saptanan psikolojik taciz türlerinin de üniversiteden üniversiteye değiştiği görülmüştür. Bu nedenle konu ile ilgili yasal düzenleme yapılması, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde ilgili birim kurulması ve üniversitelerde farkındalığın artırılması gerekmektedir.

Öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalarda uygulanacak merkezi sınav ve giriş sınavlarına ilişkin usul ve esaslarla bu sınavlara girecek adaylarda aranacak şartların belirlendiği “*Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav İle Giriş Sınavlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*”in “*Özel şartlar*” başlıklı 7. Maddesinde “*Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir.*” hükmünün Danıştay kararı ile iptal edilmesinin ardından yönetmelikte 03 Ekim 2019 tarihinde yapılan değişiklik ile yönetmeliğin 7. maddesinin 1. cümlesi olan “*Araştırma görevlisi kadrosuna başvurabilmek için ilana ilk başvuru tarihi itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir*” hükmü yürürlükten kaldırılmıştır. Yönetmelik hükmünün iptali hukuki olarak doğru bir karar olmakla birlikte ülkemiz yükseköğretim sistemi bağlamında değerlendirildiğinde araştırma görevlilerinin geleceğin öğretim üyeleri olmaları ve akademik kariyer basamaklarında geçirecekleri süreler de göz önüne alındığında araştırma görevliliği için yaş sınırlamasına ilişkin 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na eklenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, ülkemiz yükseköğretim kurumlarındaki akademik insan kaynağının temelini oluşturan araştırma görevlilerinin, başta ekonomik sebepler ve istihdam sorunu olmak üzere yaşadıkları sorunların bu mesleğe yönelik talebin azalmasına sebep olmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak da ülkemizin gelecek nesillerini yetiştirecek geleceğin öğretim üyelerinin niteliğinin düşeceğinden öğretim üyeliğinin temelini oluşturan araştırma görevlilerinin maddi olarak desteklenmeleri, kadro güvencelerinin sağlanması ve akademik yükselmelerinin önünün açılması, görev tanımlarının net olarak kanunda yer alması gibi hususlarda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgeyik, T. (2013). *Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyeliği Maaşı:Tespitler ve Bir Model Önerisi*. SETA.
- Albayrak, S. O. (2006). *Türk Kamu Yönetiminde Hizmete Alma Politikaları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alpkaya, G. (2001). UNESCO'nun 1997 Tarihli Kararları Işığında Akademik Özgürlük. *Prof. Dr. Cevat GERAY'a Armağan* (s. 229-244). içinde Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları:25.
- Anayasa Mahkemesi Kararı, RG Tarih ve Sayısı: 23.01.1973, Esas:1969/52, Karar:1972/21, Karar Tarihi: 04/05/1972
- Anayasa Mahkemesi Kararı, RG Tarih ve Sayısı:03.12.1975/15431, Esas:1973/37, Karar:1975/22.
- Anayasa Mahkemesi Kararı: RG Gazete Tarih ve Sayısı:16.8.1976/15679, Esas Sayısı:1976/1, Karar Sayısı:1976/28, Karar günü:25/5/1976
- Anıl, D., Ertuna, I., & Uysal, İ. (2015). Türkiye'deki Araştırma Görevlilerinin Mesleki Sorunlarının İkili Karşılaştırma Yoluyla Ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 279-292.
- Arap, S. K. (2010). Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavulurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), 1-29.
- Aslan, O. E. (2006). *Kamu Personel Rejiminin Anayasal İlkeleri*. Ankara: TODAİE.
- Aslan, O. E. (2007). *Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında 1982 Anayasasına Göre Kamu Personel Rejimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aslan, O. E. (2014). *Kamu Personel Hukuku*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Avcı, M. (2016). Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Personel Atama Usulü. *Amme İdaresi Dergisi*, 49(1), 57-117.
- Ayan, S., & Şahbudak, E. (2012). Üniversitelerde Asistanlara Yönelik Psikolojik Taciz: Gazi, Kocaeli ve Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 297-310.
- Aydın, M. S., Kaya, H., & Kete, H. (2017). Yükseköğretim Hizmetlerinin Özellikleri ve Türkiye'de Yükseköğretim Hizmetlerinin Görünümü. *Journal Of Awareness*, 2(2), 1-24.

- Bakioğlu, A., & Yaman, E. (2004). Araştırma Görevlilerinin Kariyer Gelişimleri: Engeller ve çözümler. *M. . Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20, 1-20.
- Baltacı, C., & Akın, F. (2007). 1946 niversite Reformu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler*, 12(1), 83-94.
- Bayındır, M. (2007). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. Maddesinin Getirdiği Düzenleme ve Bu Düzenlemenin Uygulanmasından Doğan Sorunlar. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 215-234.
- Bilgili, A. S. (2016). Üniversitelerde Bilimsel/Akademik zerklik ve zgrlk Hakkında Bir Değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 1-15.
- Bülbül, T. (2006). Üniversite ğretim Elemanı cretlerinin Akademik Yaşama Yansımalarının Değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .
- Cayvarlı, P. E., & şahin, S. (2015). Cayvarlı, P. E., & şahin, S. (2015). Akademisyen Algılarına Göre niversitelerde Psikolojik Yıldıрма: Dokuz Eylül niversitesi rneği. *Yükseköğretim Dergisi*, 5(1), 9-25.
- ağlayan, R. (1994). Akademik Personelle İlgili İşlemlerde Yargısal Denetim. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- akır, H. M. (2015). 2547 Sayılı Kanun'un 35'inci Maddesi Kapsamında Alınan Taahhütname ve Kefalet Senetleri zerine Bir İnceleme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 559-594.
- avdar, A. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa. (s. 46-49). Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Çelebi, N., & Tatık, R. ř. (2012). Öğretim yesi Yetiştirme Programındaki (YP) Araştırma Görevlilerinin YP'yi Değerlendirmeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(3), 127-136.
- elik, T. S., & Poussard, J. M. (2017). Üniversitelerde Psikolojik Taciz: Araştırma Görevlisi ve Yardımcı Doentlere Yönelik Bir Araştırma. *Finans Politik&Ekonomik Yorumlar*, 54(629), 103-119.
- etinsaya, G. (2014). Büyüme, Kalite ve Uluslararasılaşma: Türkiye Yksekğretilimi İçin Bir Yol Haritası.
- genli, M. Z., & Asunakutlu, T. (2016). Akademide Mobbing: ADİM niversiteleri rneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17-32.

- Doğan, D. (2015). Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Hesap Verebilirlik ve Akademik Özgürlük. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğramacı, İ. (2007). *Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimi*. Ankara.
- Dost, M. T., & Cenkseven, F. (2007). Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Çalışan Öğretim Elemanlarının Mesleki Sorunları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 203-218.
- Dünya Üniversiteler Servisi Lima Bildirgesi Akademik Özgürlük ve Yükseköğretim Kurumlarının Özerkliği. (1988). *Bilim, Eğitim, Toplum*, s. 88-92.
- Eğitim-Bir-Sen.(2013). *Öğretim Elemanlarının Mali Hakları Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalar Raporu Tespitler ve Talepler*. Ankara.
- EğitimBir-Sen. (2017). *Yükseköğretime Bakış 2017 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Eğitim Bir-Sen Yayınları No:77.
- Ekinci, C. E. (2011). Bazı Sosyoekonomik Etmenlerin Türkiye'de Yükseköğretime Katılım Üzerindeki Etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 281-297.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Gedikoğlu, T. (1990). Üniversite Özerkliği ve Akademik Özgürlük. *Eğitim ve Bilim*, 14(75), 26-34.
- Güler, B. A. (2005). *Kamu Personeli Sistem ve Yönetim*. İmge Kitabevi.
- Gültekin, N., Çelik, A., & Nas, Z. (2008). Üniversitelerin Kuruldukları Kent'e Katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 264-269.
- Gümüş, S., & Gökbel, V. (2013). *SETA 2013 Yılı Analizi: 2013'te Türkiye*. SETA, 2013'te Eğitim. SETA.
- Günay, D., & Günay, A. (2017). Türkiye'de Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Durumu. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(3), 156-178.
- Günday, M. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa? (s. 15-37). Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Gündeğer, C., Soysal, S., & Yağcı, E. (2012). ÖYP Araştırma Görevlilerinin Yurt içi ve Yurt Dışı Dil Eğitimlerine İlişkin Görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(4), 55-70.
- Gündüz, M. (2015). Diyar-ı Ecnebide Tahsil-i İlm Serüvenimiz (1830-1950). *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 11(34), 21-32.
- Halıcı, A., Ötkan, C. Ç., & Demir, G. T. (2017). Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) İle Atanan Araştırma Görevlilerinin Statülerinin Değiştirilmesine Yönelik

Akademisyen Görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(3), 2730-2747.

İnan, N. (1992). Yükseköğretimde Nasıl Bir Yasa? (s. 39-42). Türk Eğitim Derneği Yayınları.

İpek, C., & Gök, E. (2015). ABD ve Türkiye Yükseköğretim Sisteminde Akademik Personelin İstihdamı, Terfi Uygulamaları Ve Türkiye Yükseköğretim Sistemi İçin Bazı Öneriler. *TYB (Türkiye Yazarlar Birliği) Dergisi*(13), 177-200.

İnternet:Arkan, A. (2017). <https://www.setav.org/akademik-hiyerarisi-dr-arastirma-gorevliileri-olgusu/> (Erişim Tarihi: 10.07.2019)

İnternet:Çetinsaya, G. (2013). *Akademik Özgürlük Bildirisi*. <http://yok.gov.tr/web/ogrenci/akademik-ozgurluk-bildirisi> (Erişim Tarihi: 20.08.2017)

İnternet:Danıştay 8.Daire Kararı, Karar No:2003/4310, Esas No: 2003/127, Karar Tarihi:27.10.2003,emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/, Erişim Tarihi: 21.03.2019.

İnternet:Danıştay 8. Daire Kararı: Karar Tarihi: 29.01.2003, Esas: 2002/3352, Karar: 2003/427; <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/>, Erişim Tarihi: 21.03.2019

İnternet:Danıştay 8. Daire Kararı: Karar Tarihi:04.10.2000, E.1998/5104, K.2000/6006, <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/>, (Erişim Tarihi 21.03.2019)

İnternet:Danıştay 8. Daire Kararı, Karar Tarihi: 07.02.1995, Esas: 1994/2851, Karar: 1995/365,emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/,(Erişim Tarihi: 19.03.2019)

İnternet:Danıştay 8. Daire Kararı, Karar No:2004/3865, Karar Tarihi:18.10.2004, Esas: 2004/2158, emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/ Erişim Tarihi: 19.03.2019)

İnternet:Danıştay 8.Daire Kararı, Karar No: 2019/6854, Esas No: 2015/14240, (Erişim Tarihi: 15.10.2019)

İnternet:Danıştay 8.Daire Kararı Karar Tarihi: 29.1.2003, Esas No: 2002/3352, Karar No: 2003/427, (Erişim Tarihi: 29.03.2019)

İnternet:Danıştay 8. D., Karar Tarihi: 10.10.2007, Esas:2006/4441,Karar: 2007/5224, (Erişim Tarihi: 07.02.2019)

İnternet:Danıştay İdari Daire Davaları Genel Kurul Kararı, Karar Tarihi: 01.04.2013, Esas:2008/3482, Karar:2013/1167.

İnternet:D. İdare D. Gen.K., Esas No:2009/704, Karar No:2013/997, Karar Tarihi:20.03.2013
<http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet>, (Erişim Tarihi:12.03.2019).

İnternet:<https://www.memurlar.net/haber/708682/yok-ten-50-d-ve-yardimci-docentlige-gecis-icin-genelge.html> (Erişim Tarihi: 03.04.2019)

İnternet:<https://www.memurlar.net/haber/537950/yok-ten-oyp-kaldirilma-karari-aciklamasi.html> (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

İnternet:<http://www.yok.gov.tr/web/oyp/oyp-tarihce> (Erişim Tarihi:03.03.2019)

İnternet:<https://istatistik.yok.gov.tr> (Erişim Tarihi: 07.11.2019)

İnternet:http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/01_39_00_335dc.pdf
(Erişim Tarihi: 25.03.2019)

İnternet:<https://kafkas.edu.tr/dosyalar/pdb/file/Sunu2.pptx>
(Erişim Tarihi: 10.07.2019)

İnternet:<http://akademikadro.net/arastirma-gorevlileri-derse-girmek-zorunda-mi-22440.html> (Erişim Tarihi: 05.07.2019)

İnternet:<https://www.memurlar.net/haber/537950/yok-ten-oyp-kaldirilma-karari-aciklamasi.html>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

İnternet:<https://www.memurlar.net/haber/614406/> (Erişim Tarihi: 05.07.2019)

İnternet:<http://www.kamuajans.com/akademik-personel/yok-ten-arastirma-gorevlisi-ders-verme-yazisi-h511597.html> (Erişim Tarihi: 05.07.2019)

İnternet:<https://memurunyeri.com/meslek-rehberi/7147-kaymakam-adayligi-ve-maaslari.html>, (Erişim Tarihi:01.10.2019)

İnternet:<http://www.kamuajans.com/maaslar/memur-ogretmen-polis-hemsire-ve-emeklilerin-2020-yili-ocak-maasi-toplu-sozlesme-zamli-ne-kadar-olacak-h529136.html>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

İnternet:<https://www.memurlar.net/haber/831261/doktora-yapan-arastirma-gorevlisi-yesil-pasaport-alamiyor.html>, (Erişim Tarihi: 27.05.2019)

İnternet:<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45937704>,
(Erişim Tarihi: 01.10.2019)

İnternet:<https://www.memurlar.net/maas/>, (Erişim Tarihi: 01.10.2019)

İnternet: *Kamu Personeli Kanunu Tasarısı Taslağı*. (2005).
http://www.ttb.org.tr/eweb/data/kisa_haber/ekim05/taslak.php (Erişim Tarihi: 27.01.2019)

İnternet: *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018*.
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf (Erişim Tarihi: 01.02.2019)

İnternet: Sever, Ç. *Yök'ün Yasa Önerisi Ve Akademik Özgürlük: Tarih Bir Şey Öğretir Mi Bize?* <http://law.atilim.edu.tr/shares/personel/413/üniversite%20yazı-ÇHD.doc> (Erişim Tarihi: 07.09.2017)

İnternet: TBMM Tutanak Dergisi. (1946). *Üniversiteler Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim ve Bütçe Komisyonları Raporları(1/579)*.
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c024/tbmm07024061.pdf> (Erişim Tarihi: 05.02.2018)

İnternet: UNESCO, (1997). *Yüksek Öğretim Akademik Personelinin Durumuna İlişkin Tavsiye*. (D. K. Yrd.Doç.Dr.Kerem Altıparmak, Çev.)
<http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/altipar/Yayinlar/Yukse%20Ogretim%20Tavsiye.pdf> (Erişim Tarihi: 08.08.2017)

İnternet: Uyuşmazlık Mahkemesi, Karar Tarihi:30.09.2013, Esas:2013/391, K.2013/1265, (Erişim Tarihi: 13.02.2019)

İnternet: Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, Karar Tarihi: 03.03.2005, Esas:2004/4237, Karar:2005/1211, (Erişim Tarihi:14.04.2019)

İnternet: Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, Karar Tarihi: 18.04.2011, Esas No:2011/3548, Karar No: 2011/5224 (Erişim Tarihi:24.02.2019)

İnternet: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Karar Tarihi:24.09.2008, Esas:2008/18-553, Karar: 2008/563, (Erişim Tarihi:24.02.2019)

İnternet: YÖK. (1996). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turk-yuksekogretiminin-bugunku-durumu-mart-1996.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)

İnternet: YÖK. (1997). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turk-yuksekogretiminin-bugunku-durumu-kasim-1997.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)

İnternet: YÖK. (1998). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turk-yuksekogretiminin-bugunku-durumu-mart-1998.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)

- İnternet: YÖK. (2000). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu. Ankara.
<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turk-yuksekogretiminin-bugunku-durumu-mart-2000.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: YÖK. (2003). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu. Ankara.
<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turk-yuksekogretiminin-bugunku-durumu-mart-2003.pdf> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: YÖK. (2007). *Türkiye'nin Yükseköğrenim Stratejisi*, http://www.yok.gov.tr:8080/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi/27077070-cb13-4870-aba1-6742db37696b (Erişim Tarihi: 03.01.2019)
- İnternet: 2005-2006 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3960,2ogretimelsaypdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2006-2007 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3993,2ogretimelsaypdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2007-2008 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/4111,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2008-2009 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/4160,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2009-2010 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/4319,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2010-2011 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/4550,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2011-2012 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/4962,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- İnternet: 2012-2013 Öğretim Elemanları Sayıları Özet Tablosu.
<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/5190,2ogretimelemanlarisayozettablosupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 12.03.2019)
- Kalafat, A. (2014). Bir Danıştay Kararı Üzerine Vakıf Üniversitesi Akademik Personelinin Hukuki Statüsüne İlişkin Bazı Değerlendirmeler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(24), 149-172.

- Kanlıgöz, C. (1993). 1982 Anayasası'na Göre Kamu Görevlisi Kavramının Anlam ve Kapsamı. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*(3-4), 169-195.
- Kaptan, S. (1986). *Türkiye'de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli*. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.
- Karakütük, K., & Özdemir, Y. (2011). Bilim İnsanı Yetiştirme Projesi (BİYE) ile Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'nın (ÖYP) Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 26-38.
- Karaman, F., & Altunoğlu, A. E. (2007). Kamu Üniversiteleri Öğretim Elemanlarının İş Tatmini Düzeyini Etkileyen Faktörler. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(1), 109-120.
- Karataş, T., Özen, Ş., & Gülnar, E. (2017). Akademisyenlerin Kariyer Basamakları ve Yükselme Ölçütlerine İlişkin Görüşleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(2), 82-93.
- Korkut, H. (1993). Üniversite Özerkliği. *Eğitim ve Bilim*, 17(88), 3-13.
- Korkut, H., Yalçınkaya, M., & Muştan, T. (1999). Araştırma Görevlilerinin Sorunları. *Eğitim Yönetimi*(17), 19-36.
- Küçükcan, T., & S.Gür, B. (2009). *Türkiye'de Yükseköğretim Karşılaştırmalı bir Analiz*. Ankara: Siyaset,Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA).
- Kükre, B. (2015). Bir Hak Olarak Akademik Özgürlük. *ViraVerita E-Dergi*, 65-88.
- Leymann.se. (1997). "The Mobbing Encyclopedia".
- Manolova, O. (2005). Üniversitelerde Öğretim Elemanı Yetiştirme Konusunda Karşılaşılan Planlama Sorunları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Memiş, P., & Sağır, A. (2013). Yükseköğretimde yeni(lenmiş) istihdam örneği olarak ÖYP. *International Journal Of Human Sciences*, 10(1), 74-100.
- OECD. (2003). Education Policy Analysis. Paris.
- Öneren, M., Arar, T., & Çelebioğlu, E. S. (2017). Akademik Temelini Güçlü Kılmak: Araştırma Görevlisi Alımındaki Faktörlerin AHP ile Belirlenmesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 39-50.
- Özaslan, G. (2010). Araştırma Görevlilerinin Çalışma Yaşamı Kalitesinin Değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdem, G. (2002). Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlilerinin Sorunları (Ankara İli Örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Özkal, F. M. (2010). Cumhuriyetimizin 100. Yılına Doğru Üniversite Müsyonumuz. *Akademik Personel Yetiştirme Sürecini Baltayan Sabıkalı İstihdam Maddesi:50/d* (s. 55-62). Ankara: Türk Eğitim-Sen.
- Öztürk, B. (2014). Türk Yükseköğretim Düzeninde Öğretim Üyesi Yetiştirilmesinin Hukuku Çerçevesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 173-194.
- Öztürk, M., & Ercan, Ş. (2017). İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobing) ve İş Doyumu: Cumhuriyet Üniversitesindeki Araştırma Görevlileri Üzerine Bir Çalışma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*(2), 200-228. 06 26, 2019 tarihinde alındı
- Rüzgaresen, C. (2012). Yüksek Öğretim Kanunu'nun 35 inci Maddesinin Uygulanma Biçimi ve Bu Madde Nedeniyle Açılan Davalar. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(22), 263-312.
- S.Gür, B., Çelik, Z., Kurt, T., & Yurdakul, S. (2017). *Yükseköğretime Bakış 2017 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Ankara: Eğitim Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- San, C. (1993). Bir Toplumsal Kurum Olan Üniversitede Özerklik ve Bilim Özgürlüğü. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 48(1-4), 149-153.
- Sayan, İ. Ö. (2005). Türkiye'de Kamu Personel Sisteminin Gelişimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Seggie, F. N., & Gökbel, V. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Akademik Özgürlük. *Analiz*(98).
- Serinkan, C., & Bardakçı, A. (2009). Pamukkale Üniversite'ndeki Akademik Personelin İş Tatminleri ve Tükenmişlik Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 115-132.
- Sever, Ç. (2016). Bir Kamu Kurumu Olarak Vakıf Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerde Çalışan Akademisyenlerin Hukuki Statüsü. *Legal Hukuk Dergisi*, 1175-1216.
- Sezer, Y. (2011). Öğretim Elemanlarının Mecburi Hizmet Yükümlülüğü. *TAAD*, 2(4), 17-44.
- Taş, İ. D., Koçer, E., & Ulubey, Ö. (2016). Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlilerinin Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(2), 72-83.
- TC Basbakanlık. (1992). *Çağdaş Eğitim Çağdaş Üniversite*. Ankara: TC Basbakanlık Basımevi.
- Tekeli, İ. (2010). *Tarihsel Bağlamı İçinde Türkiye'de Yükseköğretimin ve YÖK'ün Tarihi*. Türk Tarih Vakfı Yayınları.

- Tekinsoy, M., & Mısır, M. B. (2012). Öğretim Üyeliğine Atanma Sürecinin Başlangıcı, Ek Koşullar ve Jüri Raporları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(1), 351-382.
- Yalçinkaya, M., Koşar, D., & Altunay, E. (2014). Araştırma Görevlilerinin Bilim İnsanı Yetiştirme Sürecine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1009-1034.
- Yaman, E. (2008). Üniversiteler ve Etik: Baskılar ya da Psikolojik Şiddet. *İş Ahlakı Dergisi*, 1(1), 81-97.
- Yavuz, M. (2012, Kasım). Neden Yükseköğretim Reformu? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 2, 1-5.
- Yaya, D. (2011). Eğitim Fakültelerindeki Araştırma Görevlilerinin Çalışma Yaşamlarına İlişkin Görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaylalı, M. (2013). *Türkiye'de Akademisyenlerin Özlük Haklarının Mevcut Durumu ve Özlük Haklarının İyileştirilmesi Raporu*.
- Yıldırım, R., & Başözen, A. (2006). Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin Çelişik Kararları ve "35'likzedeler". *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 11-30.
- YÖK. (1991). Türk Yükseköğretiminde On yıl (1981-1991) 1981 Reformu ve Sonuçları. Ankara.
- YÖK. (2005). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
- Yükseköğretim Kanununda Yer Alması Gereken Temel İlkeler Hakkında Rapor. (1993). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 43(1).
- (2010). *Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 21. Toplantısı, Gelişmelere İlişkin Değerlendirmeler*.

EK-1:Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı Burslusu Öğrenci Sayısındaki Değişim (2007-2016)

Dönemi		Yüksek Lisans			Doktora			Toplam Sayı
		Toplam	Fen	Sosyal	Toplam	Fen	Sosyal	
2007-2008	Toplam	107	64	43	124	50	74	231
	Erkek	78	52	26	86	41	45	164
	Kadın	29	12	17	38	9	29	67
2008-2009	Toplam	329	198	131	183	104	79	512
	Erkek	222	145	77	124	74	50	346
	Kadın	107	53	54	59	30	29	166
2009-2010	Toplam	622	387	235	279	170	109	901
	Erkek	406	263	143	197	125	72	603
	Kadın	216	124	92	82	45	37	298
2010-2011	Toplam	902	540	362	499	313	136	1401
	Erkek	573	358	215	350	229	121	923
	Kadın	329	182	147	149	149	65	478
2011-2012	Toplam	1032	634	398	689	442	247	1721
	Erkek	676	437	239	473	313	160	1149
	Kadın	356	197	159	216	129	87	572
2012-2013	Toplam	1023	631	392	974	591	383	1997
	Erkek	633	428	205	657	410	247	1290
	Kadın	390	203	187	317	181	136	707
2013-2014	Toplam	1049	633	416	1194	742	452	2243
	Erkek	625	434	191	797	519	278	1422
	Kadın	424	199	225	397	223	174	821
2014-2015	Toplam	898	543	355	1263	783	480	2161
	Erkek	555	377	178	833	542	291	1388
	Kadın	343	166	177	430	241	189	773
2015-2016	Toplam	947	554	393	1419	810	609	2366
	Erkek	603	372	231	884	556	328	1487
	Kadın	344	182	162	535	254	281	879
2016-2017	Toplam	1271	590	681	1237	672	565	2508
	Erkek	781	377	404	740	453	287	1521
	Kadın	490	213	277	497	219	278	987
2017-2018	Toplam	1031	436	595	1307	660	647	2338
	Erkek	630	268	362	776	454	322	1406
	Kadın	401	168	233	531	206	325	932

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerinden hazırlanmıştır.(2007-2017)

EK-2. Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

(Erkek :E, Kadın K, Toplam: T)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
1	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	10	1	11	13	2	15	35	20	55	23	32	55	56	39	95	137	94	231
2	ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	154	84	238	55	51	106	67	67	134	50	67	117	13	35	48	339	304	643
3	ADANA ALPARSLAN TÜRKER BİLİM VE TEK. ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADANA	9	2	11	11	11	22	73	40	113	21	30	51	84	73	157	198	156	354
4	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADYAMAN	38	3	41	50	7	57	214	67	281	117	65	182	188	149	337	607	291	898
5	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AFYONKARAHİSAR	102	13	115	70	16	86	182	83	265	224	107	331	122	96	218	700	315	1015
6	AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AFYONKARAHİSAR	15	7	22	13	13	26	51	45	96	26	35	61	85	91	176	190	191	381
7	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AĞRI	10	0	10	25	8	33	93	43	136	103	36	139	83	47	130	314	134	448
8	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANTALYA	337	148	485	161	111	272	263	263	526	338	331	669	365	416	781	1464	1269	2733
9	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AKSARAY	54	12	66	67	23	90	179	111	290	114	69	183	89	78	167	503	293	796
10	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANTALYA	8	2	10	17	7	24	86	70	156	57	51	108	27	24	51	195	154	349
11	ALANYA HAMDULLAH EMİN PAŞA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	2	1	3	0	0	0	9	9	18	2	6	8	1	2	3	14	18	32
12	ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	46	19	65	20	11	31	63	91	154	45	104	149	25	45	70	199	270	469
13	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AMASYA	24	11	35	23	13	36	114	76	190	111	76	187	72	73	145	344	249	593
14	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	120	110	230	99	97	196	117	179	296	233	339	572	96	130	226	665	855	1520
15	ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	129	84	213	58	58	116	78	70	148	61	68	129	112	180	292	438	460	898
16	ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	4	0	4	3	1	4	4	1	5	4	0	4	2	0	2	17	2	19
17	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	31	6	37	17	4	21	43	29	72	23	43	66	32	27	59	146	109	255
18	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	691	516	1207	148	137	285	136	158	294	293	396	689	498	689	1187	1766	1896	3662
19	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	181	54	235	88	71	159	152	124	276	68	127	195	166	177	343	655	553	1208
20	ANTALYA AKEV ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	2	3	5	3	0	3	7	11	18	18	23	41	2	5	7	32	42	74
21	ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	19	2	21	7	4	11	29	21	50	12	47	59	22	16	38	89	90	179
22	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ARDAHAN	14	1	15	10	6	16	59	36	95	66	33	99	60	39	99	209	115	324

EK-2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
23	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ARTVİN	13	0	13	18	6	24	99	58	157	110	62	172	83	76	159	323	202	525
24	ATAŞEHİR ADIGÜZEL MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	1	0	1	0	0	0	0	2	2	14	30	44	0	0	0	15	32	47
25	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZURUM	488	100	588	179	90	269	385	282	667	193	107	300	444	436	880	1689	1015	2704
26	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	48	22	70	23	15	38	58	65	123	42	124	166	40	67	107	211	293	504
27	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	TRABZON	35	1	36	2	3	5	42	33	75	48	47	95	0	15	15	127	99	226
28	AVRUPA MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	1	0	1	1	1	2	15	7	22	9	4	13	0	0	0	26	12	38
29	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AYDIN	208	97	305	100	79	179	227	190	417	190	201	391	291	306	597	1016	873	1889
30	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	75	41	116	55	47	102	111	134	245	63	138	201	22	42	64	326	402	728
31	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BALIKESİR	116	48	164	69	49	118	161	100	261	139	104	243	142	117	259	627	418	1045
32	BANDIRMA ONYEDİEYLÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BALIKESİR	19	5	24	15	8	23	47	32	79	43	34	77	34	27	61	158	106	264
33	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BARTIN	24	8	32	29	14	43	116	77	193	88	57	145	111	70	181	368	226	594
34	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	209	158	367	72	78	150	134	196	330	128	289	417	89	150	239	632	871	1503
35	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BATMAN	19	2	21	16	3	19	112	30	142	69	41	110	74	35	109	290	111	401
36	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BAYBURT	7	0	7	14	3	17	107	39	146	95	42	137	73	47	120	296	131	427
37	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	69	24	93	14	19	33	131	155	286	64	134	198	34	50	84	312	382	694
38	BEYKOZ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	12	5	17	2	4	6	37	43	80	25	34	59	5	18	23	81	104	185
39	BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	45	21	66	39	27	66	44	41	85	34	37	71	101	183	284	263	309	572
40	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİLECİK	25	10	35	30	12	42	106	85	191	129	72	201	57	52	109	347	231	578
41	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİNGÖL	42	0	42	24	1	25	150	33	183	121	57	178	143	55	198	480	146	626
42	BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	47	27	74	13	8	21	91	100	191	20	39	59	4	26	30	175	200	375
43	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİTLİS	12	2	14	12	3	15	77	43	120	133	37	170	72	53	125	306	138	444
44	BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	107	81	188	61	59	120	74	88	162	49	174	223	136	131	267	427	533	960
45	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BOLU	112	41	153	87	47	134	216	170	386	155	121	276	203	237	440	773	616	1389
46	BURDUR MEHMET AKIF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURDUR	64	26	90	46	31	77	174	114	288	192	111	303	77	99	176	553	381	934
47	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURSA	21	2	23	20	8	28	71	42	113	29	45	74	83	59	142	224	156	380

EK-2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
48	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURSA	366	163	529	146	134	280	138	169	307	235	255	490	384	450	834	1269	1171	2440
49	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	MERSİN	13	5	18	3	3	6	20	14	34	29	69	98	7	20	27	72	111	183
50	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇANAKKALE	156	49	205	116	67	183	315	245	560	217	210	427	203	198	401	1007	769	1776
51	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	41	8	49	13	20	33	48	53	101	40	77	117	13	26	39	155	184	339
52	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇANKIRI	31	2	33	34	21	55	120	87	207	99	58	157	80	112	192	364	280	644
53	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADANA	339	176	515	103	90	193	167	150	317	193	229	422	377	397	774	1179	1042	2221
54	DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	35	29	64	15	21	36	44	56	100	6	25	31	7	5	12	107	136	243
55	DICLE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DIYARBAKIR	183	46	229	115	30	145	236	91	327	192	69	261	517	286	803	1243	522	1765
56	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	26	18	44	8	6	14	41	60	101	30	44	74	11	30	41	116	158	274
57	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	425	320	745	167	166	333	276	290	566	308	415	723	479	510	989	1655	1701	3356
58	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DÜZCE	83	16	99	74	29	103	216	130	346	156	114	270	178	208	386	707	497	1204
59	EGE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	491	433	924	163	210	373	181	200	381	259	316	575	389	540	929	1483	1699	3182
60	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	326	98	424	163	83	246	245	155	400	169	144	313	432	469	901	1335	949	2284
61	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZİNCAN	57	6	63	61	13	74	215	128	343	145	67	212	183	124	307	661	338	999
62	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZURUM	11	1	12	10	5	15	54	20	74	12	13	25	74	58	132	161	97	258
63	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	207	105	312	95	64	159	168	161	329	97	112	209	281	361	642	848	803	1651
64	ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	67	33	100	56	52	108	85	73	158	58	44	102	92	57	149	358	259	617
65	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	BURSA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	22	45	0	0	0	23	22	45
66	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	39	2	41	15	3	18	54	27	81	36	44	80	45	31	76	189	107	296
67	FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	9	5	14	2	8	10	21	23	44	0	0	0	6	11	17	38	47	85
68	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ELAZIĞ	316	73	389	117	40	157	268	144	412	165	93	258	412	303	715	1278	653	1931
69	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	33	17	50	16	32	48	28	24	52	14	47	61	29	36	65	120	156	276
70	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	501	376	877	174	159	333	148	80	228	213	344	557	387	643	1030	1423	1602	3025
71	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GAZİANTEP	144	41	185	84	41	125	202	151	353	193	171	364	365	255	620	988	659	1647
72	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KOCAELİ	81	23	104	40	19	59	48	54	102	40	57	97	113	132	245	322	285	607
73	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GİRESUN	48	23	71	55	11	66	198	155	353	185	142	327	84	73	157	570	404	974

EK-2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
74	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GÜMÜŞHANE	15	5	20	40	9	49	131	66	197	123	63	186	75	198	432	218	650	
75	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	425	476	901	159	209	368	204	334	538	229	381	610	894	1470	1593	2294	3887	
76	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HAKKARİ	5	0	5	5	0	5	45	18	63	78	31	109	92	31	123	225	80	305
77	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	32	22	54	5	8	13	29	58	87	26	58	84	15	31	107	177	284	
78	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ŞANLIURFA	101	9	110	78	14	92	247	90	337	180	76	256	121	349	834	310	1144	
79	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	GAZİANTEP	47	29	76	10	9	19	45	36	81	16	29	45	36	54	154	157	311	
80	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HATAY	96	39	135	54	25	79	181	123	304	119	74	193	255	191	446	705	452	1157
81	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇORUM	50	15	65	46	16	62	137	90	227	146	84	230	110	115	489	320	809	
82	İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İĞDIR	19	0	19	16	1	17	92	40	132	73	34	107	61	28	261	103	364	
83	İSPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSPARTA	83	18	101	30	22	52	59	28	87	231	99	330	36	64	439	195	634	
84	IŞIK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	30	9	39	11	11	22	23	33	56	29	41	70	15	31	108	125	233	
85	İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	24	2	26	8	0	8	34	18	52	16	12	28	12	5	94	37	131	
86	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	85	23	108	45	22	67	119	59	178	129	270	399	1	5	379	379	758	
87	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MALATYA	228	54	282	130	51	181	217	127	344	131	75	206	335	283	618	1041	1631	
88	İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HATAY	22	8	30	19	4	23	65	28	93	66	34	100	63	27	90	235	101	336
89	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	47	12	59	10	13	23	57	92	149	57	132	189	21	29	192	278	470	
90	İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
91	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	125	34	159	35	24	59	124	149	273	108	204	312	27	59	419	470	889	
92	İSTANBUL AYYANSARAY ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	10	5	15	2	2	4	16	15	31	48	79	127	2	9	78	110	188	
93	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	42	33	75	20	35	55	79	95	174	75	137	212	49	81	265	381	646	
94	İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	26	2	28	9	1	10	75	28	103	29	30	59	21	20	160	81	241	
95	İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	18	11	29	6	5	11	41	50	91	35	54	89	16	27	116	147	263	
96	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	48	10	58	11	11	22	151	105	256	81	118	199	27	54	318	298	616	

EK-2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam				
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T		
97	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	1	0	1	0	0	0	0	3	3	15	6	21	0	0	0	0	0	16	9	25
98	İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	18	10	28	3	0	3	23	23	46	5	7	12	1	2	3	50	42	92		
99	İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	36	17	53	7	21	28	47	89	136	29	84	113	47	83	130	166	294	460		
100	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	99	22	121	48	33	81	106	82	188	17	49	66	97	154	251	367	340	707		
101	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	128	38	166	63	40	103	155	206	361	72	120	192	105	138	243	523	542	1065		
102	İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	86	42	128	24	22	46	135	159	294	53	102	155	16	51	67	314	376	690		
103	İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	15	1	16	4	3	7	50	19	69	31	38	69	6	8	14	106	69	175		
104	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	43	5	48	14	4	18	84	43	127	18	25	43	26	25	51	185	102	287		
105	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	34	9	43	19	9	28	42	36	78	44	85	129	18	9	27	157	148	305		
106	İSTANBUL ŞİŞLİ MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	1	0	1	0	0	0	4	2	6	28	47	75	0	0	0	33	49	82		
107	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	316	201	517	154	106	260	203	130	333	171	258	429	359	307	666	1203	1002	2205		
108	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	54	14	68	10	13	23	37	34	71	22	27	49	17	17	34	140	105	245		
109	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	497	415	912	181	208	389	283	299	582	161	257	418	499	594	1093	1621	1773	3394		
110	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	DEVLET	İSTANBUL	391	214	605	107	92	199	172	192	364	69	55	124	362	432	794	1101	985	2086		
111	İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	55	27	82	13	14	27	91	95	186	25	37	62	23	43	66	207	216	423		
112	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	18	6	24	5	2	7	20	11	31	12	15	27	8	2	10	63	36	99		
113	İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	93	29	122	19	14	33	155	101	256	11	56	67	15	33	48	293	233	526		
114	İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	4	4	8	4	2	6	8	19	27	4	5	9	0	0	20	30	50			

EK-2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
115	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	12	8	20	11	14	25	19	54	73	0	3	3	13	8	21	55	87	142
116	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İZMİR	27	29	56	25	29	54	45	50	95	59	125	184	24	44	68	180	277	457
117	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	74	28	102	63	47	110	138	91	229	41	67	108	152	209	361	468	442	910
118	İZMİR KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0	2	0	2	1	2	3	58	95	153	0	0	0	61	97	158
119	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	DEVLET	İZMİR	52	27	79	41	17	58	32	22	54	34	86	120	89	120	209	248	272	520
120	KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	30	13	43	14	16	30	35	55	90	30	69	99	19	20	39	128	173	301
121	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARS	59	14	73	42	20	62	178	124	302	123	80	203	150	102	252	552	340	892
122	KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAHRAMANMARAŞ	0	0	0	0	0	0	2	1	3	30	3	33	3	1	4	35	5	40
123	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAHRAMANMARAŞ	144	25	169	49	20	69	233	97	330	210	100	310	212	183	395	848	425	1273
124	KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	NEVŞEHİR	6	3	9	0	0	0	27	12	39	54	46	100	5	8	13	92	69	161
125	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARABÜK	82	16	98	73	19	92	242	83	325	158	94	252	162	96	258	717	308	1025
126	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TRABZON	329	78	407	89	63	152	212	165	377	161	110	271	446	514	960	1237	930	2167
127	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARAMAN	21	3	24	39	16	55	124	63	187	79	60	139	149	101	250	412	243	655
128	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KASTAMONU	48	4	52	40	16	56	188	101	289	132	116	248	89	72	161	497	309	806
129	KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	8	1	9	4	5	9	21	15	36	63	40	103	1	2	3	97	63	160
130	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRIKKALE	121	56	177	76	40	116	210	122	332	106	65	171	218	238	456	731	521	1252
131	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRKLARELİ	13	6	19	14	7	21	126	82	208	137	110	247	123	116	239	413	321	734
132	KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRŞEHİR	42	12	54	32	24	56	224	98	322	148	89	237	71	104	175	517	327	844
133	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KİLİS	16	0	16	18	3	21	81	35	116	58	32	90	82	47	129	255	117	372
134	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KOCAELİ	167	92	259	117	85	202	263	222	485	212	261	473	287	352	639	1046	1012	2058
135	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	126	64	190	46	35	81	65	54	119	67	101	168	11	10	21	315	264	579
136	KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KONYA	13	4	17	5	1	6	15	15	30	5	8	13	8	12	20	46	40	86
137	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	61	8	69	31	9	40	73	32	105	38	11	49	75	40	115	278	100	378
138	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KONYA	46	5	51	4	6	10	72	40	112	36	34	70	28	44	72	186	129	315

EK 2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
139	KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KÜTAHYA	72	10	82	61	24	85	165	88	253	204	119	323	123	75	198	625	316	941
140	KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KÜTAHYA	13	3	16	11	5	16	30	60	90	11	13	24	61	64	125	126	145	271
141	LOKMAN HEKİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	21	3	24	6	2	8	26	19	45	9	6	15	1	19	20	63	49	112
142	MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MALATYA	7	0	7	4	1	5	13	5	18	60	26	86	2	1	3	86	33	119
143	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	78	35	113	25	12	37	99	132	231	31	71	102	37	76	113	270	326	596
144	MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MANİSA	158	77	235	85	63	148	184	181	365	187	145	332	291	348	639	905	814	1719
145	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MARDİN	16	4	20	33	2	35	122	47	169	106	49	155	102	48	150	379	150	529
146	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	379	298	677	184	176	360	330	317	647	142	245	387	470	674	1144	1505	1710	3215
147	MEF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	19	6	25	8	6	14	16	37	53	23	23	46	11	18	29	77	90	167
148	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MERSİN	181	97	278	80	63	143	181	164	345	212	231	443	277	249	526	931	804	1735
149	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	54	66	120	39	44	83	95	117	212	33	75	108	65	84	149	286	386	672
150	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MUĞLA	144	42	186	110	65	175	220	178	398	243	244	487	209	185	394	926	714	1640
151	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TUNCELİ	6	4	10	17	5	22	86	58	144	77	35	112	74	70	144	260	172	432
152	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MUŞ	13	3	16	19	2	21	143	37	180	139	27	166	140	67	207	454	136	590
153	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	233	55	288	132	42	174	305	186	491	129	64	193	383	375	758	1182	722	1904
154	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	NEVŞEHİR	18	8	26	34	17	51	125	89	214	123	83	206	83	109	192	383	306	689
155	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	NİĞDE	71	19	90	65	26	91	176	136	312	134	102	236	114	107	221	560	390	950
156	NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	49	17	66	11	12	23	130	84	214	72	87	159	28	22	50	290	222	512
157	NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KAYSERİ	8	5	13	5	1	6	25	20	45	0	2	2	11	18	29	49	46	95
158	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAMSUN	319	111	430	178	96	274	197	142	339	204	174	378	422	491	913	1320	1014	2334

EK 2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İt Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
159	ORDU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ORDU	41	9	50	32	24	56	84	221	93	67	160	122	150	272	425	334	759	
160	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	250	143	393	106	87	193	118	258	132	398	530	293	298	591	921	1044	1965	
161	OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	OSMANIYE	20	4	24	19	8	27	50	122	83	39	122	90	72	162	284	173	457	
162	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	19	9	28	12	11	23	79	151	40	99	139	12	24	36	155	222	377	
163	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DENİZLİ	220	95	315	120	99	219	199	440	227	227	454	339	353	692	1147	973	2120	
164	PIRİ REİS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	20	4	24	10	4	14	28	9	37	52	39	21	17	38	131	73	204	
165	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	RİZE	65	5	70	73	23	96	134	312	139	78	217	238	202	440	693	442	1135	
166	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	51	17	68	40	15	55	32	78	41	60	101	3	9	12	181	133	314	
167	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	435	194	629	450	233	683	191	505	27	39	66	231	130	361	1457	787	2244	
168	SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAKARYA	32	0	32	25	3	28	28	110	143	77	220	35	10	45	317	118	435	
169	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAKARYA	205	30	235	127	49	176	161	421	126	102	228	271	238	509	989	580	1569	
170	SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAMSUN	7	1	8	7	0	7	10	34	21	7	28	13	2	15	72	20	92	
171	SANKO ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	GAZİANTEP	14	11	25	11	2	13	26	20	3	9	12	1	8	9	55	50	105	
172	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	364	85	449	147	78	225	172	412	380	267	647	382	420	802	1513	1022	2535	
173	ŞİİRT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ŞİİRT	19	2	21	30	3	33	38	180	114	29	143	128	57	185	433	129	562	
174	SINOP ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SINOP	18	3	21	12	19	31	92	174	102	72	174	54	51	105	268	237	505	
175	SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SIVAS	180	60	240	104	51	155	203	461	228	171	399	329	323	652	1099	808	1907	
176	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSPARTA	207	53	260	85	75	160	177	418	114	94	208	313	381	694	960	780	1740	
177	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ŞIRNAK	12	0	12	4	1	5	14	72	69	19	88	65	25	90	208	59	267	
178	TARSUS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MERSİN	5	1	6	3	5	8	3	11	17	17	34	5	3	8	38	29	67	
179	TED ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	9	14	23	8	7	15	38	40	23	42	65	26	32	58	104	135	239	
180	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TEKİRDAĞ	93	36	129	66	31	97	133	308	128	152	280	151	173	324	613	525	1138	
181	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	62	25	87	35	18	53	40	79	19	65	84	11	9	20	166	157	323	

EK 2. (devam) Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Sayısı (Alfabetik)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
182	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TOKAT	92	12	104	79	32	111	207	125	332	217	126	343	239	220	459	834	515	1349
183	TOROS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	MERSİN	16	6	22	7	1	8	17	15	32	39	41	80	3	13	16	82	76	158
184	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TRABZON	36	9	45	23	12	35	60	61	121	75	36	111	59	69	128	253	187	440
185	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	EDİRNE	146	73	219	69	51	120	221	224	445	198	209	407	309	333	642	943	890	1833
186	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	8	0	8	8	3	11	35	14	49	27	42	69	13	7	20	91	66	157
187	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	9	4	13	5	4	9	29	19	48	26	64	90	82	42	124	151	133	284
188	UFUK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	48	29	77	12	15	27	28	48	76	15	40	55	36	46	82	139	178	317
189	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	UŞAK	55	10	65	43	18	61	161	123	284	105	86	191	81	77	158	445	314	759
190	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	54	18	72	13	11	24	83	91	174	20	62	82	17	32	49	187	214	401
191	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	VAN	142	28	170	123	37	160	345	178	523	182	74	256	380	193	573	1172	510	1682
192	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	YALOVA	38	6	44	26	11	37	93	43	136	91	65	156	84	67	151	332	192	524
193	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İZMİR	30	15	45	19	25	44	46	54	100	43	94	137	30	53	83	168	241	409
194	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	104	76	180	43	60	103	105	140	245	56	220	276	31	36	67	339	532	871
195	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	175	106	281	139	101	240	196	170	366	116	200	316	238	208	446	864	785	1649
196	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	YOZGAT	32	11	43	40	13	53	163	125	288	142	94	236	126	126	252	503	369	872
197	YÜKSEK İHTİSAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	9	12	21	3	5	8	13	16	29	10	35	45	1	2	3	36	70	106
198	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ZONGULDAK	73	39	112	61	31	92	197	147	344	148	161	309	247	253	500	726	631	1357
Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
				E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
				18	8	26	9	6100	15	449	22	39	18	18	36365	23	24	48	91	74	166
				085	352	437	349			355	091	446	126	239	816	520	336	731	302	033	

EK-3: Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)

(Erkek :E, Kadın K, Toplam: T)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Araştırma Görevlisi		
				E	K	T
1	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	576	894	1470
2	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	498	689	1187
3	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	470	674	1144
4	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	499	594	1093
5	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	387	643	1030
6	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	479	510	989
7	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TRABZON	446	514	960
8	EGE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	389	540	929
9	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAMSUN	422	491	913
10	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	432	469	901
11	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZURUM	444	436	880
12	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURSA	384	450	834
13	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DİYARBAKIR	517	286	803
14	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	382	420	802
15	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	DEVLET	İSTANBUL	362	432	794
16	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANTALYA	365	416	781
17	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADANA	377	397	774
18	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	383	375	758
19	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ELAZIĞ	412	303	715
20	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ISPARTA	313	381	694
21	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DENİZLİ	339	353	692
22	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	359	307	666
23	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SİVAS	329	323	652
24	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	281	361	642
25	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	EDİRNE	309	333	642
26	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KOCAELİ	287	352	639
27	MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MANİSA	291	348	639
28	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GAZİANTEP	365	255	620
29	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MALATYA	335	283	618
30	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AYDIN	291	306	597
31	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	293	298	591
32	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	VAN	380	193	573
33	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MERSİN	277	249	526
34	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAKARYA	271	238	509
35	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ZONGULDAK	247	253	500
36	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TOKAT	239	220	459
37	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRIKKALE	218	238	456
38	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HATAY	255	191	446
39	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	238	208	446
40	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BOLU	203	237	440
41	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	RİZE	238	202	440
42	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇANAKKALE	203	198	401
43	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAHRAMANMARAŞ	212	183	395
44	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MUĞLA	209	185	394
45	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	DÜZCE	178	208	386
46	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	152	209	361
47	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	231	130	361
48	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ŞANLIURFA	228	121	349
49	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	166	177	343

EK-3: (devam)Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Araştırma Görevlisi		
				E	K	T
50	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADİYAMAN	188	149	337
51	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TEKİRDAĞ	151	173	324
52	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZİNCAN	183	124	307
53	ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	112	180	292
54	BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	101	183	284
55	ORDU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ORDU	122	150	272
56	BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	136	131	267
57	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BALIKESİR	142	117	259
58	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARABÜK	162	96	258
59	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARS	150	102	252
60	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	YOZGAT	126	126	252
61	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	97	154	251
62	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KARAMAN	149	101	250
63	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KOCAELİ	113	132	245
64	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	105	138	243
65	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	89	150	239
66	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRKLARELİ	123	116	239
67	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	96	130	226
68	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇORUM	110	115	225
69	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	NİĞDE	114	107	221
70	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AFYONKARAHİSAR	122	96	218
71	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	DEVLET	İZMİR	89	120	209
72	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MUŞ	140	67	207
73	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİNGÖL	143	55	198
74	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GÜMÜŞHANE	123	75	198
75	KÜTAHYA Dumlupınar ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KÜTAHYA	123	75	198
76	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ÇANKIRI	80	112	192
77	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	NEVŞEHİR	83	109	192
78	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SİİRT	128	57	185
79	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BARTIN	111	70	181
80	AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AFYONKARAHİSAR	85	91	176
81	BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURDUR	77	99	176
82	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KIRŞEHİR	71	104	175
83	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AKSARAY	89	78	167
84	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	OSMANİYE	90	72	162
85	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KASTAMONU	89	72	161
86	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ARTVİN	83	76	159
87	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	UŞAK	81	77	158
88	ADANA ALPARSLAN TÜRKER BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ADANA	84	73	157
89	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	GİRESUN	84	73	157
90	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	YALOVA	84	67	151
91	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MARDİN	102	48	150
92	ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	92	57	149
93	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	65	84	149
94	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AMASYA	72	73	145
95	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TUNCELİ	74	70	144
96	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BURSA	83	59	142
97	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ERZURUM	74	58	132
98	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	AĞRI	83	47	130
99	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	49	81	130

EK-3: (devam) Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Araştırma Görevlisi		
				E	K	T
100	İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	47	83	130
101	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KİLİS	82	47	129
102	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	TRABZON	59	69	128
103	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİTLİS	72	53	125
104	KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KÜTAHYA	61	64	125
105	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	82	42	124
106	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HAKKARİ	92	31	123
107	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BAYBURT	73	47	120
108	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KONYA	75	40	115
109	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	37	76	113
110	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BATMAN	74	35	109
111	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BİLECİK	57	52	109
112	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	40	67	107
113	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SİNOP	54	51	105
114	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ARDAHAN	60	39	99
115	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	56	39	95
116	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	GAZİANTEP	36	54	90
117	İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	HATAY	63	27	90
118	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ŞIRNAK	65	25	90
119	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	IĞDIR	61	28	89
120	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	27	59	86
121	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	34	50	84
122	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İZMİR	30	53	83
123	UFUK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	36	46	82
124	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	27	54	81
125	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	45	31	76
126	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KONYA	28	44	72
127	ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	25	45	70
128	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İZMİR	24	44	68
129	İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	16	51	67
130	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	31	36	67
131	İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	23	43	66
132	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İSTANBUL	29	36	65
133	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	22	42	64
134	ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ISPARTA	36	28	64
135	BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	BALIKESİR	34	27	61
136	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	32	27	59
137	TED ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	26	32	58
138	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANTALYA	27	24	51
139	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	26	25	51
140	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	21	29	50
141	NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	28	22	50
142	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	17	32	49
143	ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	13	35	48
144	İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	15	33	48
145	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	15	31	46
146	IŞIK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	15	31	46
147	SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAKARYA	35	10	45
148	İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	16	27	43
149	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	11	30	41

EK-3: (devam)Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Araştırma Görevlisi		
				E	K	T
150	İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	21	20	41
151	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	13	26	39
152	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	19	20	39
153	ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	22	16	38
154	PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	21	17	38
155	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	12	24	36
156	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	17	17	34
157	BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	4	26	30
158	MEF ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	11	18	29
159	NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KAYSERİ	11	18	29
160	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	MERSİN	7	20	27
161	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	18	9	27
162	BEYKOZ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	5	18	23
163	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	13	8	21
164	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	11	10	21
165	KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	KONYA	8	12	20
166	LOKMAN HEKİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	1	19	20
167	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	11	9	20
168	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	13	7	20
169	FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	6	11	17
170	İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	12	5	17
171	TOROS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	MERSİN	3	13	16
172	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	TRABZON	0	15	15
173	SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	SAMSUN	13	2	15
174	İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	6	8	14
175	KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	NEVŞEHİR	5	8	13
176	DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	7	5	12
177	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	3	9	12
178	İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	2	9	11
179	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	8	2	10
180	SANKO ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	GAZİANTEP	1	8	9
181	TARSUS ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MERSİN	5	3	8
182	ANTALYA AKEV ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	2	5	7
183	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	1	5	6
184	KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAHRAMANMARAŞ	3	1	4
185	ALANYA HAMDULLAH EMİN PAŞA ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANTALYA	1	2	3
186	İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	1	2	3
187	KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	KAYSERİ	1	2	3
188	MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	MALATYA	2	1	3
189	YÜKSEK İHTİSAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	ANKARA	1	2	3
190	ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ANKARA	2	0	2
191	ATAŞEHİR ADIGÜZEL MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0
192	AVRUPA MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0
193	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	BURSA	0	0	0
194	İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ	VAKIF	İSTANBUL	0	0	0
195	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0
196	İSTANBUL ŞİŞLİ MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0

EK-3: (devam) Üniversite Bazında Araştırma Görevlilerinin Sayısı (Büyükten Küçüğe)						
197	İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	İZMİR	0	0	0
198	İZMİR KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	VAKIF MYO	İSTANBUL	0	0	0
	TOPLAM			23816	24520	48336

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÖZSOY BAŞAR, Demet
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Anadolu Üniversitesi (İşletme)	06.04.2012

